

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 2023 r.

w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

Na podstawie art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe warunki i szczegółowy tryb przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, o których mowa w art. 41 pkt 1 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, zwanych dalej „płatnościami rolno-środowiskowo-klimatycznymi”, w tym:
 - a) szczegółowe wymagania, jakie powinny spełniać wnioski o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych,
 - b) szczegółowe warunki i tryb przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych następcy prawnemu podmiotowi ubiegającego się o ich przyznanie lub przejmującemu grunty lub zwierzęta;
- 2) wysokość kar i sposób ich obliczania, z wyjątkiem kar administracyjnych;
- 3) stawki płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

§ 2. Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczną przyznaje się rolnikowi albo innemu podmiotowi, zwanemu dalej „zarządcą”, jeżeli:

- 1) realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, o którym mowa w art. 70 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1950).

Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1, z późn. zm.²⁾), zwane dalej „zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym”, przez 5 lat;

- 2) spełnia warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach określonych interwencji lub ich wariantów.

§ 3. Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczną przyznaje się w ramach następujących interwencji lub ich wariantów:

- 1) Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000:
 - a) Wariant 1.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe,
 - b) Wariant 1.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla,
 - c) Wariant 1.3. Murawy,
 - d) Wariant 1.4. Półnaturalne łąki wilgotne,
 - e) Wariant 1.5. Półnaturalne łąki świeże,
 - f) Wariant 1.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe,
 - g) Wariant 1.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające,
 - h) Wariant 1.7. Ochrona siedlisk łągowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób i czajka),
 - i) Wariant 1.8. Ochrona siedlisk łągowych dubelta i kulika wielkiego,
 - j) Wariant 1.9. Ochrona siedlisk łągowych wodniczki,
 - k) Wariant 1.10. Ochrona siedlisk łągowych derkacza;
- 2) Interwencja 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000:
 - a) Wariant 2.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe,
 - b) Wariant 2.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla,
 - c) Wariant 2.3. Murawy,
 - d) Wariant 2.4. Półnaturalne łąki wilgotne,
 - e) Wariant 2.5. Półnaturalne łąki świeże,
 - f) Wariant 2.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe,
 - g) Wariant 2.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające,

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 119 z 21.04.2022, str. 1, Dz. Urz. UE L 181 z 07.07.2022, str. 35 oraz Dz. Urz. UE L 227 z 01.09.2022, str. 136.

- h) Wariant 2.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób i czajka),
 - i) Wariant 2.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego,
 - j) Wariant 2.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki,
 - k) Wariant 2.10. Ochrona siedlisk lęgowych derkacza;
- 3) Interwencja 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000;
- 4) Interwencja 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych;
- 5) Interwencja 5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie:
- a) Wariant 5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin,
 - b) Wariant 5.2. Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin;
- 6) Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie:
- a) Wariant 6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne,
 - b) Wariant 6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne,
 - c) Wariant 6.2.1.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie małopolskie i wielkopolskie),
 - d) Wariant 6.2.1.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie małopolskie i wielkopolskie),
 - e) Wariant 6.2.2.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie śląskie),
 - f) Wariant 6.2.2.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie śląskie),
 - g) Wariant 6.2.3.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (koniki polskie i huculskie),
 - h) Wariant 6.2.3.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (koniki polskie i huculskie),
 - i) Wariant 6.2.4.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
 - j) Wariant 6.2.4.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
 - k) Wariant 6.3. Zachowanie lokalnych ras owiec,
 - l) Wariant 6.4. Zachowanie lokalnych ras świń,
 - m) Wariant 6.5. Zachowanie lokalnych ras kóz;
- 7) Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych:
- a) Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne,
 - b) Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności.

§ 4. 1. Zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane w ramach:

- 1) jednego wariantu, a w przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 – w ramach jednej rasy lokalnej zwierząt, albo
- 2) jednej interwencji, w przypadku gdy interwencja nie obejmuje wariantów.

2. Rolnik i zarządca może realizować jednocześnie więcej niż jedno zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, z tym że może realizować jednocześnie takie same zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne, jeżeli zostały podjęte w różnych latach, a w przypadku gdy kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę, może je realizować mimo, że zostały podjęte w tym samym roku.

3. Takie same zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne mogą być realizowane w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1, 2 lub 7 lub w ramach interwencji wymienionych w § 3 pkt 3 i 4, a w przypadku gdy rolnik lub zarządca kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę – również w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 5 lub w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 w ramach ras lokalnych zwierząt.

4. Rolnik nie może realizować zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 w ramach danej rasy lokalnej zwierząt, jeżeli realizuje równocześnie zobowiązanie, o którym mowa w art. 28 rozporządzenia nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.³⁾), zwane dalej „zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym PROW”, którym objęte są zwierzęta tej samej rasy.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się, jeżeli:

- 1) rolnik, który realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW w ramach danej rasy lokalnej zwierząt, jest:
 - a) spadkobiercą innego rolnika, który złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej lub realizował zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tej samej rasy lokalnej zwierząt lub
 - b) zapisobiercą windykacyjnym, który w wyniku śmierci innego rolnika nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego:

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 211 z 08.08.2015, str. 7 oraz Dz. Urz. UE L 19 z 22.01.2019, str. 5.

- zwierzęta tej samej rasy lokalnej objęte wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej złożonym przez tego rolnika lub objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika lub
 - prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie zwierząt tej samej rasy lokalnej, o których mowa w lit. a,
- c) innym niż wymieniony w lit. a i b następcą prawnym rolnika, który złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej lub realizował zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tej samej rasy lokalnej zwierząt, lub
- d) nowym posiadaczem zwierząt tej samej rasy lokalnej objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej złożonym przez innego rolnika lub objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika
- i kontynuuje realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem;
- 2) rolnik, który realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW w ramach danej rasy krów lub loch, złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 6 lit. a, b lub l lub realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tych wariantów, którym objęte są wyłącznie samce tej samej rasy.

§ 5. 1. Rolnik i zarządca realizujący zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne przestrzega następujących wymogów:

- 1) posiada plan działalności rolnośrodowiskowej sporządzony przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, na formularzu udostępnionym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwaną dalej „Agencją”, przy udziale:
- a) doradcy rolniczego ze specjalizacją rolnośrodowiskową, zwanego dalej „doradcą rolnośrodowiskowym” – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1, 2, 5 i 7 lub interwencji wymienionych w § 3 pkt 3 i 4 oraz
 - b) eksperta przyrodniczego – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2;

- 2) prowadzi rejestr działalności rolnośrodowiskowej w odniesieniu do gruntów objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym, sporządzony na formularzu udostępnionym przez Agencję, zawierający wykaz:
 - a) działań agrotechnicznych, w tym zastosowania nawozów i wykonania zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin,
 - b) wypasów zwierząt – w przypadku prowadzenia wypasu;
- 3) posiada dokumentację stanowiącą szczegółową charakterystykę danego siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, sporządzoną przez eksperta przyrodniczego, na formularzu udostępnionym przez Agencję, zgodnie z metodyką sporządzania takiej dokumentacji udostępnioną przez Agencję, zwaną dalej „dokumentacją przyrodniczą”, w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego lub w roku rozpoczęcia jego realizacji – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2;
- 4) przestrzega odnośnych minimalnych wymogów, o których mowa w art. 70 ust. 3 lit b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, zwanego dalej „rozporządzeniem 2021/2115”, dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz innych odpowiednich obowiązkowych wymogów ustanowionych na mocy prawa krajowego wskazanych w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się w odniesieniu do obszaru, na którym jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach:

- 1) wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. i oraz pkt 2 lit. i – w zakresie ochrony siedlisk lęgowych dubelta, lub wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. j oraz pkt 2 lit. j, jeżeli obszar ten w pierwszym roku realizacji tego zobowiązania stanowi odpowiednio zasięg występowania dubelta lub wodniczki wynikający z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- 2) wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1, dla których w pierwszym roku realizacji tego zobowiązania w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionym dla danego obszaru Natura 2000 określono działania obligatoryjne lub fakultatywne dla

danego siedliska lub danego gatunku ptaka objętego pomocą w ramach odpowiedniego wariantu.

3. Wymóg, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, uznaje się za spełniony również w przypadku, gdy rolnik lub zarządca nie posiadał dokumentacji przyrodniczej sporządzonej w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego lub w roku rozpoczęcia jego realizacji, a posiada dokumentację przyrodniczą sporządzoną najpóźniej w roku, w którym rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie drugiej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację tego zobowiązania, w ramach którego jest wymagane posiadanie tej dokumentacji.

4. Rolnik i zarządca realizujący zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne przestrzega szczegółowych wymogów dla poszczególnych interwencji lub ich wariantów określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

5. Rolnik i zarządca realizujący zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne przestrzega również wymogów określonych przez:

- 1) doradcę rolnośrodowiskowego w planie działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 – w przypadku:
 - a) interwencji wymienionej w § 3 pkt 3,
 - b) interwencji wymienionej w § 3 pkt 4,
 - c) wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a,
- 2) eksperta przyrodniczego w planie działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 – chyba że te wymogi są sprzeczne z wymogami określonymi w rozporządzeniu.

6. Uznaje się, że rolnik i zarządca przestrzega szczegółowych wymogów dla poszczególnych interwencji lub ich wariantów określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia, jeżeli realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 lub interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 zgodnie z odpowiadającymi tym wymogom działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionym dla danego obszaru Natura 2000 i wskazanymi w planie działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jako wymogi realizowanego zobowiązania, jeżeli wystąpią okoliczności, o których mowa w § 12 ust. 5 pkt 1 lub § 14 ust. 2 pkt 1, nawet jeśli te wymogi są sprzeczne z szczegółowymi wymogami dla poszczególnych interwencji lub ich wariantów określonymi w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

7. Zawartość planu działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

8. W przypadku gdy rolnik realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne i jednocześnie inne zobowiązania w dziedzinie zarządzania, o których mowa w art. 70 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115, na użytkach rolnych, na których prowadzi produkcję ekologiczną w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej (Dz. U. poz. 1370 oraz z 2023 r. poz. ...), zwane dalej „zobowiązaniem ekologicznym”, lub zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW, lub zobowiązanie, o którym mowa w art. 29 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005, zwane dalej „zobowiązaniem ekologicznym PROW”, rejestr działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, może być prowadzony na jednym formularzu z rejestrem działalności ekologicznej prowadzonym w ramach realizowanego przez tego rolnika zobowiązania ekologicznego lub z rejestrem działalności rolnośrodowiskowej prowadzonym w ramach realizowanego przez tego rolnika zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW lub z rejestrem działalności ekologicznej prowadzonym w ramach realizowanego przez tego rolnika zobowiązania ekologicznego PROW.

§ 6. 1. Zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne obejmuje:

- 1) użytki rolne lub obszary przyrodnicze, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 1 ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, zwanej dalej „ustawą o Planie Strategicznym”, na których występują typy siedlisk przyrodniczych wymienione w ust. 1 pkt 1 lit. b, c lub f załącznika nr 4 do rozporządzenia lub siedliska lęgowe ptaków z gatunków wymienionych w ust. 1 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia, zwane dalej „obszarami przyrodniczymi”:
 - a) zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu interwencji wymienionych w § 3 pkt 1, 2, 5 i 7 lub danej interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i 4,
 - b) spełniające warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej,
 - c) objęte obszarem zatwierdzonym, lub
- 2) zwierzęta ras lokalnych zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danej rasy lokalnej objętej wariantem interwencji

wymienionej w § 3 pkt 6, dla których są spełnione warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, będące zwierzętami zatwierdzonymi (stado).

2. Rolnik i zarządca realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne od dnia 15 marca roku, w którym złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

3. W przypadku gdy w drugim lub kolejnym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego:

- 1) nie są spełnione warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej lub
- 2) rolnik lub zarządca nie złożył wniosku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danej interwencji lub danego wariantu interwencji, lub
- 3) rolnik lub zarządca nie złożył, na formularzu udostępnionym przez Agencję, informacji o gruntach lub zwierzętach oraz o danej interwencji lub danym wariantcie interwencji realizowanym na tych gruntach lub w odniesieniu do tych zwierząt, wskazując położenie tych gruntów i ich powierzchnię

– uznaje się, że rolnik lub zarządca kontynuuje realizację podjętego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, jeżeli grunty lub zwierzęta objęte tym zobowiązaniem znajdują się w jego posiadaniu.

§ 7. 1. Wielkość obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym oraz miejsce realizacji tego zobowiązania nie podlegają zmianie w trakcie jego realizacji, z wyjątkiem:

- 1) zmiany wielkości obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 5 lub zmiany miejsca realizacji tego zobowiązania;
- 2) zmiany miejsca realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b.

2. W przypadku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 5 lub wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b rolnik może dokonywać zmiany uprawianych roślin lub miejsca ich uprawy objętych tym zobowiązaniem, pod warunkiem że mimo dokonania tych zmian są spełnione warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej z tytułu realizacji tego zobowiązania, i te zmiany nie powodują zmiany zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego niezgodnie z ust. 1.

3. W przypadku uprawy rośliny dwuletniej określonej w ust. 3 pkt 1 i 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia w ramach zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b, zmiany uprawianych roślin lub miejsca ich uprawy, o których mowa w ust. 2, są dopuszczalne po upływie dwóch lat uprawy tej rośliny.

4. W przypadku uprawy rośliny będącej byliną określonej w ust. 3 pkt 1 i 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia w ramach zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b, zmiany uprawianych roślin lub miejsca ich uprawy, o których mowa w ust. 2, są dopuszczalne po upływie trzech lat uprawy tej rośliny.

5. Jeżeli w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 2 obszary objęte tym zobowiązaniem zostaną objęte obszarem Natura 2000, zobowiązanie to staje się zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach odpowiedniego wariantu interwencji wymienionej w § 3 pkt 1.

6. Jeżeli w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 obszary objęte tym zobowiązaniem zostaną wyłączone z obszaru Natura 2000, zobowiązanie to staje się zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach odpowiedniego wariantu interwencji wymienionej w § 3 pkt 2.

7. Jeżeli w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 obszary objęte tym zobowiązaniem zostaną wyłączone z obszaru Natura 2000, zobowiązanie to jest kontynuowane.

8. W przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 w ramach ras lokalnych zwierząt zmiana zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach danej rasy lokalnej zwierząt może polegać jedynie na zastąpieniu zwierząt danej rasy lokalnej objętych tym zobowiązaniem zwierzętami tej samej rasy, jeżeli te zwierzęta spełniają warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego wariantu, którym były objęte zwierzęta zastępowane.

9. Zastąpienia, o którym mowa w ust. 8, dokonuje się w terminie 40 dni od dnia powzięcia informacji o konieczności zastąpienia zwierzęcia.

§ 8. 1. Zmianę zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego zgłasza się kierownikowi biura powiatowego Agencji we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na rok, w którym rolnik lub zarządca realizuje zmienione zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, chyba że przepisy rozporządzenia stanowią inaczej.

2. O zastąpieniu, o którym mowa w § 7 ust. 8, rolnik informuje kierownika biura powiatowego Agencji w terminie 30 dni od dnia jego dokonania składając kopię dokumentu sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:

- 1) rolnika,
- 2) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek,
- 3) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku bydła domowego, koni domowych, owiec domowych matek i kóz domowych matek

– zawierające wskazanie zwierząt, jakie zostały zastąpione i jakimi zwierzętami je zastąpiono.

3. W przypadku gdy zastąpienie, o którym mowa w § 7 ust. 8, zostało dokonane w terminie składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, lecz przed dniem złożenia wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o zastąpieniu, o którym mowa w § 7 ust. 8, rolnik może poinformować kierownika biura powiatowego Agencji, dołączając do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej kopię dokumentu, o którym mowa w § 25 ust. 6.

§ 9. 1. Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do tego samego obszaru może być przyznana z tytułu realizacji tylko jednego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.

2. W przypadku gdy rolnik lub zarządca ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do tego samego obszaru z tytułu realizacji więcej niż jednego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, ta płatność przysługuje z tytułu realizacji tego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w ramach którego przewidziano wyższą stawkę płatności do 1 ha.

3. Jeżeli na danym obszarze jest realizowane zobowiązanie ekologiczne, zobowiązanie ekologiczne PROW lub zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW, do tego obszaru nie przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna.

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach:

- 1) wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 5, jeżeli na obszarze, na którym jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tej interwencji, jest realizowane równocześnie zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone lub Pakietu 2. Ochrona gleb i wód;

- 2) wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 7, jeżeli na obszarze, na którym jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tej interwencji, jest realizowane równocześnie zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone;
- 3) wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit b, jeżeli na obszarze, na którym jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tego wariantu, jest realizowane równocześnie zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW w ramach Pakietu 2. Ochrona gleb i wód.

§ 10. 1. Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 w ramach ras lokalnych zwierząt jest przyznawana, jeżeli rolnik utrzymuje wpisane do księgi hodowlanej i objęte programem ochrony zasobów genetycznych bydło domowe (*Bos taurus*), konie domowe (*Equus caballus*), świnie (*Sus scrofa*), samice owiec domowych (*Ovis aries*) lub samice kóz domowych (*Capra hircus*) ras wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia.

2. W przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana, jeżeli łączna powierzchnia posiadanych przez rolnika gruntów ornych stanowi co najmniej 50% posiadanych przez tego rolnika użytków rolnych.

§ 11. 1. Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do:

- 1) powierzchni działki rolnej – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1, 2, 5 lub 7 lub w ramach interwencji wymienionych w § 3 pkt 3 i 4 – o powierzchni co najmniej 0,1 ha;
- 2) powierzchni jednostki gruntu nierolniczego będącego obszarem kwalifikującym się do przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, zwanej dalej „działką przyrodniczą” – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. b, c, f–k i pkt 2 lit. lit. b, c, f–k – o powierzchni co najmniej 0,1 ha;
- 3) sztuk zwierząt – w przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 w ramach ras lokalnych zwierząt.

2. W przypadku gdy na działce rolnej występują drzewa płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna może być przyznana do gruntu, na którym jest położona ta działka, jeżeli:

- 1) występujące na tym gruncie drzewa są rozrzucone, a liczba tych drzew na hektar tego gruntu nie przekracza 100 drzew, a w przypadku gdy liczba tych drzew na hektar tego gruntu przekracza 100 drzew, jeżeli grunt ten stanowi system rolno-leśny;

2) na tym gruncie można prowadzić działalność rolniczą w podobny sposób, jak na gruncie o takiej samej powierzchni, na którym drzewa nie występują.

3. Warunków określonych w ust. 2 nie stosuje się do działki rolnej położonej na gruncie, do którego rolnik ubiega się o płatność rolno-środowiskowo-klimatyczną w ramach interwencji wymienionej w § 3 pkt 4.

4. Elementy krajobrazu określone w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ust. 4 ustawy o Planie Strategicznym uznaje się za część działki rolnej lub działki przyrodniczej, jeżeli ich szerokość nie przekracza szerokości określonej w tych przepisach.

§ 12. 1. W przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do:

- 1) trwałych użytków zielonych, na których występują siedliska przyrodnicze, których typy są wymienione w ust. 1 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantów wymienionych § 3 pkt 1 lit. a–g, lub siedliska lęgowe ptaków z gatunków wymienionych w ust. 1 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k, jeżeli są położone na specjalnym obszarze ochrony siedlisk lub na obszarze specjalnej ochrony ptaków, lub na obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody;
- 2) obszarów przyrodniczych – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. b, c, f, g lub h–k, jeżeli są położone na specjalnym obszarze ochrony siedlisk lub na obszarze specjalnej ochrony ptaków, lub na obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody.

2. Jeżeli w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 określono działania obligatoryjne lub fakultatywne dla danego siedliska lub danego gatunku ptaka objętego pomocą w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1, zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne może być realizowane wyłącznie w zakresie wariantu, w ramach którego to siedlisko lub ten gatunek ptaka jest objęty pomocą.

3. W przypadku gdy zasięg występowania dubelta lub wodniczki wynikający z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska pokrywa się z obszarem specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, dla którego w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 określono działania obligatoryjne lub fakultatywne dla innego gatunku ptaka objętego pomocą w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k niż dubelt lub wodniczka, zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne

może być realizowane w ramach wariantu wymienionego w ust. 1 pkt 1 lit. i – w zakresie ochrony siedlisk lęgowych dubelta, lub lit. j lub wariantu, w ramach którego jest objęty pomocą gatunek, dla którego ustanowiono te działania obligatoryjne lub fakultatywne.

4. Jeżeli dla danego obszaru Natura 2000 został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 jest przyznawana, jeżeli szczegółowe wymogi danego wariantu określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia nie są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi i fakultatywnymi określonymi w tym planie w ich brzmieniu obowiązującym w terminie składania wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.

5. Warunek, o którym mowa w ust. 4, uznaje się za spełniony mimo tego, że szczegółowe wymogi danego wariantu określone w części I załącznika nr 2 do rozporządzenia są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych ustanowionym dla danego obszaru Natura 2000, jeżeli:

- 1) zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane zgodnie z tymi działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi, w odniesieniu do których wystąpiła ta sprzeczność:
 - a) ustanowionymi dla danego specjalnego obszaru ochrony siedlisk w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. a–g lub
 - b) ustanowionymi dla danego obszaru specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k oraz
- 2) te działania obligatoryjne lub fakultatywne zostały wskazane w planie działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, jako wymogi realizowanego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego albo
- 3) regionalny dyrektor ochrony środowiska, który sprawuje nadzór nad tym obszarem Natura 2000, potwierdził w formie pisemnej, na formularzu określonym w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, że dany wariant może być realizowany.

6. W przypadku gdy dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk lub obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody nie został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych i obszar ten stanowi trwały użytek zielony wrażliwy pod względem środowiskowym określony przepisach wydanych na podstawie art. 56 ust. 8 pkt

1 ustawy o Planie Strategicznym, i nie jest to jednocześnie obszar specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k jest przyznawana, jeżeli regionalny dyrektor ochrony środowiska, który sprawuje nadzór nad tymi obszarami, potwierdził w formie pisemnej na formularzu określonym w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, że dany wariant może być realizowany.

7. W przypadku gdy zasięg występowania dubelta lub wodniczki wynikający z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska pokrywa się ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk lub obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, i obszar ten stanowi trwały użytek zielony wrażliwy pod względem środowiskowym, określony przepisach rozporządzenia wydanego na podstawie art. 56 ust. 8 pkt 1 ustawy o Planie Strategicznym, i nie jest to jednocześnie obszar specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 1 lit. i – w zakresie ochrony siedlisk lęgowych dubelta, lub wariantu wymienionego w § 3 pkt 1 lit. j jest przyznawana, jeżeli regionalny dyrektor ochrony środowiska, który sprawuje nadzór nad tymi obszarami, potwierdził pisemnie na formularzu określonym w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, że taki wariant może być realizowany.

§ 13. W przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 2 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do położonych poza obszarem Natura 2000:

- 1) trwałych użytków zielonych, na których występują siedliska przyrodnicze, których typy są wymienione w ust. 1 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 2 lit. a–g, lub siedliska lęgowe ptaków z gatunków wymienionych w ust. 1 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 2 lit. h–k;
- 2) obszarów przyrodniczych – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 2 lit. b, c, f, g lub h–k.

§ 14. 1. W przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do trwałych użytków zielonych położonych na obszarze Natura 2000, jeżeli w pierwszym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego:

- 1) w planie zadań ochronnych albo planie ochrony ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 lub warstwach cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu

prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w zakresie występowania dubelta i wodniczki nie wskazano siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętych pomocą w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1;

- 2) wymogi określone dla tej interwencji nie są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi i fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 w ich brzmieniu obowiązującym w terminie składania wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.

2. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, uznaje się za spełniony mimo tego, że szczegółowe wymogi dla interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 określone w części II załącznika nr 2 do rozporządzenia są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych ustanowionym dla danego obszaru Natura 2000, jeżeli:

- 1) zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane zgodnie z tymi działaniami ochronnymi obligatoryjnymi lub fakultatywnymi, w odniesieniu do których wystąpiła ta sprzeczność, oraz te działania zostały wskazane w planie działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, jako wymogi realizowanego zobowiązania albo
- 2) regionalny dyrektor ochrony środowiska, który sprawuje nadzór nad tym obszarem Natura 2000, potwierdził w formie pisemnej, na formularzu określonym w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, że ta interwencja może być realizowana.

3. W przypadku gdy dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk lub obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody nie został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych i obszar ten stanowi trwały użytek zielony wrażliwy pod względem środowiskowym określony przepisach wydanych na podstawie art. 56 ust. 8 pkt 1 ustawy o Planie Strategicznym, i nie jest to jednocześnie obszar specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 jest przyznawana, jeżeli regionalny dyrektor ochrony środowiska, który sprawuje nadzór nad tymi obszarami, potwierdził w formie pisemnej, na formularzu określonym w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, że ta interwencja może być realizowana.

4. W przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna może być przyznana do gruntów położonych poza obszarem Natura 2000, jeżeli

te grunty są objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach tej interwencji i zostały wyłączone z obszaru Natura 2000 w trakcie realizacji tego zobowiązania.

§ 15. W przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 4 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów, na których są uprawiane drzewa owocowe odmian wymienionych w ust. 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r.

§ 16. 1. W przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. a płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów ornych, na których są uprawiane rośliny:

- 1) odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do rejestru odmian prowadzonego na podstawie przepisów o nasiennictwie, zwanego dalej „krajowym rejestrem”;
- 2) odmian marginalnych wpisanych do krajowego rejestru lub zarejestrowanych we Wspólnym katalogu odmian roślin rolniczych, zwanych dalej „odmianami marginalnymi”, z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia;
- 3) gatunków rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienionych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia;
- 4) gatunków rzadko uprawianych roślin zielarskich wymienionych w ust. 3 pkt 3 załącznika nr 4 do rozporządzenia.

2. W przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów ornych, na których są uprawiane rośliny, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3.

3. W przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów ornych, których łączna powierzchnia wynosi nie mniej niż wielkość powierzchni plantacji nasiennych roślin odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru, lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia określona dla wytwarzania materiału siewnego kategorii kwalifikowany w przepisach o nasiennictwie.

4. Do gruntów ornych, na których jest uprawiana roślina:

- 1) danej odmiany regionalnej lub amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru,
- 2) danej odmiany marginalnej z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia,

- 3) danego gatunku rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienionego w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia,
- 4) danego gatunku rzadko uprawianych roślin zielarskich wymienionego w ust. 3 pkt 3 załącznika nr 4 do rozporządzenia

– płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 5 jest przyznawana do łącznej powierzchni uprawy rośliny danego gatunku lub danej odmiany nie większej niż 5 ha.

5. W przypadku gdy rolnik ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 5 do powierzchni uprawy rośliny danego gatunku lub danej odmiany, o których mowa w ust. 4, większej niż 5 ha, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w danym roku jest przyznawana w pierwszej kolejności do powierzchni uprawy zadeklarowanej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b, jednak nie większej niż 5 ha, a w następnej kolejności do powierzchni uprawy zadeklarowanej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. a, jednak nie większej niż powierzchnia uprawy, która stanowi różnicę między powierzchnią 5 ha, a powierzchnią uprawy, do której jest przyznawana płatność w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b.

6. Jeżeli rolnik we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 5, do powierzchni gruntów ornych, na której jest uprawiana roślina danego gatunku lub danej odmiany, której wielkość przekracza limit wskazany w ust. 4, uznaje się, że rolnik ubiega się o przyznanie tej płatności do powierzchni gruntów równej temu limitowi.

§ 17. 1. W przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana, jeżeli liczba zwierząt zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu i spełniających warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego wariantu wynosi co najmniej:

- 1) 4 krowy tej samej rasy i objęte oceną w tym samym kierunku użytkowości – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 6 lit. a lub b,
- 2) 2 klacze tej samej rasy – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 6 lit. c, e, g lub i,
- 3) 1 ogier tej samej rasy – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 6 lit. d, f, h lub j,

- 4) 10 loch rasy puławskiej – w przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 6 lit. l w zakresie rasy puławskiej,
 - 5) 8 loch rasy złotnickiej białej lub 8 loch rasy złotnickiej pstrej – w przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 6 lit. l w zakresie rasy złotnickiej białej oraz złotnickiej pstrej,
 - 6) 30 owiec samic rasy merynos polski w starym typie, 15 owiec samic ras cakiel podhalański, barwna owca górską, polska owca pogórza, czarnogłówa, polska owca górską lub białogłowa owca mięsna albo 10 owiec samic pozostałych ras – w przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 6 lit. k,
 - 7) 3 kozy samice – w przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 6 lit. m
- objętych programem ochrony zasobów genetycznych zwierząt.

2. W przypadku, o którym mowa w § 4 ust. 5 pkt 2, warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, 4 lub 5, uznaje się za spełniony, jeżeli odpowiednia liczba krów lub loch określona w ust. 1 pkt 1, 4 lub 5, jest objęta równocześnie realizowanym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym PROW w ramach danej rasy krów lub loch i spełnia warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej PROW w ramach tego zobowiązania.

3. Płatność przysługuje do nie więcej niż:

- 1) 100 krów, do 70 loch stada podstawowego rasy puławskiej, do 100 loch rasy złotnickiej białej lub do 100 loch rasy złotnickiej pstrej utrzymywanych w jednym stadzie lub
- 2) 50 klaczy rasy sokólskiej lub sztumskiej lub 80 klaczy pozostałych ras koni.

4. Jeżeli rolnik we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego do liczby zwierząt, przekraczającej odpowiedni limit wskazany w ust. 3, uznaje się, że rolnik ubiega się o przyznanie tej płatności do liczby zwierząt równej odpowiedniemu limitowi.

§ 18. 1. W przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 7 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów ornych, na których utrzymywane są:

- 1) wieloletnie pasy kwietne założone z wykorzystaniem mieszanki zawierającej gatunki wymienione w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a;
- 2) ogródki bioróżnorodności założone z roślin:
 - a) gatunków lub odmian przewidzianych do pomocy w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. a, o których mowa w § 16 ust. 1 pkt 1–3, lub

- b) gatunków zielarskich wymienionych w ust. 5 pkt 2 lit. a załącznika nr 4 do rozporządzenia, lub
- c) gatunków warzywnych wymienionych w ust. 5 pkt 2 lit. b załącznika nr 4 do rozporządzenia, lub
- d) gatunków, odmian, form lub genotypów uprawianych dawniej na terenie Polski, a współcześnie nieuprawianych, których materiał siewny został pozyskany z kolekcji banków genów

– w przypadku wariantu, o którym mowa w § 3 pkt 7 lit b.

2. W ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b rolnik może w gospodarstwie założyć i utrzymywać maksymalnie dwa ogródki bioróżnorodności.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli rolnik, który założył i utrzymuje dwa ogródki bioróżnorodności w ramach wariantu wymienionego § 3 pkt 7 lit. b, jest:

- 1) spadkobiercą innego rolnika, który złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego samego wariantu lub realizował zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tego samego wariantu lub
- 2) zapisobiercą windykacyjnym, który w wyniku śmierci innego rolnika nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego:
 - a) grunty objęte wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego samego wariantu złożonym przez tego rolnika lub objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika w ramach tego samego wariantu lub
 - b) prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie gruntów, o których mowa w lit. a,
- 3) innym następcą prawnym rolnika, który złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego samego wariantu lub realizował zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tego samego wariantu, lub
- 4) nowym posiadaczem gruntów objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego samego wariantu złożonym przez innego rolnika lub objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach tego samego wariantu podjętym przez tego rolnika

– i kontynuuje realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach tego samego wariantu podjętego przez innego rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

4. Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b jest

przyznawana do powierzchni gruntów ornych, na których jest położony ogródek bioróżnorodności, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha.

5. Jeżeli rolnik we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego do powierzchni gruntów ornych, której wielkość przekracza limit, o którym mowa w ust. 4, uznaje się, że rolnik ubiega się o przyznanie tej płatności do powierzchni gruntów równej temu limitowi.

§ 19. 1. Wysokość stawek płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej dla poszczególnych interwencji lub wariantów w ramach interwencji określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

2. Przy ustalaniu wysokości płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przysługującej do gruntów uwzględnia się powierzchnię działek rolnych lub działek przyrodniczych, nie większą jednak niż maksymalny kwalifikujący się obszar, o którym mowa w art. 2 ust. 7 lit. a rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1172 z dnia 4 maja 2022 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli we wspólnej polityce rolnej oraz stosowania i obliczania wysokości kar administracyjnych w związku z warunkowością (Dz. Urz. UE L 183 z 08.07.2022, str. 12), określony w systemie identyfikacji działek rolnych, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

3. W przypadku gdy zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane na obszarze stanowiącym system rolno-leśny, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna za realizację tego zobowiązania na tym obszarze jest przyznawana do powierzchni stanowiącej 76% powierzchni tego obszaru.

§ 20. 1. W przypadku gdy powierzchnia obszaru zatwierdzonego, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 2, nie przekracza 50 ha, ta płatność jest przyznawana w wysokości 100% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia – za powierzchnię gruntów od 0,1 ha do 50 ha;

2. W przypadku realizacji jednego wariantu w ramach interwencji wymienionej w § 3 pkt 2 i gdy powierzchnia obszaru zatwierdzonego, do której przysługuje płatność rolno-

środowiskowo-klimatyczna w ramach tego wariantu, przekracza 50 ha, ta płatność jest przyznawana w wysokości:

- 1) 100% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia – za powierzchnię gruntów od 0,1 ha do 50 ha;
- 2) 75% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia – za powierzchnię gruntów powyżej 50 ha do 100 ha;
- 3) 60% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia – za powierzchnię gruntów powyżej 100 ha.

3. W przypadku realizacji więcej niż jednego wariantu interwencji wymienionej w § 3 pkt 2 i gdy łączna powierzchnia obszaru zatwierdzonego, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wszystkich realizowanych wariantów tej interwencji, przekracza 50 ha a nie przekracza 100 ha, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach poszczególnych wariantów jest przyznawana w wysokości:

- 1) 100% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia za powierzchnię gruntów:
 - a) stanowiącą iloczyn:
 - 50 ha powierzchni oraz
 - procentowego udziału powierzchni gruntów, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach danego wariantu interwencji wymienionej w § 3 pkt 2, w łącznej powierzchni gruntów, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wszystkich realizowanych wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 2,
 - b) nie większą niż powierzchnia 50 ha;
- 2) 75% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia za pozostałą powierzchnię gruntów.

4. W przypadku realizacji więcej niż jednego wariantu interwencji wymienionej w § 3 pkt 2 i gdy łączna powierzchnia obszaru zatwierdzonego, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wszystkich realizowanych wariantów tej interwencji przekracza 100 ha, ta płatność w ramach poszczególnych wariantów jest przyznawana w wysokości:

- 1) 75% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia za powierzchnię gruntów:
 - a) stanowiącą iloczyn:
 - 50 ha oraz

- procentowego udziału powierzchni gruntów, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach danego wariantu, w łącznej powierzchni gruntów, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wszystkich realizowanych wariantów,
 - b) nie większą niż powierzchnia 50 ha;
- 2) 60% stawki płatności określonej w ust. 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia za pozostałą powierzchnię gruntów.

5. Udział, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 lit. a tiret drugie oraz w ust. 4 pkt 1 lit. a tiret drugie, ustala się do ośmiu miejsc po przecinku, a powierzchnię gruntów, do której przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach poszczególnych wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 2, wyrażoną w hektarach – do dwóch miejsc po przecinku.

6. W przypadku gdy o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 2 ubiega się spółdzielnia produkcji rolnej albo spółdzielnia rolników, przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio, przy czym na wniosek tej spółdzielni na potrzeby zastosowania:

- 1) ust. 1:
 - a) wielkość powierzchni obszaru zatwierdzonego wskazanej w ust. 1 dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn tej wielkości powierzchni oraz liczby członków tej spółdzielni,
 - b) górną granicę przedziału powierzchniowego wskazanego w ust. 1 dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn górnej granicy tego przedziału powierzchniowego oraz liczby członków tej spółdzielni,
- 2) ust. 2:
 - a) wielkość powierzchni obszaru zatwierdzonego wskazanej w ust. 2 dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn tej wielkości powierzchni oraz liczby członków tej spółdzielni,
 - b) górną granicę przedziału powierzchniowego wskazanego w ust. 2 pkt 1 dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn tej górnej granicy przedziału powierzchniowego oraz liczby członków tej spółdzielni,
 - c) dolną i górną granicę przedziału powierzchniowego wskazanego w ust. 2 pkt 2 dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn odpowiednio dolnej i górnej granicy tego przedziału powierzchniowego oraz liczby członków tej spółdzielni,
 - d) wielkość powierzchni wskazanej w ust. 2 pkt 3 dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn tej wielkości powierzchni oraz liczby członków tej spółdzielni,

- 3) ust. 3:
 - a) dolną i górną granicę przedziału powierzchniowego wskazanego w ust. 3 we wprowadzeniu do wyliczenia dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn odpowiednio dolnej i górnej granicy tego przedziału powierzchniowego oraz liczby członków tej spółdzielni,
 - b) wielkość powierzchni wskazanej w ust. 3 pkt 1 lit. a tiret pierwsze oraz w ust. 3 pkt 1 lit. b dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn odpowiednio tych wielkości powierzchni oraz liczby członków tej spółdzielni,
- 4) ust. 4:
 - a) wielkość powierzchni obszaru zatwierdzonego wskazanej w ust. 4 dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn tej wielkości powierzchni oraz liczby członków tej spółdzielni,
 - b) wielkość powierzchni wskazanej w ust. 4 pkt 1 lit. a tiret pierwsze oraz w ust. 4 pkt 1 lit. b dla tej spółdzielni ustala się, jako iloczyn odpowiednio tych wielkości powierzchni oraz liczby członków tej spółdzielni

– jeżeli ta spółdzielnia poddała się badaniu lustracyjnemu, o którym mowa w art. 91 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648), w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie tej płatności.

§ 21. 1. Rolnikowi i zarządcy może zostać przyznana kwota przeznaczona na refundację kosztów transakcyjnych w rozumieniu art. 70 ust. 4 rozporządzenia nr 2021/2115, zwanych dalej „kosztami transakcyjnymi”:

- 1) w pierwszym roku realizacji danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego lub w drugim roku realizacji tego zobowiązania, jeżeli ta kwota nie została przyznana w pierwszym roku realizacji tego zobowiązania, poniesionych z tytułu sporządzenia w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji tego zobowiązania lub w roku rozpoczęcia jego realizacji, lub w drugim roku realizacji tego zobowiązania, dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, dla powierzchni siedlisk przyrodniczych lub siedlisk lęgowych ptaków położonych na trwałych użytkach zielonych lub obszarach przyrodniczych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej i objętych obszarem zatwierdzonym, jeżeli w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego wymagane jest posiadanie takiej dokumentacji – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2,

- 2) w pierwszym roku realizacji danego zobowiązania poniesionych z tytułu sporządzenia przy udziale eksperta przyrodniczego części szczegółowej planu działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, dla powierzchni siedlisk przyrodniczych lub siedlisk lęgowych ptaków położonych na trwałych użytkach zielonych lub obszarach przyrodniczych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej i objętych obszarem zatwierdzonym – w przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 i 2,
- 3) poniesionych z tytułu wykonania w laboratoriach urzędowych, o których mowa w art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (Dz. U. z 2021 r. poz. 129), lub laboratoriach akredytowanych, o których mowa w art. 44 ust. 3 tej ustawy, oceny wytworzonego materiału siewnego potwierdzającej wymaganą jakość wytworzonego materiału siewnego gatunków lub odmian roślin uprawianych na gruntach ornych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej i objętych obszarem zatwierdzonym – w przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b

– jeżeli są spełnione warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danej interwencji lub wariantu.

2. Koszty transakcyjne i wysokość kwoty przeznaczonej na refundację tych kosztów określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

3. Wysokość kwoty przeznaczonej na refundację kosztów transakcyjnych poniesionych z tytułów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2, ustala się odpowiednio zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub 2 załącznika nr 6 do rozporządzenia, z tym że suma kwot przeznaczonych na refundację tych kosztów nie może przekraczać 20%:

- 1) wysokości pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przyznanej za realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w ramach którego jest wymagane posiadanie dokumentacji przyrodniczej lub części szczegółowej planu działalności rolnośrodowiskowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2, w przypadku gdy te kwoty są przyznawane w pierwszym roku realizacji tego zobowiązania;
- 2) wysokości drugiej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przyznanej za realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w ramach którego jest wymagane posiadanie dokumentacji przyrodniczej lub części szczegółowej planu działalności rolnośrodowiskowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2, w przypadku gdy kwota przeznaczona na refundację kosztów transakcyjnych poniesionych z tytułu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest przyznawana w drugim roku realizacji tego zobowiązania.

4. W przypadku gdy koszty transakcyjne, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, zostały poniesione z tytułu sporządzenia dokumentacji przyrodniczej lub szczegółowej części planu działalności rolnośrodowiskowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2, dla siedlisk przyrodniczych lub siedlisk lęgowych ptaków położonych na trwałych użytkach zielonych lub obszarach przyrodniczych o powierzchni nieprzekraczającej 1 ha, ograniczenia wysokości kwot przeznaczonych na refundację tych kosztów określonego w ust. 3 nie stosuje się.

5. Wysokość kwoty przeznaczonej na refundację kosztów transakcyjnych poniesionych z tytułu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, ustala się zgodnie z ust. 2 załącznika nr 6 do rozporządzenia, z tym że nie może ona przekraczać 20% wysokości płatności rolnośrodowiskowo-klimatycznej za realizację wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b, przyznanej za rok, w którym została dokonana ocena wytworzonego materiału siewnego, o której mowa w ust. 1 pkt 3.

§ 22. 1. Rolnikowi i zarządcy może zostać przyznana dodatkowa płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna do powierzchni obszarów przyrodniczych, która:

- 1) w danym roku została zalana lub podtopiona, przy czym zalanie lub podtopienie są rozumiane jako stan wysycenia profilu glebowego wodą na poziomie przynajmniej 80% co najmniej przez 12 następujących po sobie dni w okresie od dnia 1 maja do dnia 30 września, co potwierdza wykaz działek wraz z danymi przestrzennymi tych działek oraz zalanego lub podtopionego obszaru na tych działkach sporządzany corocznie przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy,
- 2) jest położona na działkach przyrodniczych, na których jest realizowane zobowiązanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 albo 2, z wyłączeniem wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. c i pkt 2 lit. c, i objętych obszarem zatwierdzonym odpowiednio w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 albo 2, z wyłączeniem wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. c i pkt 2 lit. c

– o zwartym obszarze w gospodarstwie wynoszącym co najmniej 0,1 ha.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy udostępnia Agencji nie później niż do dnia 2 października danego roku.

3. Wysokość płatności, o której mowa w ust. 1, ustala się jako iloczyn stawki płatności w wysokości 280 zł/ha i powierzchni obszarów przyrodniczych objętej obszarem zatwierdzonym, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

4. Przepis § 19 ust. 2 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu wysokości płatności, o której mowa w ust. 1.

5. Do ustalania wysokości płatności, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisu § 20.

§ 23. 1. Rolnikowi realizującemu zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 6 lit. a lub b może zostać przyznana dodatkowa płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do buhaja, który w okresie realizacji tego zobowiązania był objęty tym zobowiązaniem i został udostępniony do centrum pozyskiwania nasienia, w celu pozyskania od niego nasienia.

2. Warunek, o którym mowa w ust. 1, uznaje się za spełniony, jeżeli rolnik złoży do kierownika biura powiatowego Agencji zaświadczenie wydane przez podmiot upoważniony do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych potwierdzające, że nasienie zostało pobrane, w terminie do 30 września roku, w którym ten rolnik ubiega się o przyznanie płatności, o której mowa w ust. 1.

3. Płatność, o której mowa w ust. 1, może być przyznana do danej sztuki zwierzęcia jednorazowo.

4. Wysokość płatności, o której mowa w ust. 1, ustala się jako iloczyn stawki płatności w wysokości 15 131 zł/szt. i liczby zwierząt zatwierdzonych spełniających warunek, o którym mowa w ust. 1, i dla których wydano zaświadczenie, o którym mowa w ust. 2.

5. W przypadku gdy z zaświadczenia, o którym mowa w ust. 2, wynika, że buhaj został udostępniony do centrum pozyskiwania nasienia, jednak nie było możliwe pozyskanie od niego nasienia, płatność, o której mowa w ust. 1, jest wypłacona w wysokości 60% wysokości tej płatności ustalonej zgodnie z ust. 4.

§ 24. 1. Wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, poza elementami podania określonymi w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyłączeniem adresu, zawiera:

1) oświadczenie o:

a) położeniu działek referencyjnych w rozumieniu art. 2 ust. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1172 z dnia 4 maja 2022 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli we wspólnej polityce rolnej oraz stosowania i obliczania wysokości kar administracyjnych w związku z warunkowością, zwanych dalej „działkami referencyjnymi”,

- b) sposobie użytkowania działek referencyjnych w ramach zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, zawierające w szczególności wskazanie:
- roślin uprawnych uprawianych na danej działce referencyjnej zadeklarowanej do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji, o której mowa w § 3 pkt 5, a w przypadku uprawy roślin odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, również nazw tych odmian,
 - gatunków oraz odmian drzew uprawianych na danej działce referencyjnej zadeklarowanej do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach interwencji wymienionej w § 3 pkt 4,
 - gatunków roślin wymienionych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia wchodzących w skład mieszanki roślin wykorzystanej do założenia wieloletniego pasa kwietnego na danej działce referencyjnej zadeklarowanej do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a,
 - gatunków, odmian, form lub genotypów roślin uprawnych uprawianych na działce referencyjnej zadeklarowanej do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b;
- 2) informację o zasięgu występowania dubelta lub wodniczki wynikającego z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- 3) oświadczenia oraz informacje, jakie powinny być zawarte we wniosku o przyznanie podstawowego wsparcia dochodów do celów zrównoważoności, o którym mowa w art. 16 ust. 2 lit. a rozporządzenia 2021/2115, zwanego dalej „podstawowym wsparciem dochodów”, wskazane w przepisach ustawy o Planie Strategicznym lub w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 1 tej ustawy, niewymienione w pkt 1 i 2;
- 4) oświadczenia i zobowiązania rolnika lub zarządcy związane z realizacją zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego;
- 5) informację o załącznikach dołączonych do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

2. W przypadku gdy o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 2 ubiega się spółdzielnia produkcji rolnej albo spółdzielnia rolników:

- 1) wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej zawiera oświadczenie, że o przyznanie tej płatności ubiega się spółdzielnia produkcji rolnej albo spółdzielnia rolników, oraz wniosek o przyznanie tej płatności z uwzględnieniem liczby członków tej spółdzielni oraz
- 2) do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej dołącza się:
 - a) oświadczenie o liczbie członków spółdzielni, którzy mają zostać uwzględnieni przy przyznawaniu tej płatności zgodnie z § 20 ust. 6,
 - b) dokument potwierdzający, że ta spółdzielnia poddała się badaniu lustracyjnemu, o którym mowa w art. 91 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze.

3. Jeżeli rolnik i zarządca nie zamierza ubiegać się w danym roku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do określonych gruntów lub zwierząt objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym, zamiast wniosku o przyznanie tej płatności składa, na formularzu udostępnionym przez Agencję, w terminie składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, informację o tych gruntach lub zwierzętach oraz o interwencji lub wariancie interwencji realizowanym na tych gruntach lub w odniesieniu do tych zwierząt, wskazując położenie tych gruntów i ich powierzchnię.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, jeżeli rolnik i zarządca zamierza dokonać zmiany zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, zmianę tę rolnik i zarządca zgłasza kierownikowi biura powiatowego Agencji w informacji, o której mowa w ust. 3, składanej w roku, w którym rolnik i zarządca realizuje zmienione zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, chyba że przepisy rozporządzenia stanowią inaczej.

5. Rolnik i zarządca do dnia wydania decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej informuje właściwego kierownika biura powiatowego Agencji o wszystkich zmianach w zakresie informacji wskazanych we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jakie zaistniały od czasu złożenia tego wniosku.

6. W przypadku stwierdzenia oczywistych błędów we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej lub w dokumentach dołączonych do tego wniosku rolnik lub zarządca w dowolnym czasie po złożeniu tego wniosku może je poprawić.

7. Kierownik biura powiatowego Agencji uznaje oczywiste błędy tylko, gdy mogą one być bezpośrednio zidentyfikowane w wyniku sprawdzenia informacji zawartych we wniosku o przyznanie płatności lub w dokumentach dołączonych do tego wniosku.

§ 25. 1. Do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b dołącza się dokument potwierdzający zakup

kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard roślin odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku gdy wniosek ten dotyczy:

- 1) roku, w którym została rozpoczęta w ramach tego wariantu uprawa rośliny danej odmiany regionalnej lub amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru albo odmiany marginalnej z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia;
- 2) czwartego roku uprawy w ramach tego wariantu rośliny danej odmiany regionalnej albo amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru albo odmiany marginalnej z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia.

2. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się w odniesieniu do odmian regionalnych i amatorskich wpisanych do krajowego rejestru i odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, które są bylinami.

3. Do wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a dołącza się dokument potwierdzający zakup mieszanki roślin wykorzystanej do założenia wieloletniego pasa kwietnego, w przypadku gdy rolnik założył wieloletni pas kwietny z wykorzystaniem zakupionej gotowej mieszanki roślin.

4. Do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b dołącza się:

- 1) dokument potwierdzający zakup kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard roślin odmian regionalnych i amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku gdy wniosek ten dotyczy:
 - a) roku, w którym została rozpoczęta w ramach tego wariantu uprawa rośliny danej odmiany regionalnej lub amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru lub odmiany marginalnej z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia,
 - b) czwartego roku uprawy w ramach tego wariantu rośliny danej odmiany regionalnej lub amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru lub odmiany marginalnej z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia;
- 2) kopię protokołu przekazania materiału siewnego przez bank genów, jeżeli w ramach tego wariantu jest prowadzona uprawa roślin, o których mowa w § 18 ust. 1 pkt 2 lit. d – w

przypadku gdy ten wniosek dotyczy roku, w którym została rozpoczęta w ramach tego wariantu uprawa tych roślin.

5. Przepisu ust. 4 pkt 1 lit. b nie stosuje się w odniesieniu do odmiany regionalnej lub amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru lub odmiany marginalnej z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, która jest byliną.

6. Do wniosku o przyznanie pierwszej i kolejnych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 dołącza się kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:

- 1) rolnika,
- 2) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek,
- 3) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku bydła domowego, koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek

– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku realizacji wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6.

7. Do wniosku o przyznanie pierwszej i kolejnych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 dołącza się oświadczenie o zwierzętach, do których rolnik ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tej interwencji, z podaniem numerów identyfikacyjnych tych zwierząt, sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję.

§ 26. 1. W przypadku gdy do rolnika lub zarządcy mają zastosowanie wymogi, o których mowa w § 5 ust. 5 pkt 1 lit. a lub pkt 2, lub gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w § 12 ust. 5 pkt 1 lub 2 lub § 14 ust. 2 pkt 1, rolnik lub zarządca przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w roku, w którym określono te wymogi, składa do kierownika biura powiatowego Agencji, kopie stron planu działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, na których są zawarte informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia. Przepis ten stosuje się również w przypadku, gdy te wymogi ulegną zmianie w trakcie kolejnego roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.

2. W przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 rolnik lub zarządca składa do kierownika biura powiatowego Agencji przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego:

- 1) oświadczenie eksperta przyrodniczego sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję:
 - a) o stwierdzeniu na gruntach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu występowania siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętego pomocą w ramach tego wariantu:
 - w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji, która stanowi podstawę do sporządzenia dokumentacji przyrodniczej, lub
 - na podstawie działań obligatoryjnych lub fakultatywnych dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków wspieranego w ramach danego wariantu interwencji wymienionej w § 3 pkt 1, określonych w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000, lub
 - na podstawie zasięgu występowania dubelta lub wodniczki wynikającego z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w przypadku odpowiednio wariantu wymienionego § 3 w pkt 1 lit. i lub pkt 2 lit. i – w zakresie ochrony siedlisk lęgowych dubelta, lub w § 3 pkt 1 lit. j lub pkt 2 lit. j,
 - b) o braku potrzeby sporządzenia dokumentacji przyrodniczej w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, ze względu na wystąpienie okoliczności, o których mowa w § 5 ust. 2,
 - c) że wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne albo nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1;
- 2) kopię pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 5 pkt 3, jeżeli wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1;

- 3) kopię pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 6, jeżeli dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk lub obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, który nie jest obszarem specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, nie zostały ustanowione plan ochrony albo plan zadań ochronnych i obszar ten stanowi trwały użytek zielony wrażliwy pod względem środowiskowym określony przepisach wydanych na podstawie art. 56 ust. 8 pkt 1 ustawy o Planie Strategicznym – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k;
- 4) kopię pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 7, jeżeli zasięg występowania dubelta lub wodniczki wynikający z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska pokrywa się ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk lub obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody – w przypadku wariantu wymienionego w § 3 pkt 1 lit. i w zakresie ochrony siedlisk lęgowych dubelta, lub wariantu wymienionego w § 3 pkt 1 lit. j.

3. W przypadku:

- 1) gdy do rolnika lub zarządcy mają zastosowanie wymogi, o których mowa w § 5 ust. 5 pkt 2, lub gdy wystąpią okoliczności o których mowa w § 12 ust. 5 pkt 1, oświadczenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, obejmuje również informację, że do rolnika lub zarządcy mają zastosowanie te wymogi lub, że wystąpiły te okoliczności;
- 2) wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. i oraz pkt 2 lit. i oświadczenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, obejmuje również wskazanie jaki gatunek ptaka został stwierdzony.

4. W przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 rolnik lub zarządca:

- 1) przesyła do regionalnej dyrekcji ochrony środowiska właściwej ze względu na położenie działek rolnych lub jednostek gruntu nierolniczego i do Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego – Państwowego Instytutu Badawczego do dnia 30 września roku, w którym złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach tych wariantów, kopię dokumentacji przyrodniczej;
- 2) składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 10 października roku, w którym złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach tych wariantów, potwierdzenie przesłania kopii dokumentacji przyrodniczej, o którym mowa w pkt 1.

5. Przepis ust. 4 stosuje się również w przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 3, z tym, że terminy, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2, upływają odpowiednio:

- 1) 30 września roku, w którym rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie drugiej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach tych wariantów, kopię dokumentacji przyrodniczej;
- 2) 10 października roku, w którym rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie drugiej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach tych wariantów.

6. W przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 rolnik składa do kierownika biura powiatowego Agencji przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego:

- 1) oświadczenie doradcy rolnośrodowiskowego sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję, że:
 - a) dla gruntów zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tej interwencji nie ustanowiono w planie ochrony albo planie zadań ochronnych dla danego obszaru Natura 2000 działań obligatoryjnych lub fakultatywnych dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętego pomocą w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1,
 - b) wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne albo nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych;
- 2) kopię pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 14 ust. 2 pkt 2, jeżeli wymogi tej interwencji są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych;
- 3) kopię pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 14 ust. 3, jeżeli dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk lub obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, który nie jest obszarem specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody i obszar ten stanowi trwały użytek zielony wrażliwy pod względem środowiskowym określony przepisach wydanych na podstawie

art. 56 ust. 8 pkt 1 ustawy o Planie Strategicznym, nie zostały ustanowione plan ochrony albo plan zadań ochronnych.

7. W przypadku gdy do rolnika mają zastosowanie wymogi, o których mowa w § 5 ust. 5 pkt 1 lit. a, lub gdy wystąpią okoliczności, o których mowa w § 14 ust. 2 pkt 1, oświadczenie, o którym mowa w ust. 6 pkt 1, obejmuje również informację, że do rolnika mają zastosowanie te wymogi lub, że wystąpiły te okoliczności.

8. Rolnik lub zarządca składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 15 lipca roku, w którym podjął zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, w ramach którego wymagane jest posiadanie planu działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, kopie stron tego planu, na których są zawarte informacje:

- 1) o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 załącznika nr 3 do rozporządzenia,
- 2) w formie wykazu:
 - a) działek rolnych lub działek przyrodniczych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 załącznika nr 3 do rozporządzenia, a w przypadku realizacji wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. a lub b – jest zawarte wskazanie wielkości obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym,
 - b) realizowanych zobowiązań w ramach interwencji lub wariantów interwencji, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia,
 - c) o czasie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia

– z tym że kopie stron, na których są zawarte informacje, o których mowa w pkt 2, oraz informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia, zawierają również podpis doradcy rolnośrodowiskowego, przy udziale którego został sporządzony ten plan, oraz w przypadku gdy ten plan został sporządzony przy udziale eksperta przyrodniczego – podpis tego eksperta.

9. W przypadku zmiany w planie działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia, w ramach realizowanego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, lub zmiany w tym planie wynikającej z podjęcia nowego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, rolnik lub zarządca składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 15 lipca roku, w którym nastąpiła ta zmiana, kopie stron tego planu, o których mowa w ust. 8, z tym że kopie stron tego planu, na których są zawarte informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia, zawierają również wskazanie daty sporządzenia tej zmiany.

10. W przypadku wytwarzania materiału siewnego w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b, rolnik składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 31 października roku, w którym złożył wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, świadectwo oceny laboratoryjnej materiału siewnego odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, a w przypadku roślin z gatunków rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienionych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia – informację o wynikach badania materiału siewnego uzyskanego z roślin uprawianych w tym roku w ramach tego wariantu, wydane na podstawie przepisów o nasiennictwie, lub sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję oświadczenie o posiadaniu plantacji nasiennej rośliny dwuletniej lub byliny – w pierwszym roku uprawy tej rośliny.

11. W przypadku gdy ekspert przyrodniczy w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, lub doradca rolnośrodowiskowy w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 6 pkt 1, wskazał, że grunty zadeklarowane przez rolnika lub zarządcę w ramach danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego nie są położone na obszarze Natura 2000, dla którego został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych, a Agencja ustali w pierwszym roku realizacji tego zobowiązania, że te grunty są położone na obszarze Natura 2000, dla którego został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych, kierownik biura powiatowego Agencji wzywa na piśmie rolnika lub zarządcę do złożenia:

- 1) poprawionego oświadczenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lub ust. 6 pkt 1, zgodnie z ustaleniami Agencji;
- 2) kopii pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 5 pkt 3 lub § 14 ust. 2 pkt 2, jeżeli wymogi realizowanej interwencji lub wariantu są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych;
- 3) kopii stron planu działalności rolnośrodowiskowej, o których mowa w ust. 1, w przypadku gdy w wyniku poprawionego zgodnie z ustaleniami Agencji oświadczenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lub w ust. 6 pkt 1:
 - a) do rolnika lub zarządcy mają zastosowanie wymogi, o których mowa w § 5 ust. 5 pkt 1 lit. a lub pkt 2, lub
 - b) wymogi, o których mowa w § 5 ust. 5 pkt 1 lit. a lub pkt 2, uległy zmianie.

12. W przypadku gdy rolnik lub zarządca nie dokonał czynności, o której mowa w ust. 1, 2, ust. 4 pkt 2, ust. 5 pkt 2, ust. 6 lub 8–10, w terminie określonym w tych przepisach, kierownik biura powiatowego Agencji wzywa na piśmie rolnika lub zarządcę do dokonania tej czynności.

13. Czynność, o której mowa w ust. 1, ust. 4 pkt 2, ust. 5 pkt 2 lub ust. 8–11, dokonana do dnia wydania decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok, uważa się za dokonaną w terminie.

14. Czynność, o której mowa w ust. 2 lub 6, dokonana:

- 1) w terminie określonym w wezwaniu, o którym mowa w ust. 12,
- 2) po upływie 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, a przed dniem doręczenia wezwania, o którym mowa w ust. 12

– uważa się za dokonaną w terminie.

§ 27. 1. Rolnik lub zarządca zaznacza we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych:

- 1) granice obszarów, na których realizuje poszczególne interwencje lub ich warianty;
- 2) części obszarów, na których jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 lub wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a, które mają pozostać nieskoszone w danym roku;
- 3) miejsca na obszarze, na którym jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach interwencji wymienionej w § 3 pkt 4, w których są zasadzone poszczególne drzewa odmian wymienionych w ust. 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r.

2. Jeżeli rolnik równocześnie nie ubiega się o przyznanie podstawowego wsparcia dochodów, to we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych zaznacza granice działek referencyjnych, do których rolnik nie ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

3. W przypadku zwiększenia wielkości obszaru gruntów, na których jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, przepisy ust. 1 pkt 1 i ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 28. 1. W przypadku śmierci rolnika lub zarządcy, która nastąpiła w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tej płatności, spadkobierca rolnika lub zarządcy może wstąpić do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie tej płatności na miejsce zmarłego rolnika lub zarządcy, jeżeli:

- 1) objął w posiadanie stado objęte tym wnioskiem złożonym przez tego rolnika;
- 2) grunty, które były objęte tym wnioskiem, były w posiadaniu rolnika lub zarządcy lub jego spadkobiercy w dniu 31 maja roku, w którym został złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on warunki do przyznania tej płatności, z tym że warunek posiadania numeru identyfikacyjnego nadanego w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, który może być wykorzystywany do ubiegania się o przyznanie tych płatności, zwanego dalej „numerem identyfikacyjnym”, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o Planie Strategicznym, uznaje się za spełniony, nawet jeżeli spadkobiercy został nadany numer identyfikacyjny, który nie może być wykorzystywany do ubiegania się o przyznanie płatności bezpośrednich.

2. Spadkobierca rolnika lub zarządcy wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na miejsce zmarłego rolnika lub zarządcy na wniosek złożony w terminie 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, nie podlega przywróceniu.

4. Spadkobierca rolnika lub zarządcy podaje we wniosku, o którym mowa w ust. 2, swój numer identyfikacyjny albo dołącza do tego wniosku kopię wniosku o nadanie takiego numeru.

5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, spadkobierca rolnika lub zarządcy dołącza:

- 1) odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo
- 2) w przypadku gdy postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku nie zostało zakończone:
 - a) zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo
 - b) kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:
 - potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
 - potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo upoważnionego pracownika Agencji wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe

(Dz. U. z 2022 poz. 896, 1933 i 2042) albo kopią tego potwierdzenia potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo upoważnionego pracownika Agencji, albo

c) oświadczenie tego spadkobiercy o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zawierające wskazanie imienia, nazwiska i numeru identyfikacyjnego tego rolnika lub zarządcy, w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, albo;

3) zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony przez notariusza.

6. W przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6 do wniosku dołącza się również kopię dokumentu sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:

- 1) spadkobiercy rolnika,
- 2) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek,
- 3) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku bydła domowego, koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek

– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych.

7. Spadkobierca rolnika lub zarządcy w przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 2, składa odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

8. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo z zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca rolnika lub zarządcy, spadkobierca rolnika lub zarządcy, który wstępuje do postępowania w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej:

- 1) dołącza do wniosku, o którym mowa w ust. 2, albo
- 2) składa wraz z odpisem prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo wraz z zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia sporządzonym przez notariusza

– oświadczenia pozostałych spadkobierców rolnika lub zarządcy, że wyrażają zgodę na wstąpienie tego spadkobiercy na miejsce zmarłego rolnika lub zarządcy i przyznanie temu spadkobiercy tej płatności.

9. Zgoda, o której mowa w ust. 8, nie jest wymagana, jeżeli miałyby być wyrażona przez małoletniego, a wniosek, o którym mowa w ust. 2, został złożony przez spadkobiercę rolnika lub zarządcy będącego przedstawicielem ustawowym tego małoletniego.

10. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, spadkobierca rolnika lub zarządcy składa do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego rolnik lub zarządca, którego jest spadkobiercą, złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

11. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 2, decyzję w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej spadkobiercy rolnika lub zarządcy wydaje się po złożeniu przez tego spadkobiercę odpisu prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku.

12. Do zapisobiercy windykacyjnego, który w wyniku śmierci rolnika lub zarządcy nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego, stado lub grunty objęte wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej złożonym przez tego rolnika lub zarządcę, lub prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie tego stada lub tych gruntów, przepisy ust. 1–11 stosuje się odpowiednio.

§ 29. 1. W przypadku rozwiązania albo przekształcenia rolnika lub zarządcy lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistniało następstwo prawne, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w § 28 ust. 1, w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tej płatności, następca prawny tego rolnika lub zarządcy może wstąpić do toczącego się postępowania w sprawie przyznania tej płatności na miejsce tego rolnika lub zarządcy, jeżeli:

- 1) następca prawny tego rolnika objął w posiadanie stado objęte tym wnioskiem;
- 2) grunty, które były objęte tym wnioskiem, były w posiadaniu rolnika lub zarządcy lub jego następcy prawnego w dniu 31 maja roku, w którym został złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on warunki do przyznania tej płatności.

2. Następca prawny rolnika lub zarządcy wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na miejsce rolnika

lub zarządcy na wniosek złożony w terminie 3 miesięcy od dnia wystąpienia zdarzenia prawnego, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, nie podlega przywróceniu.

4. Następca prawny rolnika lub zarządcy podaje we wniosku, o którym mowa w ust. 2, swój numer identyfikacyjny albo dołącza do tego wniosku kopię wniosku o nadanie takiego numeru.

5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, następca prawny rolnika lub zarządcy dołącza:

- 1) dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza lub przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji;
- 2) kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:
 - a) tego następcy,
 - b) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek,
 - c) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku bydła domowego, koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6.

6. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, następca prawny rolnika lub zarządcy składa do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego rolnik lub zarządca, którego jest następcą prawnym, złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

§ 30. 1. W przypadku przeniesienia w wyniku umowy sprzedaży, dzierżawy lub innej umowy posiadania stada lub gruntów objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej złożonym przez rolnika lub zarządcę, w okresie od dnia złożenia tego wniosku do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tej płatności, nowy posiadacz:

- 1) tego stada może wstąpić do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na miejsce tego rolnika,

- 2) tych gruntów może wstąpić do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na miejsce tego rolnika lub zarządcy, jeżeli przeniesienie posiadania tych gruntów zostało dokonane nie później niż do dnia 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej;
- 3) spełnia on warunki do przyznania tej płatności.

2. Wstąpienie do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na miejsce rolnika lub zarządcy następuje na wniosek złożony przez nowego posiadacza:

- 1) stada, o którym mowa w ust. 1 w terminie 3 miesięcy od dnia przeniesienia posiadania tego stada;
 - 2) gruntów, o których mowa w ust. 1, w terminie do dnia 30 czerwca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.
3. Terminy, o których mowa w ust. 2, nie podlegają przywróceniu.

4. Nowy posiadacz stada lub gruntów, o których mowa w ust. 1, podaje we wniosku, o którym mowa w ust. 2, swój numer identyfikacyjny albo dołącza do tego wniosku kopię wniosku o nadanie takiego numeru.

5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, nowy posiadacz stada lub gruntów, o których mowa w ust. 1, dołącza:

- 1) umowę sprzedaży, dzierżawy lub inną umowę, w wyniku której zostało na niego przeniesione posiadanie tego stada lub tych gruntów, albo kopię tej umowy poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji;
- 2) kopię dokumentu sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:
 - a) tego posiadacza,
 - b) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek,
 - c) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku bydła domowego, koni domowych, świń, owiec domowych matek i kóz domowych matek

– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 6.

6. Jeżeli posiadanie stada lub gruntów objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej złożonym przez rolnika lub zarządcę zostało przeniesione na rzecz kilku podmiotów, nowy posiadacz tego stada lub tych gruntów wstępujący do postępowania w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej dołącza do wniosku, o którym mowa w ust. 2, oświadczenia współposiadaczy, że wyrażają zgodę na wstąpienie tego posiadacza na miejsce rolnika lub zarządcy i przyznanie mu tej płatności.

7. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, nowy posiadacz stada lub gruntów, o których mowa w ust. 1, składa do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego:

- 1) rolnik, który był dotychczas posiadaczem tego stada lub tych gruntów, lub
- 2) zarządca, który był dotychczas posiadaczem tych gruntów

– złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

8. W przypadku przeniesienia posiadania gruntów, o którym mowa w ust. 1, które zostało dokonane po dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, ta płatność przysługuje dotychczasowemu posiadaczowi tych gruntów.

§ 31. 1. W przypadku śmierci rolnika lub zarządcy, która nastąpiła po doręczeniu decyzji w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, lecz zanim ten rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za kolejny rok, spadkobiercy rolnika lub zarządcy może być przyznana kolejna płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna, jeżeli:

- 1) objął w posiadanie stado objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika;
- 2) grunty, które były objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika lub zarządcę, były w posiadaniu tego rolnika lub zarządcy lub ich spadkobiercy w dniu 31 maja roku, w którym zostanie złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on inne niż wymienione w pkt 1 lub 2 warunki do przyznania tej płatności, z tym że warunek posiadania numeru identyfikacyjnego, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o Planie Strategicznym, uznaje się za spełniony, nawet jeżeli spadkobiercy został nadany

numer identyfikacyjny, który nie może być wykorzystywany do ubiegania się o przyznanie płatności bezpośrednich.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, spadkobierca rolnika lub zarządcy składa wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w terminie:

- 1) 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku;
- 2) określonym do składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

3. Jeżeli spadkobierca rolnika lub zarządcy nie złożył wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 2, przed upływem terminu określonego w ust. 2 pkt 2, nie przyznaje się mu płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok. Ten spadkobierca jest uprawniony do ubiegania się o przyznanie tej płatności za następne lata.

4. Do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 2, oprócz dokumentów wymaganych na podstawie § 25, spadkobierca rolnika lub zarządcy dołącza oświadczenie złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez tego rolnika lub zarządcę do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

5. Do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 2, dołącza się również:

- 1) odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo
- 2) w przypadku gdy postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku nie zostało zakończone:
 - a) zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo
 - b) kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:
 - potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
 - potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo upoważnionego pracownika Agencji wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe albo kopią tego potwierdzenia potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo upoważnionego pracownika Agencji, albo

- c) oświadczenie spadkobiercy rolnika lub zarządcy o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zawierające wskazanie imienia, nazwiska i numeru identyfikacyjnego rolnika lub zarządcy, którego jest spadkobiercą, w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, albo;
- 3) zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony przez notariusza.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do trybu przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok spadkobiercy rolnika lub zarządcy stosuje się odpowiednio § 28 ust. 7–9 i 11.

7. Jeżeli śmierć rolnika lub zarządcy nastąpiła w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tej płatności, spadkobiercy rolnika może być przyznana kolejna płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna, jeżeli:

- 1) objął w posiadanie stado objęte wnioskiem o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przez tego rolnika;
- 2) grunty, które były objęte wnioskiem o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok, były w posiadaniu rolnika lub zarządcy lub ich spadkobiercy w dniu 31 maja roku, w którym został złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on inne niż wymienione w pkt 1 lub 2 warunki do przyznania tej płatności, z tym że warunek posiadania numeru identyfikacyjnego, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o Planie Strategicznym, uznaje się za spełniony, nawet jeżeli spadkobiercy został nadany numer identyfikacyjny, który nie może być wykorzystywany do ubiegania się o przyznanie płatności bezpośrednich.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, spadkobierca rolnika lub zarządcy wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie tej płatności na miejsce zmarłego rolnika lub zarządcy na wniosek złożony w terminie 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, do trybu przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok spadkobiercy rolnika lub zarządcy stosuje się odpowiednio § 28 ust. 3–11, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 8, dołącza on również oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez tego rolnika lub zarządcę do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

10. Do zapisobiercy windykacyjnego, który w wyniku śmierci rolnika lub zarządcy nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego, stado lub grunty objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez rolnika lub zarządcę, lub prawo majątkowe, z

którym łączy się posiadanie tego stada lub tych gruntów, przepisy ust. 1–5, 7 i 8 stosuje się odpowiednio, a w przypadku, o którym mowa w:

- 1) ust. 1, do trybu przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok zapisobiercy windykacyjnemu stosuje się odpowiednio § 28 ust. 7–9 i 11;
- 2) ust. 7, do trybu przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok zapisobiercy windykacyjnemu stosuje się odpowiednio § 28 ust. 3–11, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 8, zapisobierca windykacyjny dołącza również oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez rolnika lub zarządcę, który ustanowił zapis windykacyjny na rzecz tego zapisobiercy, do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

§ 32. 1. W przypadku rozwiązania albo przekształcenia rolnika lub zarządcy lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistniało następstwo prawne, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w § 31, które nastąpiło po doręczeniu decyzji w sprawie o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, lecz zanim ten rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za kolejny rok, następcy prawnemu rolnika lub zarządcy może być przyznana kolejna płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna, jeżeli:

- 1) objął w posiadanie stado objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika,
- 2) grunty, które były objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika lub zarządcę, były w posiadaniu rolnika lub zarządcy lub ich następcy prawnego w dniu 31 maja roku, w którym zostanie złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on inne niż wymienione w pkt 1 lub 2 warunki do przyznania tych płatności.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, następca prawny rolnika lub zarządcy składa wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w terminie:

- 1) 7 miesięcy od dnia wystąpienia zdarzenia prawnego, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne;
- 2) w terminie określonym do składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

3. Jeżeli następca prawny rolnika lub zarządcy nie złożył wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 2, przed upływem terminu określonego w ust. 2 pkt 2, nie przyznaje się płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za

dany rok, a następca prawny rolnika lub zarządcy jest uprawniony do ubiegania się o przyznanie tej płatności za następne lata.

4. Do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 2, oprócz dokumentów wymaganych na podstawie § 25 następca prawny rolnika lub zarządcy dołącza:

- 1) oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do:
 - a) kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez tego rolnika lub zarządcę do końca okresu objętego tym zobowiązaniem,
 - b) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej uzyskanej przez tego rolnika lub zarządcę, jaką ten rolnik lub zarządca byłby zobowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przez tego rolnika lub zarządcę wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę nałożenia kar wymienionych w § 41;
- 2) dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.

5. W przypadku rozwiązania albo przekształcenia rolnika lub zarządcy lub innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistniało następstwo prawne, z wyłączeniem śmierci rolnika lub zarządcy, które nastąpiło w okresie od dnia złożenia przez tego rolnika lub tego zarządcę wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tej płatności, następcy prawnemu rolnika lub zarządcy może być przyznana kolejna płatność rolno-środowiskowo-klimatyczne, jeżeli:

- 1) objął w posiadanie stado objęte wnioskiem o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przez tego rolnika;
- 2) grunty, które były objęte wnioskiem o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok, były w posiadaniu rolnika lub zarządcy lub ich następcy prawnego w dniu 31 maja roku, w którym został złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on inne niż wymienione w pkt 1 lub 2 warunki do przyznania tej płatności.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, następca prawny rolnika lub zarządcy wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie tej płatności na miejsce tego rolnika lub

zarządcy na wniosek złożony w terminie 3 miesiące od dnia wystąpienia zdarzenia prawnego, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, do trybu przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok następcy prawnemu rolnika lub zarządcy stosuje się odpowiednio § 29 ust. 3–6, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 6, następca prawny rolnika lub zarządcy dołącza również oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do:

- 1) kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez tego rolnika lub zarządcę do końca okresu objętego tym zobowiązaniem;
- 2) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej uzyskanej przez tego rolnika lub zarządcę, jaką ten rolnik lub zarządca byłby zobowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przez tego rolnika lub zarządcę wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę nałożenia kar wymienionych w § 41.

8. W przypadku rozwiązania albo przekształcenia rolnika lub zarządcy lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne, które nastąpiło w ostatnim roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, lecz po doręczeniu decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za ten rok, rolnik lub zarządca składa, na formularzu udostępnionym przez Agencję, w terminie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło to zdarzenie, oświadczenie następcy prawnego tego rolnika lub zarządcy obejmujące zobowiązanie do:

- 1) kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez tego rolnika lub zarządcę do końca okresu objętego tym zobowiązaniem;
- 2) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej uzyskanej przez tego rolnika lub zarządcę, jaką ten rolnik lub zarządca byłby zobowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przez tego rolnika lub zarządcę wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę nałożenia kar wymienionych w § 41.

§ 33. 1. W przypadku przeniesienia w wyniku umowy sprzedaży, dzierżawy lub innej umowy posiadania gruntów lub stada objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez rolnika lub zarządcę, które nastąpiło po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, lecz zanim ten rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej

za dany rok, nowemu posiadaczowi tego stada lub tych gruntów może być przyznana kolejna płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna, jeżeli:

- 1) objął w posiadanie stado objęte zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika;
- 2) przeniesienie posiadania tych gruntów zostało dokonane nie później niż do dnia 31 maja roku, w którym zostanie złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on warunki inne niż wymienione w pkt 1 lub 2 do przyznania tych płatności;

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok, nowy posiadacz:

- 1) stada składa w terminie 7 miesięcy od dnia przeniesienia posiadania tego stada;
- 2) gruntów składa do dnia 30 czerwca roku, w którym zostanie złożony ten wniosek.

3. Nowemu posiadaczowi stada może zostać przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna za dany rok, jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 2, został złożony w terminie określonym do składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

4. Jeżeli nowy posiadacz stada lub gruntów nie złożył wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 2, przed upływem terminu określonego w:

- 1) ust. 2 pkt 2 w przypadku przeniesienia posiadania gruntów,
- 2) ust. 3 w przypadku przeniesienia posiadania stada

– nie przyznaje się mu płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok i jest on uprawniony do ubiegania się o przyznanie tej płatności za następne lata.

5. Do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 2, oprócz dokumentów wymaganych na podstawie § 25, nowy posiadacz stada lub gruntów, o których mowa w ust. 1, dołącza:

- 1) oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do:
 - a) kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez rolnika lub zarządcę do końca okresu objętego tym zobowiązaniem,
 - b) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej uzyskanej przez tego rolnika lub zarządcę, jaką ten rolnik lub zarządca byłby zobowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przez tego rolnika lub zarządcę wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę nałożenia kar wymienionych w § 41;

- 2) umowę sprzedaży, dzierżawy lub inną umowę, w wyniku której zostało na niego przeniesione posiadanie stada lub gruntów, o których mowa w ust. 1, albo kopię tej umowy poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.

6. Jeżeli przeniesienie posiadania stada lub gruntów objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez rolnika lub zarządcę nastąpiło w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tej płatności, nowemu posiadaczowi tego stada lub tych gruntów może być przyznana kolejna płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna, jeżeli:

- 1) objął w posiadanie stado objęte wnioskiem o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przez tego rolnika;
- 2) przeniesienie posiadania tych gruntów zostało dokonane nie później niż do dnia 31 maja roku, w którym został złożony ten wniosek;
- 3) spełnia on warunki do przyznania tej płatności.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, nowy posiadacz tego stada lub tych gruntów wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie o przyznanie tej płatności na miejsce tego rolnika lub zarządcy na wniosek złożony:

- 1) w terminie 3 miesięcy od dnia przeniesienia tego stada;
- 2) do dnia 30 czerwca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o którym mowa w ust. 6.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, do trybu przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok nowemu posiadaczowi stada lub gruntów stosuje się odpowiednio § 30 ust. 3–7, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 7, posiadacz ten dołącza również oświadczenie złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję obejmujące zobowiązanie do:

- 1) kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez:
 - a) rolnika, który był dotychczas posiadaczem tego stada lub tych gruntów, lub
 - b) zarządcę, który był dotychczas posiadaczem tych gruntów
– do końca okresu objętego tym zobowiązaniem;
- 2) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej uzyskanej przez:
 - a) rolnika, który był dotychczas posiadaczem tego stada lub tych gruntów, lub

b) zarządcę, który był dotychczas posiadaczem tych gruntów

– któremu została przyznana ta płatność, jaką ten rolnik lub zarządca byłby zobowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przez tego rolnika lub zarządcę wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę nałożenia kar wymienionych w § 41.

9. Jeżeli przeniesienie posiadania stada lub gruntów objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez rolnika lub zarządcę nastąpiło w ostatnim roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, lecz po doręczeniu decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za ten rok, rolnik lub zarządca składa, na formularzu udostępnionym przez Agencję, w terminie 14 dni od dnia przeniesienia posiadania tego stada lub tych gruntów, oświadczenie nowego posiadacza tego stada lub tych gruntów obejmujące zobowiązanie do:

- 1) kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez tego rolnika lub zarządcę do końca okresu objętego tym zobowiązaniem;
- 2) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej uzyskanej przez tego rolnika lub zarządcę, jaką ten rolnik lub zarządca byłby zobowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przez tego rolnika lub zarządcę wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę nałożenia kar wymienionych w § 41.

10. W przypadku przeniesienia posiadania gruntów, o którym mowa w ust. 1 lub 6, które zostało dokonane po dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, ta płatność przysługuje dotychczasowemu posiadaczowi tych gruntów, jeżeli są spełnione warunki do jej przyznania.

§ 34. 1. Rolnik lub zarządca, któremu została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w trybie przepisów § 28–33, a w przypadku, o którym mowa w § 31 ust. 3, § 32 ust. 3 lub § 33 ust. 4, który zobowiązał się do kontynuowania realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę, realizuje przejęte zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

2. Rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w roku następującym po roku, za który rolnikowi lub zarządcy została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w trybie przepisów § 28–33, zmienia plan działalności

rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1, 2, 5 i 7 lub interwencji wymienionych w § 3 pkt 3 i 4, lub eksperta przyrodniczego – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, w celu dostosowania tego planu do przejętego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.

3. W przypadku przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o której mowa w ust. 1, za ostatni rok realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, rolnik lub zarządca zmienia w terminie do dnia 14 marca ostatniego roku realizacji tego zobowiązania, plan działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1, 2, 5 i 7 lub interwencji wymienionych w § 3 pkt 3 i 4, lub eksperta przyrodniczego – w przypadku wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, w celu dostosowania tego planu do przejętego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.

4. Rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 15 lipca roku następującego po roku, za który rolnikowi lub zarządcy została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w trybie przepisów § 28–33, kopie stron planu działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, zmienionego na podstawie ust. 2, na których są zawarte informacje:

- 1) o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 załącznika nr 3 do rozporządzenia,
- 2) w formie wykazu:
 - a) działek rolnych lub działek przyrodniczych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 załącznika nr 3 do rozporządzenia, a w przypadku realizacji wariantów wymienionych w § 3 pkt 5 lit. a lub b – jest zawarte wskazanie wielkości obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym,
 - b) realizowanych zobowiązań w ramach interwencji lub wariantów interwencji, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia,
 - c) o czasie realizacji poszczególnych zobowiązań, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia

– z tym że kopie stron, na których są zawarte informacje, o których mowa w pkt 2, oraz informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia, zawierają również podpis doradcy rolnośrodowiskowego, przy którego udziale został zmieniony plan działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, oraz w przypadku gdy ten plan został zmieniony przy udziale eksperta przyrodniczego – podpis tego eksperta.

5. W przypadku przejęcia zobowiązania w ostatnim roku jego realizacji rolnik lub zarządca składa do kierownika biura powiatowego Agencji kopie stron planu działalności rolnośrodowiskowej, o których mowa w ust. 4, nie później niż do dnia 14 marca ostatniego roku realizacji przejętego zobowiązania.

6. W przypadku zmiany informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia, w zmienionym na podstawie ust. 2 planie działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, lub zmiany w tym planie wynikającej z podjęcia nowego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 15 lipca roku, w którym nastąpiły te zmiany, kopie stron tego planu, o których mowa w ust. 4, z tym że kopie stron tego planu, na których są zawarte informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia, zawierają również wskazanie daty sporządzenia tej zmiany.

7. W przypadku gdy rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, nie dokonał w terminie czynności, o których mowa w ust. 4–6, kierownik biura powiatowego Agencji wzywa na piśmie rolnika lub zarządcę do dokonania tych czynności.

8. Czynności, o których mowa w ust. 4–6, dokonane do dnia wydania decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok, uważa się za dokonane w terminie.

§ 35. 1. Jeżeli po doręczeniu decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej rolnik lub zarządca, do którego ta decyzja została skierowana, zmarł, spadkobiercy rolnika lub zarządcy przysługują prawa, które przysługiwałyby spadkodawcy jako stronie postępowania. Jeżeli prawa, które przysługiwałyby spadkodawcy jako stronie postępowania, przysługują kilku spadkobiercom, prawa te wykonuje ten spadkobierca, na którego pozostali spadkobiercy wyrazili pisemną zgodę.

2. W przypadku gdy w decyzji, o której mowa w ust. 1, została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna i płatność ta nie została wypłacona rolnikowi lub zarządcy, ta płatność może być wypłacona spadkobiercy.

3. Jeżeli płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna nie została przekazana na rachunek bankowy rolnika lub zarządcy lub rachunek rolnika lub zarządcy prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, jego spadkobierca, który nie kwestionuje wysokości tej płatności określonej w decyzji, o której mowa w ust. 1, składa wniosek o wypłatę tej płatności do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego został złożony wniosek o przyznanie tej płatności przez rolnika lub zarządcę, wraz z:

- 1) odpisem prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku – w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia albo
- 2) zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia sporządzonym przez notariusza – w terminie 14 dni od dnia dokonania wpisu aktu poświadczenia dziedziczenia do rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia, albo
- 3) oświadczeniem tego spadkobiercy o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zawierającym wskazanie imienia, nazwiska i numeru identyfikacyjnego rolnika lub zarządcy, którego jest spadkobiercą, w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, spadkobierca rolnika lub zarządcy składa odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

5. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo z zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca rolnika lub zarządcy, spadkobierca rolnika lub zarządcy występujący z wnioskiem, o którym mowa w ust. 3:

- 1) dołącza do tego wniosku albo
- 2) składa wraz z odpisem postanowienia sądu, o którym mowa w ust. 4

– oświadczenia pozostałych spadkobierców rolnika lub zarządcy o wyrażeniu zgody na wypłatę temu spadkobiercy rolnika lub zarządcy płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

6. Zgoda, o której mowa w ust. 5, nie jest wymagana, jeżeli miałyby być wyrażona przez małoletniego, a wniosek, o którym mowa w ust. 3, został złożony przez spadkobiercę rolnika lub zarządcy będącego przedstawicielem ustawowym tego małoletniego.

7. Jeżeli po doręczeniu decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej rolnik lub zarządca, do którego ta decyzja została skierowana, został rozwiązany albo przekształcony albo wystąpiło inne zdarzenie prawne, w wyniku których zaistniało następstwo prawne, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w ust. 1, prawa, które przysługiwałyby temu rolnikowi lub zarządcy jako stronie postępowania, przysługują jego następcy prawnemu.

8. Jeżeli płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna nie została przekazana na rachunek bankowy rolnika lub zarządcy, o którym mowa w ust. 7, lub rachunek tego rolnika lub zarządcy prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, następca prawny rolnika lub zarządcy, który nie kwestionuje wysokości tej płatności określonej w decyzji, o której mowa w ust. 7, składa wniosek o wypłatę tej płatności do kierownika biura powiatowego Agencji, do

którego został złożony wniosek o przyznanie tej płatności przez rolnika lub zarządcę, w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia temu rolnikowi lub zarządcy tej decyzji.

9. Do wniosku, o którym mowa w ust. 8, następca prawny rolnika lub zarządcy dołącza dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem, albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.

10. W przypadku złożenia wniosku o wypłatę płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej kierownik biura powiatowego Agencji wydaje decyzję w sprawie jej wypłaty.

11. W przypadku gdy wniosek o wypłatę płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej nie został złożony albo jeżeli została wydana decyzja o odmowie jej wypłaty, decyzje, o których mowa w ust. 1 i 7, wygasają z mocy prawa.

12. Do zapisobiercy windykacyjnego, który w wyniku śmierci rolnika lub zarządcy nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego, stado lub grunty, do których została przyznana temu rolnikowi lub zarządcy płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna, lub prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie tego stada lub tych gruntów, przepisy ust. 1–6, 10 i 11 stosuje się odpowiednio.

§ 36. 1. W przypadku przeniesienia posiadania stada lub gruntów objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym, podjętym przez rolnika lub zarządcę, nowy posiadacz tego stada lub tych gruntów:

- 1) może przejąć to zobowiązanie lub część tego zobowiązania odpowiadającą przekazanym gruntom na pozostały okres trwania tego zobowiązania lub
- 2) to zobowiązanie może wygasnąć.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, w odniesieniu do okresu, w którym to zobowiązanie było realizowane, nie nakłada się kar, o których mowa w § 41.

§ 37. 1. W przypadku gdy rolnik lub zarządca ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania do powierzchni gruntów, która przekracza obszar zatwierdzony do tej płatności, na rolnika nakłada się karę.

2. W przypadku gdy rolnik ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do zwierząt w ramach danego zobowiązania w ramach wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 6, których liczba przewyższa liczbę zwierząt zatwierdzonych do tej płatności, na rolnika nakłada się karę.

3. Wysokość kary, o której mowa w ust. 1 i 2, ustala się w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. ustawy o Planie Strategicznym dotyczących przyznawania pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1 ustawy o Planie Strategicznym.

4. Na rolnika nie nakłada się kar, o których mowa w ust. 1 i 2, w przypadkach, o których mowa w § 16 ust. 6, § 17 ust. 4 oraz w § 18 ust. 5.

§ 38. 1. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika lub zarządcę w danym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego szczegółowych wymogów dla poszczególnych interwencji lub ich wariantów określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia, z wyjątkiem wymogu określonego w części IV ust. 2 tego załącznika, na rolnika lub zarządcę nakłada się karę.

2. Wysokość kary, o której mowa w ust. 1, w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono dane uchybienie, ustala się jako iloczyn:

- 1) iloczynu współczynnika dotkliwości danego uchybienia oraz współczynnika trwałości tego uchybienia określonego w załączniku nr 7 do rozporządzenia oraz
- 2) kwoty stanowiącej iloczyn:
 - a) wysokości płatności, jaka przysługiwałaby w ramach danej interwencji lub wariantu, gdyby rolnik lub zarządca przestrzegał danego wymogu, oraz
 - b) procentowego stosunku powierzchni obszaru, na którym stwierdzono to uchybienie, do powierzchni obszaru, na którym powinien być przestrzegany ten wymóg w ramach danej interwencji lub jej wariantu.

3. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika w danym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego wymogu określonego w części IV ust. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia, na rolnika nakłada się karę.

4. Wysokość kary, o której mowa w ust. 3, w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to uchybienie, wynosi 40% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jaka przysługiwałaby w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b, gdyby rolnik przestrzegał wymogu określonego w części IV ust. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia.

5. Przy ustalaniu wysokości płatności, o której mowa w ust. 2 pkt 2 lit. a, nie uwzględnia się płatności, o której mowa w § 22 ust. 1.

§ 39. 1. Jeżeli zostanie stwierdzone, że rolnik lub zarządca nie posiada planu działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, na rolnika lub zarządcę nakłada się w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to

uchybie, karę w wysokości 40% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jaka przysługiwałaby gdyby rolnik lub zarządca posiadał ten plan.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, rolnik lub zarządca uzupełnia plan działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, i składa do kierownika biura powiatowego Agencji, najpóźniej w terminie składania wniosków o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, kopie stron tego planu, o których mowa w § 26 ust. 8 – z tym że kopie stron tego planu, na których są zawarte informacje, o których mowa w § 26 ust. 8 pkt 2, zawierają podpis doradcy rolnośrodowiskowego, przy którego udziale został sporządzony ten plan, oraz podpis eksperta przyrodniczego, w przypadku gdy ten plan został sporządzony również przy udziale tego eksperta.

3. Jeżeli zostanie stwierdzone, że plan działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, jest niekompletny lub jest niezgodny z informacjami przekazanymi we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w zakresie informacji, o których mowa w § 26 ust. 8 pkt 2, § 34 ust. 4 pkt 2 lub w ust. 1 pkt 1, 2 lub 5, ust. 2 pkt 1 lub 2 lub ust. 3 pkt 1 lit. b lub c załącznika nr 3 do rozporządzenia, rolnik lub zarządca:

- 1) poprawia ten plan,
- 2) składa oświadczenie o poprawieniu tego planu do kierownika biura powiatowego Agencji – najpóźniej w terminie składania wniosków o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, a w przypadku gdy w ostatnim roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego zostanie stwierdzone, że ten plan jest niekompletny lub jest niezgodny z informacjami przekazanymi we wniosku w zakresie informacji, o których mowa w § 26 ust. 8 pkt 2 lub w ust. 1 pkt 1, 2 lub 5, ust. 2 pkt 1 lub 2 lub ust. 3 pkt 1 lit. b lub c załącznika nr 3 do rozporządzenia – w terminie do dnia 14 marca ostatniego roku realizacji tego zobowiązania.

4. W przypadku, o którym mowa w § 26 ust. 11, rolnik lub zarządca:

- 1) poprawia plan działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, w szczególności w zakresie informacji, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lub ust. 3 pkt 2–8 załącznika nr 3 do rozporządzenia – w przypadku wariantów interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 i interwencji wymienionej w § 3 pkt 3,
- 2) składa do kierownika biura powiatowego Agencji oświadczenie o poprawieniu tego planu – najpóźniej w terminie składania wniosków o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

5. Jeżeli rolnik lub zarządca:

- 1) nie prowadzi rejestru działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 2, na rolnika lub zarządcę nakłada się w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to uchybienie, karę w wysokości 30% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jaka przysługiwałaby do powierzchni gruntów, na której ten rejestr nie jest prowadzony, gdyby ten rejestr był prowadzony;
- 2) prowadzi rejestr działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 2, ale ten rejestr jest niekompletny, na rolnika lub zarządcę nakłada się w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to uchybienie, karę w wysokości 5% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jaka przysługiwałaby do powierzchni gruntów, w odniesieniu do której ten rejestr jest niekompletny, gdyby ten rejestr był kompletny.

6. Jeżeli rolnik lub zarządca nie posiada dokumentacji przyrodniczej sporządzonej w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w ramach którego jest wymagane posiadanie tej dokumentacji, lub w roku rozpoczęcia jego realizacji, na rolnika lub zarządcę nakłada się karę:

- 1) w pierwszym roku realizacji tego zobowiązania w wysokości 100% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jaka przysługiwałaby do powierzchni gruntów, w odniesieniu do której rolnik lub zarządca nie posiada tej dokumentacji, gdyby posiadał tę dokumentację;
- 2) w kolejnych latach realizacji tego zobowiązania w wysokości 100% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jaka przysługiwałaby do powierzchni gruntów, w odniesieniu do której rolnik lub zarządca nie posiada tej dokumentacji, gdyby posiadał tę dokumentację, chyba że:
 - a) posiada dokumentację przyrodniczą sporządzoną najpóźniej w roku, w którym ten rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie drugiej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację tego zobowiązania, w ramach którego jest wymagane posiadanie tej dokumentacji,
 - b) złożył do kierownika biura powiatowego Agencji najpóźniej do dnia 10 października roku, w którym złożył wniosek o przyznanie drugiej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego zobowiązania potwierdzenie przesłania kopii dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 26 ust. 4 pkt 1.

7. W przypadku niedokonania w terminie czynności:

- 1) o której mowa w § 26 ust. 1 lub ust. 11 pkt 3, na rolnika lub zarządcę nakłada się w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to

uchybiecie, karę w wysokości 50% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, jaka przysługiwałaby za realizację interwencji lub wariantu, w ramach których mają zastosowanie wymogi, o których mowa w § 5 ust. 5 pkt 1 lit. a lub pkt 2, gdyby to uchybienie nie wystąpiło;

- 2) o której mowa w § 26 ust. 4 pkt 2 lub ust. 5 pkt 2, na rolnika lub zarządcę nakłada się w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to uchybienie, karę w wysokości 5% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, która przysługiwałaby za realizację zobowiązania, w ramach którego rolnik lub zarządca jest zobowiązany do złożenia potwierdzenia przesłania, o którym mowa w § 26 ust. 4 pkt 2 lub 5 pkt 2, gdyby to uchybienie nie wystąpiło;
- 3) o których mowa w ust. 3, na rolnika lub zarządcę nakłada się w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to uchybienie, karę w wysokości 30% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację zobowiązania w ramach którego stwierdzono to uchybienie, przyznanej za rok, w którym stwierdzono uchybienie, o którym mowa w ust. 3;
- 4) o których mowa w ust. 4, na rolnika lub zarządcę nakłada się w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono to uchybienie, karę w wysokości 30% płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przyznanej za rok, w którym stwierdzono wystąpienie okoliczności, o której mowa w § 26 ust. 11, za realizację wariantu, którego ta okoliczność dotyczy.

8. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika lub zarządcę odnośnych minimalnych wymogów, o których mowa w art. 70 ust. 3 lit. b rozporządzenia 2021/2115, dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz innych odpowiednich obowiązkowych wymogów ustanowionych na mocy prawa krajowego, wskazanych w załączniku nr 1 do rozporządzenia, na rolnika lub zarządcę nakłada się karę.

9. Wysokość kary, o której mowa w ust. 8, w roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym stwierdzono dane uchybienie, ustala się jako iloczyn:

- 1) iloczynu współczynnika dotkliwości danego uchybienia i współczynnika trwałości tego uchybienia określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia oraz
- 2) kwoty stanowiącej iloczyn:
 - a) wysokości płatności, jaka przysługiwałaby, w ramach danej interwencji lub wariantu, gdyby rolnik lub zarządca przestrzegał danego wymogu, oraz

- b) procentowego stosunku powierzchni obszaru, na którym stwierdzono to uchybienie, do powierzchni obszaru, na którym powinien być przestrzegany ten wymóg w ramach danej interwencji lub jej wariantu.

10. Przy ustalaniu wysokości płatności, o której mowa w ust. 1, 5, 6, 7 i 9 pkt 2 lit. a, nie uwzględnia się płatności, o której mowa w § 22 ust. 1.

§ 40. 1. Jeżeli w odniesieniu do uchybienia, o którym mowa w § 38 ust. 1 i 3 oraz § 39 ust. 1, 5 lub 6, ust. 7 pkt 1, 3 lub 4 lub ust. 8, wystąpi powtarzalność, o której mowa w art. 59 ust. 5 akapit pierwszy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 187, z późn. zm.⁴⁾), rozumiana jako ponowne stwierdzenie w ramach danego zobowiązania popełnienia przez danego rolnika lub zarządcę takiego samego uchybienia w przestrzeganiu wymogów, zwana dalej „powtarzalnością”, na rolnika lub zarządcę nakłada się karę.

2. Wysokość kary, o której mowa w ust. 1, ustala się jako iloczyn liczby lat, w których wcześniej w ramach tego samego zobowiązania stwierdzono takie samo uchybienie oraz kwoty wynoszącej 3% części płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, do której odnosi się to uchybienie, którą rolnik lub zarządca otrzymałby, gdyby to uchybienie nie wystąpiło.

3. Przy ustalaniu wysokości części płatności, o której mowa w ust. 2, nie uwzględnia się płatności, o której mowa w § 22 ust. 1.

§ 41. 1. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie polegające na tym, że zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne nie jest realizowane w całości lub rolnik lub zarządca nie spełnia innych warunków przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej określonych w rozporządzeniu lub w przepisach ustawy o Planie Strategicznym, na rolnika lub zarządcę są nakładane kary, a wysokość tych kar stanowi kwotę płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przyznanej za realizację tego zobowiązania w roku:

- 1) poprzedzającym,
- 2) poprzedzającym o dwa lata,
- 3) poprzedzającym o trzy lata,
- 4) poprzedzającym o cztery lata

– rok w którym stwierdzono dane uchybienie.

⁴⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 29 z 10.02.2022, str. 45 oraz Dz. Urz. UE L 216 z 19.08.2022, str. 1.

2. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie polegające na tym, że rolnik lub zarządca zmniejszył wielkość obszaru, na którym powinien realizować zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1, 2, 5 i 7 lub interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i 4, na rolnika lub zarządcę nakładane są kary, a wysokość tych kar stanowi część kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przyznanej za realizację tego zobowiązania, która odpowiada procentowemu stosunkowi powierzchni obszaru, na którym rolnik lub zarządca nie realizuje tego zobowiązania, do powierzchni obszaru, na którym powinno być realizowane to zobowiązanie, w roku:

- 1) poprzedzającym,
- 2) poprzedzającym o dwa lata,
- 3) poprzedzającym o trzy lata,
- 4) poprzedzającym o cztery lata

– rok w którym stwierdzono to uchybienie.

3. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie polegające na tym, że rolnik lub zarządca nie złożył wniosku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do określonych gruntów lub zwierząt objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym albo informacji, o której mowa w § 24 ust. 3, na rolnika nakładane są kary, a wysokość tych kar stanowi część kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przyznanej za realizację tego zobowiązania do tych gruntów lub tych zwierząt, w roku:

- 1) poprzedzającym,
- 2) poprzedzającym o dwa lata,
- 3) poprzedzającym o trzy lata,
- 4) poprzedzającym o cztery lata

– rok w którym stwierdzono to uchybienie.

4. Jeżeli zostanie stwierdzone, że stwierdzona powierzchnia siedliska, dla którego sporządzono dokumentację przyrodniczą lub część szczegółową planu działalności rolnośrodowiskowej, o której mowa w § 21 ust. 1 pkt 2, jest mniejsza niż określona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, na rolnika lub zarządcę nakłada się karę w wysokości części kwoty przeznaczonej na refundację kosztów transakcyjnych, o których mowa w § 21 ust. 1 pkt 1 lub 2, przekraczającej wysokość kwoty, jaka powinna być przeznaczona na ich refundację.

§ 42. 1. W przypadku stwierdzenia uchybienia w przestrzeganiu wymogów w ramach zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, o których mowa w § 38, z wyjątkiem

uchybień wymienionych w § 38 ust. 3, lub w załączniku nr 7 do rozporządzenia w części IV. lub części V. w lp. 1–5, 8–10, 13, 16–21 lub 37–42, na rolnika lub zarządcę nakłada się dodatkowe kary, a wysokość tych kar stanowi część kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przyznanej za realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w ramach którego popełniono dane uchybienie, w roku:

- 1) poprzedzającym,
- 2) poprzedzającym o dwa lata,
- 3) poprzedzającym o trzy lata,
- 4) poprzedzającym o cztery lata

– rok w którym stwierdzono to uchybienie.

2. Do ustalenia części kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, o której mowa w ust. 1, przepisy § 38 ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio, z tym że w przypadku uchybienia wymienionego w załączniku nr 7 do rozporządzenia w części I w lp. 9, 15–21, 26–32, 36, 38, 43, 45, 47–51, 53, 54, 62–66, 68, 69, 76–82, 86, 88, 97, 99, 102–105, 107, 120–124, 126, 127, 131, 133, 139–143, 145, 146, 150, 152, 157–160, 162, 163, 171–175, 177 lub 178, w części II w lp. 12–16, 19, 20, 24 lub 26, w części III w lp. 2–6 lub w części V w lp. 6, 7, 11, 12, 14, 15, 22–27, 30–32, 34–36 lub 43 – iloczyn współczynnika dotkliwości i współczynnika trwałości danego uchybienia wynosi dla roku poprzedzającego:

- 1) rok realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w odniesieniu do którego stwierdzono dane uchybienie – 50%,
- 2) o 2 lata rok realizacji tego zobowiązania, w odniesieniu do którego stwierdzono dane uchybienie – 30%,
- 3) o 3 lata rok realizacji tego zobowiązania, w odniesieniu do którego stwierdzono dane uchybienie – 10%,
- 4) o 4 lata rok realizacji tego zobowiązania, w odniesieniu do którego stwierdzono dane uchybienie – 5%

– iloczynu współczynnika dotkliwości i współczynnika trwałości tego uchybienia określonego w załączniku nr 7 do rozporządzenia.

3. Przy ustalaniu części kwoty płatności, o której mowa w ust. 2, nie uwzględnia się płatności, o której mowa w § 22 ust. 1.

§ 43. Kary w odniesieniu do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej nakłada się w następujący sposób:

- 1) w pierwszej kolejności nakłada się kary, o których mowa w § 37;

- 2) kwota płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej pozostała po uwzględnieniu kar wymienionych w pkt 1 służy jako podstawa obliczenia kar, o których mowa § 38–42;
- 3) kwota płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej pozostała po uwzględnieniu kar wymienionych w pkt 1 i 2 służy jako podstawa obliczenia kar, o których mowa w art. 60 ust. 1 ustawy o Planie Strategicznym;
- 4) kwota płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej pozostała po uwzględnieniu kar wymienionych w 1–3 służy jako podstawa obliczenia kar, o których mowa w art. 59 ust. 2 ustawy o Planie Strategicznym;
- 5) kwota płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej pozostała po uwzględnieniu kar wymienionych w pkt 1–4 służy jako podstawa obliczenia kar administracyjnych, o których mowa w art. 52 ustawy o Planie Strategicznym.

§ 44. Kar, które miałyby być nałożone w związku ze zmianą informacji zawartych we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, nie nakłada się, jeżeli rolnik lub zarządca poinformował o zmianie tych informacji zgodnie z § 24 ust. 5, zanim Agencja powiadomiła tego rolnika lub zarządcę o zamiarze przeprowadzenia kontroli na miejscu lub o jakichkolwiek niezgodnościach we wniosku o przyznanie tych płatności.

§ 45. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 marca 2023 r.

**MINISTER ROLNICTWA I
ROZWOJU WSI**

Paweł Małaczek
zastępca dyrektora
Departamentu Prawnego
za zgodność pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym
/podpisano elektronicznie/

**Załączniki do rozporządzenia
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia.....2023 r. (poz. ...)**

Załącznik nr 1

**ODNOŚNE MINIMALNE WYMOGI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 70 UST. 3 LIT. B ROZPORZĄDZENIA 2115/2021
DOTYCZĄCE STOSOWANIA NAWOZÓW I ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN ORAZ INNE ODPOWIEDNIE OBOWIĄZKOWE
WYMOGI USTANOWIONE NA MOCY PRAWA KRAJOWEGO**

Wymogi	Rodzaj uchybienia	Pakiety/ Warianty	Współczynnik dotkliwosci uchybienia	Współczynnik trwałości uchybienia			Iloczyn współczynników dotkliwosci uchybienia i trwałości uchybienia
				Odwracalna krótkotrwała	Odwracalna długotrwała	Nieodwracalna	
I. ODNOŚNE MINIMALNE WYMOGI DOTYCZĄCE STOSOWANIA NAWOZÓW							
1. Niestosowanie w danym roku dawki nawozów naturalnych	1. Stwierdzono zastosowanie w danym roku	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów	80%	1,25	–	–	100%

wykorzystywanych rolniczo zawierającej więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych – art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 i 2687), zwanej dalej „Prawem wodnym”.	dawki nawozów naturalnych wykorzystywanych rolniczo zawierającej więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych.	interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a					
2. Stosowanie nawozów w dawkach nieprzekraczających dawek określonych w planie nawożenia azotem przez podmioty, które są zobowiązane do opracowania planu nawożenia azotem lub przez podmioty, o których mowa w art. 105c ust. 1	2. Stwierdzono stosowanie przez podmioty, które są zobowiązane do opracowania planu nawożenia azotem lub przez podmioty o których mowa w art. 105c ust. 1 Prawa wodnego,	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a	80%	1,25	–	–	100%

<p>Prawa wodnego, które zgodnie z art. 105c ust. 2 tej ustawy, opracowały plan nawożenia azotem – art. 105a ust. 8 i art. 105c ust. 2 w zakresie odwołania do art. 105a ust. 8 – w zakresie odwołania do art. 105a ust. 8 Prawa wodnego.</p>	<p>które zgodnie z ust. 2 art. 105c tej ustawy, opracowały plan nawożenia azotem, nawozów w dawkach przekraczających dawki określonych w planie nawożenia azotem.</p>						
<p>3. Stosowanie przez podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 Prawa wodnego, które nie są obowiązane do opracowania planu</p>	<p>3. Stwierdzono stosowanie przez podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w</p>	<p>Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i wariantu wymienionego w § 3</p>	<p>80%</p>	<p>1,25</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>100%</p>

nawożenia azotem, nawozów w dawkach nieprzekraczających maksymalnych dawek nawozów azotowych dla upraw w plonie głównym określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 106 ust. 4 Prawa wodnego dla plonów uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem i stosowania integrowanej ochrony roślin – art. 105c ust. 1 Prawa wodnego.	art. 102 ust. 1 Prawa wodnego, które nie są obowiązane do opracowania planu nawożenia azotem, nawozów w dawkach przekraczających maksymalne dawki nawozów azotowych dla upraw w plonie głównym określonych w przepisach na wydanych podstawie art. 106 ust. 4 Prawa wodnego dla plonów	pkt 7 lit. a					
--	--	--------------	--	--	--	--	--

	uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem i stosowania integrowanej ochrony roślin.						
4. Stosowanie komunalnych osadów ściekowych zgodnie z zaleconymi dawkami, o których mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. poz.	4. Stwierdzono, że zastosowano komunalne osady ściekowe w stopniu przekraczającym zalecane dawki komunalnych osadów ściekowych, o	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a	20%	–	1,5	–	30%

257, z późn. zm. ⁵⁾) – § 3 tego rozporządzenia.	których mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.						
II. ODNOŚNE MINIMALNE WYMOGI DOTYCZĄCE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN							

⁵⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 888 i 1238, z 2014 r. poz. 695, 1101 i 1322 oraz z 2015 r. poz. 87 i 122

<p>1. Przeciwdziałanie zniesieniu środków ochrony roślin na obszary i obiekty niebędące celem zabiegu z zastosowaniem tych środków oraz planowanie stosowania środków ochrony roślin z uwzględnieniem okresu, w którym ludzie będą przebywać na obszarze objętym zabiegiem – art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2020 r. poz. 2097 oraz z 2022 r. poz. 2185).</p>	<p>1. Nie przeciwdziałano zniesieniu środków ochrony roślin na obszary lub obiekty niebędące celem zabiegu z zastosowaniem tych środków lub stwierdzono, że stosowanie środków ochrony roślin zaplanowano bez uwzględnienia okresu, w którym ludzie będą przebywać na obszarze objętym zabiegiem.</p>	<p>Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i 4 oraz wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b</p>	<p>20%</p>	<p>1,25</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>25%</p>
--	---	---	------------	-------------	----------	----------	------------

<p>2. Środki ochrony roślin mogą być stosowane w odległości od zbiorników i cieków wodnych mniejszej niż szerokość strefy buforowej, o której mowa w załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 547/2011 z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1107/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów w zakresie etykietowania środków ochrony roślin (Dz. Urz. UE L 155 z 11.06.2011, str. 176, z późn. zm.⁶⁾), wskazanej w etykietach tych środków, jeżeli zostaną określone warunki stosowania środków ochrony roślin w takiej odległości w przepisach wydanych na podstawie</p>	<p>2. Stwierdzono, że środki ochrony roślin były stosowane w odległości od zbiorników i cieków wodnych mniejszej niż szerokość strefy buforowej, o której mowa w załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 547/2011 z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1107/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do</p>	<p>Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, oraz interwencji wymienionej w § 3 pkt 3, 4 i 7</p>	<p>20%</p>	<p>1,25</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>25%</p>
--	---	---	------------	-------------	----------	----------	------------

	warunki stosowania środków ochrony roślin w takiej odległości w przepisach wydanych na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin.						
6) Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 74.							

<p>3. Uwzględnienie integrowanej ochrony roślin w przypadku stosowania środków ochrony roślin oraz wskazanie sposobu realizacji wymagań integrowanej ochrony roślin w dokumentacji (ewidencji zabiegów) przez podanie przyczyny wykonania zabiegu środkiem ochrony roślin – art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin.</p>	<p>3. Stwierdzono, że nie uwzględniono integrowanej ochrony roślin w przypadku stosowania środków ochrony roślin lub nie wskazano sposobu realizacji wymagań integrowanej ochrony roślin w dokumentacji (ewidencji zabiegów) przez podanie przyczyny wykonania zabiegu środkiem</p>	<p>Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2, interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 i 4 oraz wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b</p>	<p>20%</p>	<p>1,25</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>25%</p>
---	---	---	------------	-------------	----------	----------	------------

	ochrony roślin.						
III. INNE ODPOWIEDNIE OBOWIĄZKOWE WYMOGI USTANOWIONE NA MOCY PRAWA KRAJOWEGO							
1. Zgodnie z art. 33 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, 1726, 2185 i 2375) zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34 tej ustawy, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 – art. 33 ust. 1 i 2 tej ustawy.	1. Stwierdzono, podejmowanie działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, z zastrzeżeniem art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i interwencji wymienionej w § 3 pkt 3	20%	–	–	1,75	35%

	r. o ochronie przyrody.						
2. W parkach narodowych oraz w rezerwatach przyrody, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przestrzega się zakazu: – budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z	2. Stwierdzono, że w parkach narodowych oraz w rezerwatach przyrody, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nie	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 i interwencji wymienionej w § 3 pkt 3	29%	–	–	1,75	50%

<p>wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody; – zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody – art. 15 ust. 1 pkt 1 i 7 tej ustawy.</p>	<p>przestrzega się zakazu: – budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody; – zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli</p>						
--	---	--	--	--	--	--	--

	zmiany te nie służą ochronie przyrody.						
3. W parku krajobrazowym przestrzega się zakazu dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, jeżeli taki zakaz został wprowadzony – art. 17 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.	3. Stwierdzono, że w parku krajobrazowym nie przestrzega się zakazu dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, jeżeli	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 i interwencji wymienionej w § 3 pkt 3	20%	–	–	1,75	35%

	taki zakaz został wprowadzony.						
4. Na obszarze chronionego krajobrazu przestrzega się zakazu: – dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka, jeżeli taki zakaz został wprowadzony – art. 24 ust. 1, pkt 3 i 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.	4. Stwierdzono, że na obszarze chronionego krajobrazu nie przestrzega się zakazu: - dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 i interwencji wymienionej w § 3 pkt 3	20%	–	–	1,75	35%

	gospodarka wodna lub rybacka, jeżeli taki zakaz został wprowadzony.						
5. W stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego przestrzega się zakazu dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli te zmiany nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, jeżeli taki zakaz został wprowadzony – art.	5. Stwierdzono, że w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego nie przestrzega się zakazu dokonywania zmian stosunków	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 i interwencji wymienionej w § 3 pkt 3	20%	–	–	1,75	35%

45 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.	wodnych, jeżeli te zmiany nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, jeżeli taki zakaz został wprowadzony.						
6. W strefach ochrony, o których mowa w art. 60 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przestrzega się zakazu dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków,	6. Stwierdzono, że w strefach ochrony, o których mowa w art. 60 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dokonano zmiany stosunków	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 i interwencji wymienionej w § 3 pkt 3	20%	–	–	1,75	35%

chyba, że regionalny dyrektor ochrony środowiska zezwolił na takie działanie – art. 60 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.	wodnych, które nie były związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków, a regionalny dyrektor ochrony środowiska nie zezwolił na taką zmianę.						
7. W stosunku do dziko występujących zwierząt przestrzega się zakazów określonych w § 6 ust 1, 3, 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt – § 6 ust. 1, 3 i 4 rozporządzenia Ministra	7. Stwierdzono, że w stosunku do dziko występujących zwierząt nie przestrzega się zakazów określonych w § 6 ust 1, 3 i 4 rozporządzenia	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2	20%	–	1,5	–	30%

Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380).	Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.						
8. W parkach narodowych oraz w rezerwatach przyrody, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody , przestrzega się zakazu: 1) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów,	8. Stwierdzono, że w parkach narodowych oraz w rezerwatach przyrody, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nie przestrzega się zakazu: 1) użytkowania, niszczenia,	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. f i g i pkt 2 lit. f i g	29%	–	–	1,75	50%

<p>tworów i składników przyrody; 2) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu – art. 15 ust. 1 pkt 6 i 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.</p>	<p>umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody; 2) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu.</p>						
--	---	--	--	--	--	--	--

<p>9. W parku krajobrazowym przestrzega się zakazu pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu – art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.</p>	<p>9. Stwierdzono, że w parku krajobrazowym nie przestrzega się zakazu pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu.</p>	<p>Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. f i g i pkt 2 lit. f i g</p>	<p>29%</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>1,75</p>	<p>50%</p>
<p>10. Na obszarze chronionego krajobrazu przestrzega się zakazu wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym</p>	<p>10. Stwierdzono, że na obszarze chronionego krajobrazu nie przestrzega się</p>	<p>Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. f i g i pkt 2</p>	<p>29%</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>1,75</p>	<p>50%</p>

<p>torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu – art. 24 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.</p>	<p>zakazu wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu.</p>	<p>lit. f i g</p>					
<p>11. W stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego przestrzega się zakazu wydobywania do celów</p>	<p>11. Stwierdzono, że w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu</p>	<p>Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. f i g i pkt 2 lit. f i g</p>	<p>29%</p>	<p>–</p>	<p>–</p>	<p>1,75</p>	<p>50%</p>

gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu – art. 45 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.	przyrodniczo-krajobrazowego nie przestrzega się zakazu wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu.						
12. Materiał siewny odmian regionalnych jest wytwarzany w regionie pochodzenia, z zastrzeżeniem art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 9 listopada	12. Stwierdzono wytwarzanie materiału siewnego odmian regionalnych poza regionem	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b	29%	–	–	1,75	50%

2012 r. o nasiennictwie (Dz.U. z 2021 r. poz. 129) – art. 52 ust. 1–3 tej ustawy.	pochożenia, z zastrzeżeniem art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie.						
--	--	--	--	--	--	--	--

SZCZEGÓŁOWE WYMOGI DLA POSZCZEGÓLNYCH INTERWENCJI LUB ICH WARIANTÓW

I. Interwencje wymienione w § 3 pkt 1 i 2.

1. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. a–g. oraz pkt 2 lit. a–g:

- 1) zakaz: wałowania, stosowania komunalnych osadów ściekowych, stosowania podsiewu oraz mechanicznego niszczenia struktury gleby, w tym bronowania i przeorywania;
- 2) zakaz włókowania w okresie od:
 - a) 1 kwietnia do 1 września na obszarach nizinnych (poniżej 300 m n.p.m.),
 - b) 15 kwietnia do 1 września na obszarach wyżynnych i górskich (powyżej 300 m n.p.m.);
- 3) zakaz stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia niepożądanych gatunków roślin określonych w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, w szczególności inwazyjnych, z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych);
- 4) zakaz tworzenia nowych urządzeń melioracji wodnych oraz rozbudowy, przebudowy i odtwarzania istniejących urządzeń melioracji wodnych, chyba, że takie działania:
 - a) nie są zakazane w ramach planu ochrony albo planu zadań ochronnych ustanowionego dla danego obszaru Natura 2000 lub
 - b) dotyczą dostosowania tych urządzeń do potrzeb związanych z utrzymaniem lub poprawą warunków siedliskowych gatunków lub siedlisk, jeżeli takie działania zostaną dopuszczone, szczegółowo określone i uzasadnione przez eksperta przyrodniczego;
- 5) zakaz składowania biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu;
- 6) w przypadku występowania gatunków niepożądanych określonych w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, wymogi poszczególnych wariantów dotyczące: terminów i częstotliwości koszenia, obowiązku pozostawiania części działki rolnej nieskoszonej oraz terminów i intensywności wypasu mogą być zmienione przez eksperta przyrodniczego, w zakresie określonym w tej metodyce, jeśli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką zmianę.

2. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. a oraz pkt 2 lit. a w zakresie zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe – w uzasadnionych przypadkach dopuszczonych przez eksperta przyrodniczego, oraz użytkowanie naprzemienne – w przypadku gdy ekspert przyrodniczy dopuścił użytkowanie kośno-pastwiskowe):

- 1) zakaz nawożenia i wapnowania;
- 2) częstotliwość koszenia – jeden pokos co roku, a w uzasadnionych przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego co dwa lata;
- 3) koszenie w terminie od 1 września do 31 października, a w uzasadnionych przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego, na przykład w sytuacjach wkraczania roślin niepożądanych w tym zbiorowisku – od 15 czerwca do 30 czerwca;
- 4) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku;
- 5) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 5–20% powierzchni tej działki; w dwóch kolejnych pokosach (wykonywanych w odstępnie roku lub 2 lat) należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone;
- 6) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 0,5 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość;
- 7) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym wypas po pokosie w terminie od 1 września do 15 października, przy obsadzie zwierząt do 0,5 dużych jednostek przeliczeniowych, zwanych dalej „DJP”, na ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość.

3. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. b oraz pkt 2 lit. b w zakresie zalewowych łąk selernicowych i słonorośli (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe, użytkowanie pastwiskowe albo użytkowanie naprzemienne):

- 1) wymóg obowiązkowy dla wszystkich typów użytkowania – zakaz nawożenia i wapnowania;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:

- a) częstotliwość koszenia – jeden lub dwa pokosy w roku; liczba pokosów określona przez eksperta przyrodniczego,
 - b) koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września,
 - c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,
 - d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej lub działki przyrodniczej o powierzchni wynoszącej 5–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej lub działki przyrodniczej nieskoszone, a w przypadku pokosów w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
 - e) dla działek rolnych lub działek przyrodniczych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej lub działki przyrodniczej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – jeden pokos i wypas po pokosie nie później niż 15 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) wypas w terminie od 1 maja do 15 października, przy obsadzie zwierząt od 0,5 DJP do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu,
 - b) dopuszczalny jest wypas przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - c) coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku) w terminie od 15 lipca do 31 października,
 - d) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy) – dotyczy niedojadów; w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa

powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku.

4. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. c oraz pkt 2 lit. c w zakresie muraw (użytkowanie pastwiskowe, użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe – w uzasadnionych przez eksperta przyrodniczego przypadkach, oraz użytkowanie naprzemienne – w przypadku gdy ekspert przyrodniczy dopuścił użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe):

- 1) wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania – zakaz nawożenia i wapnowania;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
 - a) wypas w terminie od 1 maja do 15 października, przy obsadzie zwierząt od 0,3 DJP do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu,
 - b) obowiązkowe wykaszanie niedojadów raz w roku lub raz na 2 lata, w terminie od 1 sierpnia do 31 października,
 - c) w przypadku niedojadów – zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
 - a) częstotliwość koszenia – jeden pokos w roku, a w uzasadnionych przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego co dwa lata,
 - b) koszenie w terminie od 1 sierpnia do 31 października,
 - c) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej lub działki przyrodniczej o powierzchni wynoszącej 5–20% powierzchni tej działki; w dwóch kolejnych pokosach (wykonywanych w odstępie roku lub 2 lat) należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
 - d) dla działek rolnych lub działek przyrodniczych nieprzekraczających powierzchni 0,5 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i

koszenie co roku całej działki rolnej lub działki przyrodniczej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,

- e) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,
- f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas w terminie od 1 maja do 15 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu.

5. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. d oraz pkt 2 lit. d w zakresie półnaturalnych łąk wilgotnych (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe – w uzasadnionych przypadkach dopuszczonych przez eksperta przyrodniczego jest możliwy wypas po pokosie przy użytkowaniu jednokośnym, oraz użytkowanie naprzemienne – w przypadku gdy ekspert przyrodniczy dopuścił użytkowanie kośno-pastwiskowe):

- 1) wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:
 - a) dopuszczalne jest ograniczone nawożenie do 60 kg N/ha/rok, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne,
 - b) zakaz wapnowania;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
 - a) częstotliwość koszenia – jeden lub dwa pokosy w roku; liczba pokosów określona przez eksperta przyrodniczego
 - b) koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września,
 - c) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 5–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
 - d) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - e) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z

działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,

- f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie w terminie od 15 lipca do 15 października, przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu.

6. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. e oraz pkt 2 lit. e w zakresie półnaturalnych łąk świeżych (użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe albo naprzemienne):

- 1) wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:
 - a) dopuszczalne jest ograniczone nawożenie do 60 kg N/ha/rok, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne,
 - b) wapnowanie jest dopuszczalne po wykonaniu niezbędnych w tym zakresie analiz, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
 - a) częstotliwość koszenia – jeden lub dwa pokosy w roku; liczba pokosów określona przez eksperta przyrodniczego,
 - b) koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września,
 - c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,
 - d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 5–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
 - e) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,

- f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – jeden pokos i wypas po pokosie nie później niż 15 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) wypas w terminie od 1 maja do 15 października, przy obsadzie zwierząt od 0,5 DJP do 1,0 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu,
 - b) dopuszczalny jest wypas przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - c) coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku) w terminie od 15 lipca do 31 października,
 - d) w przypadku niedojadów – zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku.

7. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. f i g oraz pkt 2 lit. f i g w zakresie torfowisk:

- 1) wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. f oraz pkt 2 lit. f w zakresie torfowisk – wymogi kluczowe:
- a) zakaz: wydobywania torfu, zalesiania, nawożenia i wapnowania, wykorzystywania sprzętu mechanicznego powodującego naruszenie wierzchniej warstwy gleby oraz pozostawiania rozdrobnionej biomasy,
 - b) usuwanie odpadów pochodzenia antropogenicznego,
 - c) wycięcie wskazanych przez eksperta przyrodniczego zarośli i podrostu drzew w pierwszym roku wdrażania wariantu w terminie od 15 sierpnia do 15 lutego kolejnego roku,
 - d) koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub usuwanie odrośli tych drzew i krzewów co roku lub raz na 2 lata, w terminie od 15 sierpnia do 15 lutego kolejnego roku; dopuszcza się pokos rzadziej niż raz na dwa lata, w

przypadkach określonych i uzasadnionych przez eksperta przyrodniczego, w szczególności, jeżeli odrosła drzew i krzewów nie odrastają,

- e) zebranie i usunięcie wyciętej lub skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku;
- 2) wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. g oraz pkt 2 lit. g w zakresie torfowisk – wymogi kluczowe i uzupełniające – oprócz wymogów określonych w pkt 1 przestrzega się następujących wymogów:
- a) częstotliwość koszenia – raz, dwa lub trzy razy w ciągu 5 lat realizacji zobowiązania, jednak nie częściej niż co dwa lata, co określi ekspert przyrodniczy,
 - b) w uzasadnionych przypadkach, określonych przez eksperta przyrodniczego, w szczególności w przypadku torfowisk z roślinnością ekspansywną (głównie trzcina), dopuszcza się koszenie coroczne,
 - c) koszenie runi w terminie od 15 sierpnia do 15 lutego kolejnego roku,
 - d) w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się pozostawienie do 20% powierzchni działki rolnej lub działki przyrodniczej nieskoszonej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość; w dwóch kolejnych pokosach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
 - e) obowiązek zebrania i usunięcia skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku.
8. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k oraz pkt 2 lit. h–k:
- 1) zakaz: stosowania komunalnych osadów ściekowych, stosowania podsiewu oraz mechanicznego niszczenia struktury gleby, w tym bronowania i przeorywania;
 - 2) zakaz stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia niepożądanych gatunków roślin określonych w metodyce sporządzania

dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, w szczególności inwazyjnych, z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych);

- 3) zakaz tworzenia nowych urządzeń melioracji wodnych oraz rozbudowy, przebudowy i odtwarzania istniejących urządzeń melioracji wodnych, chyba, że:
 - a) nie są zakazane w ramach planu ochrony albo planu zadań ochronnych ustanowionego dla danego obszaru Natura 2000 lub
 - b) dotyczą dostosowania tych urządzeń do potrzeb związanych z utrzymaniem lub poprawą warunków siedliskowych gatunków lub siedlisk, jeżeli takie działania nie wpłyną na obniżenie poziomu wód gruntowych w okresie lęgowym ptaków i zostaną dopuszczone, szczegółowo określone i uzasadnione przez eksperta przyrodniczego;
- 4) zakaz składowania biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu;
- 5) w przypadku występowania gatunków niepożądanych określonych w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, wymogi poszczególnych wariantów dotyczące: terminów i częstotliwości koszenia, obowiązku pozostawiania części działki rolnej lub działki przyrodniczej nieskoszonej oraz terminów i intensywności wypasu mogą być zmienione przez eksperta przyrodniczego, w zakresie określonym w tej metodyce, jeśli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką zmianę.

9. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h oraz pkt 2 lit. h w zakresie ochrony siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób i czajka) (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe, użytkowanie pastwiskowe albo użytkowanie naprzemienne):

- 1) wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:
 - a) zakaz wałowania, włókania i stosowania gnojowicy w terminie od 1 marca do 1 sierpnia,
 - b) dopuszcza się wapnowanie,
 - c) dopuszcza się ograniczone nawożenie azotem (do 60 kg/ha/rok) w przypadku użytkowania kośnego, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne,
 - d) zakaz stosowania zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych innych niż wymienione w lit. a w terminie od 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub do 15 czerwca w przypadku użytkowania pastwiskowego;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
 - a) przy użytkowaniu kośnym:

- dwa pokosy w roku – pierwszy pokos od 15 czerwca i do 10 lipca, drugi pokos od 15 sierpnia do 31 października,
 - w uzasadnionych przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego dopuszcza się jeden pokos w roku w terminie od 15 czerwca do 31 października, w przypadku siedlisk o podłożu torfowym,
- b) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – jeden pokos w roku w terminie od 15 czerwca do 15 lipca,
- c) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej lub działki przyrodniczej o powierzchni wynoszącej 5–10% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej lub działki przyrodniczej nieskoszone, a w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
- d) dla działek rolnych lub działek przyrodniczych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne, w uzasadnionych przypadkach, zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
- e) obowiązek zebrania i usunięcia skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy) w terminie do 2 tygodni po pokosie; biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,
- f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie nie później niż 31 października przy obsadzie zwierząt od 0,5 do 2 DJP/ha lub od 0,2 do 1 DJP/ha, w przypadku siedlisk o podłożu torfowym, i obciążeniu 10 DJP/ha,
- g) przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym w pierwszym roku realizacji zobowiązania, w sytuacji odtwarzania zdegradowanych siedlisk (łąki nieużytkowane od wielu lat lub łąki z gatunkami niepożądanymi określonymi w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3) w uzasadnionych i określonych przez eksperta przyrodniczego przypadkach dopuszcza się:
- wykonanie 3 pokosów w roku w okresie: od 15 czerwca do 30 listopada,
 - niepozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej;

- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) sezon pastwiskowy – od 10 maja do 30 listopada na obszarach poniżej 300 m n.p.m. lub od 20 maja do 30 września na obszarach powyżej 300 m n.p.m.,
 - b) do 20 lipca wypas przy obsadzie zwierząt od 0,2 do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha a po 20 lipca wypas przy obsadzie zwierząt do 2 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha;
 - c) dopuszczalny jest wypas przez cały rok koników polskich i koni huculskich; w okresie od 10 maja do 20 lipca wypas przy obsadzie zwierząt od 0,2 do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha a po 20 lipca wypas przy obsadzie zwierząt do 2 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - d) obowiązek wykoszenia niedojadów nie rzadziej niż raz na dwa lata w terminie od 1 sierpnia do 15 listopada,
 - e) w przypadku niedojadów – zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,
 - f) w pierwszym roku realizacji zobowiązania, w sytuacji odtwarzania zdegradowanych siedlisk (łąki nieużytkowane od wielu lat lub łąki z gatunkami niepożądanymi określonymi w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3), w uzasadnionych i określonych przez eksperta przyrodniczego przypadkach dopuszcza się zwiększenie obsady wypasanych zwierząt do 3 DJP/ha (obciążenie do 10 DJP/ha) gruntów objętych pomocą w ramach wariantu.

10. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. i oraz pkt 2 lit. i w zakresie ochrony siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe, użytkowanie pastwiskowe albo użytkowanie naprzemienne):

- 1) wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:
- a) zakaz wałowania, włókowania i stosowania gnojowicy w terminie od 1 marca do 1 sierpnia,
 - b) dopuszcza się wapnowanie,

- c) dopuszcza się ograniczone nawożenie azotem (do 60 kg/ha/rok), w przypadku użytkowania kośnego, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne,
 - d) zakaz stosowania zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych innych niż wymienione w lit. a w terminie od 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub do 10 lipca w przypadku użytkowania pastwiskowego;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
- a) przy użytkowaniu kośnym:
 - dwa pokosy w roku:
 - w przypadku ostoi kulika wielkiego – pierwszy pokos po 30 czerwca do 31 lipca oraz drugi pokos od 15 sierpnia do 31 października,
 - w przypadku ostoi dubelta – pierwszy pokos od 10 lipca do 31 lipca oraz drugi pokos od 15 sierpnia do 31 października,
 - dopuszcza się stosowanie jednego pokosu w roku w terminie od 30 czerwca do 31 października – w przypadku ostoi kulika wielkiego, albo od 10 lipca do 31 października – w przypadku ostoi dubelta, w przypadku siedlisk o podłożu torfowym, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - b) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym jeden pokos w roku w terminie od dnia 30 czerwca do 31 października – w przypadku ostoi kulika wielkiego, albo od 10 lipca do 31 października – w przypadku ostoi dubelta,
 - c) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej lub działki przyrodniczej o powierzchni wynoszącej 5–10% powierzchni tej działki;
 - d) dla działek rolnych lub działek przyrodniczych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej i koszenie co roku całej działki rolnej lub działki przyrodniczej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - e) w odniesieniu do siedlisk o podłożu torfowym w przypadku ostoi dubelta dopuszcza się pozostawianie 50% działki rolnej nieskoszonej lub koszenie całej powierzchni działki rolnej co 2 lata, jeżeli ekspert przyrodniczy określi i uzasadni taką możliwość,
 - f) obowiązek zebrania i usunięcia skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy) w terminie do 2 tygodni po pokosie; biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w pryzmy, w

tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,

- g) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie nie później niż do 31 października przy obsadzie od 0,5 do 2 DJP/ha lub od 0,2 do 1 DJP/ha, w przypadku siedlisk o podłożu torfowym, oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu;
 - h) przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym w pierwszym roku realizacji zobowiązania, w sytuacji odtwarzania zdegradowanych siedlisk (łąki nieużytkowane od wielu lat lub łąki z gatunkami niepożądanymi) w uzasadnionych i określonych przez eksperta przyrodniczego przypadkach dopuszcza się:
 - wykonanie 3 pokosów w roku w okresie od 10 lipca do 31 października,
 - niepozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) sezon pastwiskowy – od 30 maja do 30 listopada,
 - b) w okresie do 20 lipca wypas przy obsadzie zwierząt od 0,2 do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha, a po 20 lipca przy obsadzie do 2 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu;
 - c) dopuszczalny jest wypas przez cały rok koników polskich i koni huculskich, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość; w okresie od 10 kwietnia do 20 lipca wypas przy obsadzie zwierząt od 0,2 do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha, a po dniu 20 lipca wypas przy obsadzie zwierząt do 2 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha, z wyjątkiem ostoi dubelta,
 - d) obowiązek wykoszenia niedojadów nie rzadziej niż raz na dwa lata w terminie od 1 sierpnia do 15 listopada,
 - e) w przypadku niedojadów – zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,
 - f) w pierwszym roku realizacji zobowiązania, w sytuacji odtwarzania zdegradowanych siedlisk (łąki nieużytkowane od wielu lat lub łąki z gatunkami niepożądanymi określonymi w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa

w § 5 ust. 1 pkt 3) w uzasadnionych i określonych przez eksperta przyrodniczego przypadkach dopuszcza się zwiększenie obsady zwierząt do 3 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu.

11. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. j oraz pkt 2 lit. j w zakresie ochrony siedlisk lęgowych wodniczki (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe albo użytkowanie naprzemienne):

- 1) wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:
 - a) zakaz nawożenia i wapnowania,
 - b) zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od 1 marca do terminu pierwszego pokosu;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
 - a) częstotliwość koszenia określona przez eksperta przyrodniczego:
 - jeden pokos w roku lub
 - koszenie całej powierzchni działki rolnej co 2 lata,
 - b) koszenie w terminie od 15 sierpnia do 15 lutego kolejnego roku,
 - c) w przypadku corocznego koszenia – pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej lub działki przyrodniczej o powierzchni wynoszącej 15–85% powierzchni tej działki; w dwóch kolejnych latach należy pozostawić nieskoszone inne fragmenty działki rolnej, przy czym gdy w danym roku powierzchnia nieskoszonego fragmentu działki rolnej lub działki przyrodniczej jest większa niż powierzchnia fragmentu tej działki skoszonego w poprzednim roku, w danym roku należy pozostawić nieskoszony fragment tej działki, który obejmuje w całości również ten jej fragment, który został skoszony w poprzednim roku,
 - d) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku,
 - e) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas w terminie od 15 maja do 31 października, przy czym w terminie od 15 maja do 31 lipca przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach

wariantu, a w terminie od 1 sierpnia do 31 października przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu.

12. Wymogi dla wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. k i pkt 2 lit. k w zakresie ochrony siedlisk łągowych derkacza (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe albo użytkowanie naprzemiennie):

- 1) wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:
 - a) zakaz wałowania, włókowania i stosowania gnojowicy w terminie od 1 marca do 1 września,
 - b) dopuszcza się wapnowanie,
 - c) dopuszcza się ograniczone nawożenie azotem (do 60 kg/ha/rok), w przypadku użytkowania kośnego, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne,
 - d) zakaz stosowania zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych innych niż wymienione w lit. a w terminie od 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu;
- 2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
 - a) jeden pokos w roku w terminie od 1 sierpnia do 31 października,
 - b) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej lub działki przyrodniczej o powierzchni wynoszącej 5–10% powierzchni tej działki; w kolejnych pokosach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
 - c) dla działek rolnych lub działek przyrodniczych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonej i koszenie co roku całej działki rolnej lub działki przyrodniczej, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści i uzasadni taką możliwość,
 - d) obowiązek zebrania i usunięcia skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy) w terminie do 2 tygodni po pokosie; biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej lub ułożona w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej lub działki przyrodniczej nie później niż do 1 marca kolejnego roku;
 - e) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym wypas po pokosie nie później niż do 31 października przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha oraz obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach wariantu;
 - f) przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym w pierwszym roku realizacji zobowiązania, w sytuacji odtwarzania zdegradowanych siedlisk (łąki nieużytkowane

od wielu lat lub łąki z gatunkami niepożądanymi określonymi w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3) w uzasadnionych i określonych przez eksperta przyrodniczego przypadkach dopuszcza się:

- wykonanie 2 pokosów w roku w okresie od 1 sierpnia do 31 października,
- niepozostawianie nieskosozonego fragmentu działki rolnej.

13. Współczynniki przeliczania zwierząt na DJP stosowane w przypadku wymogów dotyczących użytkowania pastwiskowego lub kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych lub obszarów przyrodniczych.

Lp.	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania zwierząt na DJP	Lp.	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania zwierząt na DJP
Konie ras dużych/konie pozostałe			Kozy		
1	Ogiery, klacze lub wałachy	1,2	29	Kozy matki	0,15
2	Żrebaki powyżej 2 lat	1	30	Koźlęta do 3,5 miesiąca	0,05
3	Żrebaki powyżej 1 roku do 2 lat	0,8	31	Koźlęta powyżej 3,5 miesiąca do 1,5 roku	0,08
4	Żrebaki powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,5	32	Pozostałe kozy	0,1
5	Żrebięta do 6 miesięcy	0,3	Owce		
Konie ras małych (m.in. hucuł, konik polski)			33	Owce powyżej 1,5 roku	0,1
6	Ogiery, klacze lub wałachy	0,6	34	Tryki powyżej 1,5 roku	0,12
7	Żrebaki powyżej 2 lat	0,5	35	Jagnięta do 3,5 miesiąca	0,05
8	Żrebaki powyżej 1 roku do 2 lat	0,35	36	Tryczki	0,08

Lp.	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania zwierząt na DJP	Lp.	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania zwierząt na DJP
9	Żrebaki powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,2	37	Maciorki	0,1
10	Żrebięta do 6 miesięcy	0,12	Drób		
Bydło			38	Gęsi	0,008
11	Buhaje	1,4	Jelenie szlachetne		
12	Krowy	1	39	Byki	0,42
			40	Łanie	0,24
13	Jałówki cielne	1	41	Pozostałe	0,1
14	Jałówki powyżej 1 roku	0,8	Daniele		
15	Jałówki powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,3	42	Byki	0,22
16	Opasy powyżej 1 roku	0,9	43	Łanie	0,13
17	Opasy powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,36	44	Pozostałe	0,06
18	Cielęta do 6 miesięcy	0,15	45	Króliki	0,007
Lamy			Bawół domowy		
19	Samice powyżej 1 roku	0,20	46	Bawół domowy powyżej 2 lat	0,7
20	Samce powyżej 1 roku	0,19	47	Bawół domowy od 1 roku do 2 lat	0,4
21	Młode powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,12	48	Bawół domowy powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,3
22	Cielęta/cria do 6 miesięcy	0,05	49	Bawół domowy do 6 miesięcy	0,13
Muł			Alpaki		
23	Muł powyżej 2 lat	0,6	50	Samice powyżej 1	0,11

Lp.	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania zwierząt na DJP	Lp.	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania zwierząt na DJP
				roku	
24	Muł od 1 roku do 2 lat	0,3	51	Samce powyżej 1 roku	0,12
25	Muł do 1 roku	0,1	52	Młode powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,05
Osioł			53	Cielęta/cria do 6 miesięcy	0,03
26	Osioł powyżej 2 lat	0,5			
27	Osioł od 1 roku do 2 lat	0,25			
28	Osioł do 1 roku	0,07			

II. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 3 (użytkowanie kośne, użytkowanie kośno-pastwiskowe, użytkowanie pastwiskowe albo użytkowanie naprzemienne).

1. Wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:

- 1) zakaz: wałowania, stosowania komunalnych osadów ściekowych, stosowania podsiewu oraz mechanicznego niszczenia struktury gleby, w tym bronowania i przeorywania;
- 2) zakaz włókowania w okresie od:
 - a) 1 kwietnia do 1 września na obszarach nizinnych (poniżej 300 m n.p.m.),
 - b) 15 kwietnia do 1 września na obszarach wyżynnych i górskich (powyżej 300 m n.p.m.);
- 3) zakaz stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia niepożądanych gatunków roślin określonych w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, w szczególności inwazyjnych, z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych);
- 4) zakaz tworzenia nowych urządzeń melioracji wodnych oraz rozbudowy, przebudowy i odtwarzania istniejących urządzeń melioracji wodnych, chyba, że takie działania są dopuszczone w ramach planu ochrony albo planu zadań ochronnych ustanowionego dla danego obszaru Natura 2000 lub dotyczą dostosowania tych urządzeń do potrzeb

związanych z poprawą warunków siedliskowych gatunków lub siedlisk, jeżeli takie działania zostaną dopuszczone i uzasadnione przez doradcę rolnośrodowiskowego;

- 5) zakaz składowania biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu;
- 6) dopuszczalne jest ograniczone nawożenie do 60 kg N/ha/rok, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne.

2. Wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:

- 1) częstotliwość koszenia:
 - a) nie więcej niż dwa pokosy w roku, w przypadku użytkowania kośnego; liczba pokosów określona przez doradcę rolnośrodowiskowego,
 - b) jeden pokos w roku, w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego;
- 2) koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września;
- 3) pozostawienie nieskosozonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 5–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskosozone, a w przypadku pokosów w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskosozone;
- 4) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku;
- 5) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskosozonych i koszenie co roku całej działki rolnej, jeżeli doradca rolnośrodowiskowy dopuści taką możliwość;
- 6) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie nie później niż 31 października przy obsadzie zwierząt do 1,5 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach interwencji;

3. Wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:

- 1) wypas w terminie od 1 maja i do 31 października na obszarach do 300 m n.p.m. lub od 20 maja do 1 października na obszarach powyżej 300 m n.p.m.;
- 2) wypas przy obsadzie zwierząt od 0,5 DJP/ha do 1,5 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach interwencji;

- 3) dopuszcza się wypas przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha i obciążeniu do 10 DJP/ha gruntów objętych pomocą w ramach interwencji, jeżeli doradca rolnośrodowiskowy dopuści taką możliwość;
 - 4) w przypadku niedojadów – wykaszanie niedojadów raz w roku w terminie określonym przez doradcę rolnośrodowiskowego, nie wcześniej niż w dniu 31 października, oraz zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku;
4. Do przeliczania zwierząt na DJP stosuje się współczynniki określone w części I. ust.

13.

III. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 4.

- 1) zachowanie sadu tradycyjnych odmian drzew owocowych, który obejmuje co najmniej 12 drzew:
 - a) rozmnażanych na silnie rosnących podkładkach,
 - b) prowadzonych jako pienne drzewa,
 - c) w wieku od 15 lat,
 - d) reprezentujących nie mniej niż 4 odmiany lub gatunki;
- 2) liczba drzew w przeliczeniu na 1 ha powierzchni sadu jest nie mniejsza niż 90, przy czym istnieje możliwość uzupełnienia wypadów w sadzie. Uzupełniania dokonuje się drzewami odmian wymienionych w ust. 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r., rozmnażanymi na silnie rosnących podkładkach i prowadzonymi jako pienne drzewa;
- 3) co najmniej 75% drzew ma minimalną wysokość pnia 1,20 m (pozostałe 25% drzew, które są niższe, są wliczane do obsady);
- 4) sad nie jest prowadzony jako uprawa jednorzędowa;
- 5) zakaz stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym;
- 6) wykonywanie, zgodnie ze wskazaniem doradcy rolnośrodowiskowego, podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie:
 - a) cięcie formujące i sanitarne drzew oraz prześwietlające nadmiernie zagęszczone korony,

- b) usuwanie odrostów i samosiewów,
 - c) bielienie pni drzew starszych i zabezpieczanie pni młodych drzew przed ogryzaniem przez gryzonie i zającokształtne;
- 7) koszenie trawy co najmniej raz w sezonie wegetacyjnym nie później niż do 31 sierpnia lub wypasanie w okresie wegetacyjnym;
 - 8) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (możliwe pozostawienie rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi;

IV. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 5.

1. W ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. a – uprawianie roślin odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia:

- 1) w pierwszym i czwartym roku uprawy danej odmiany z materiału siewnego kategorii kwalifikowany lub standard, natomiast w drugim, trzecim i piątym roku uprawy tej odmiany jest dopuszczalna uprawa z materiału siewnego uzyskanego ze zbioru w poprzednim roku – w przypadku uprawy roślin jednorocznych i dwuletnich;
- 2) w pierwszym roku uprawy danej odmiany z materiału siewnego kategorii kwalifikowany lub standard – w przypadku uprawy bylin.

2. W ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b:

- 1) wytwarzanie materiału siewnego odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, zgodnie z przepisami o nasiennictwie (przy utrzymaniu czystości i tożsamości odmianowej, prowadzeniu dokumentacji plantacji oraz wykonywanych zabiegów i uzyskaniu świadectwa oceny laboratoryjnej) lub
- 2) wytwarzanie materiału siewnego gatunków rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienionych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia, spełniającego minimalne wymagania jakościowe określone w tabeli I i II oraz posiadanie wyników badań laboratoryjnych w tym zakresie.

**TABELA I. WYMAGANIA JAKOŚCIOWE DLA NASION POZOSTAŁYCH
GATUNKÓW ROŚLIN ZAGROŻONYCH EROZJĄ GENETYCZNĄ (ZBOŻA)**

Lp.	Gatunki	Minimalna czystość analityczna (nasiona czyste)	Maksymalna zawartość nasion innych gatunków (nasiona innych gatunków roślin)	Minimalna zdolność kiełkowania (siewki normalne i nasiona twarde)
		% wagowy	szt./500g	% liczbowy
1	2	3	4	5
1	Pszenica płaskurka (<i>Triticum diccocom</i> Schrank)	98	60 ¹⁾	85
2	Pszenica samopsza (<i>Triticum monococcum</i> L.)	98	60 ¹⁾²⁾	85
3	Żyto krzyca (<i>Secale cereale</i> var. <i>multicale</i> Metzg. ex Alef.)	98	60	85

¹⁾ niedopuszczalna obecność nasion owsa głuchego (*Avena fatua*) i owsa płonnego (*Avena sterilis*).

²⁾ wielkość próby do badań wynosi 1 kg.

**TABELA II. WYMAGANIA JAKOŚCIOWE DLA NASION POZOSTAŁYCH
GATUNKÓW ROŚLIN ZAGROŻONYCH EROZJĄ GENETYCZNĄ (INNE
GATUNKI)**

Lp.	Gatunki	Minimalna czystość analityczna (nasiona czyste)	Maksymalna zawartość nasion innych gatunków (nasiona innych gatunków roślin)	Minimalna zdolność kiełkowania (siewki normalne i nasiona twarde)
		% wagowy		% liczbowy
1	2	3	4	5

Lp.	Gatunki	Minimalna czystość analityczna (nasiona czyste)	Maksymalna zawartość nasion innych gatunków (nasiona innych gatunków roślin)	Minimalna zdolność kiełkowania (siewki normalne i nasiona twarde)
		% wagowy		% liczbowy
1	2	3	4	5
1	Lnianka siewna (Lnicznik siewny) (<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz)	98	0,3	80
2	Nostrzyk biały (<i>Melilotus alba</i> Medik.) ¹⁾²⁾	96	2,5 ¹⁾	80 ²⁾
3	Lędźwian siewny (<i>Lathyrus sativus</i> L.)	98	1,5	80
4	Soczewica jadalna (<i>Lens culinaris</i> Medik.)	98	1,5	80
5	Pasternak zwyczajny (<i>Pastinaca sativa</i> L.)	97	0,5	70
6	Przelot pospolity (<i>Anthyllis vulneraria</i> L.)	96	0,7	75 ³⁾
7	Gryka tatarska (<i>Fagopyrum tataricum</i> L. Gaertn.)	96	1,5	80
8	Komonica błotna (<i>Lotus uliginosus</i> Schkuhr)	95	1,8 ¹⁾	75 ³⁾
9	sałata łądogowa (głębiki krakowskie)	95	0,5	75

Lp.	Gatunki	Minimalna czystość analityczna (nasiona czyste)	Maksymalna zawartość nasion innych gatunków (nasiona innych gatunków roślin)	Minimalna zdolność kiełkowania (siewki normalne i nasiona twarde)
		% wagowy		% liczbowy
1	2	3	4	5
	<i>(Lactuca sativa var. Angustana)</i>			

¹⁾ niedopuszczalna obecność nasion kianianki (*Cuscuta*).

²⁾ do 30% nasion twardych uznaje się za zdolne do kiełkowania.

³⁾ do 40% nasion twardych uznaje się za zdolne do kiełkowania.

V. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 7.

1. W ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. a:

- 1) założenie na gruncie ornym pasa kwietnego o szerokości od 3 do 9 m i powierzchni co najmniej 0,1 ha poprzez wysiew w terminie od 15 sierpnia do 31 października (w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego) lub od 1 kwietnia do 15 maja (w pierwszym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego) mieszanki nasion, przy czym mieszanka ta:
 - a) zawiera co najmniej 10 gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, w tym co najmniej 6 gatunków wieloletnich,
 - b) zawiera gatunki uprawne, gatunki dziko rosnące, w tym dziko rosnące wieloletnie i dwuletnie,
 - c) nie zawiera gatunków niepożądanych w wieloletnich pasach kwietnych wskazanych w wykazie gatunków niepożądanych w wieloletnich pasach kwietnych,
- 2) w pierwszym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego na pasie kwietnym założonym zgodnie z pkt 1 udział powierzchniowy roślin z gatunków z rodziny traw, wymienionych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, wynosi nie więcej niż 20%;
- 3) utrzymanie w okresie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego pasa kwietnego założonego zgodnie z pkt 1;
- 4) w przypadku zakładania i utrzymywania na gruntach ornym więcej niż jednego pasa kwietnego, odległość między położonymi najbliżej siebie punktami znajdującymi się na granicach tych pasów powinna wynosić co najmniej 50 m;

- 5) dopuszcza się podsiew pasa kwietnego w miejscach wypadów roślin gatunkami roślin określonymi w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, z wyjątkiem gatunków z rodziny traw;
- 6) obowiązkowy podsiew pasa kwietnego gatunkami roślin określonymi w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, z wyjątkiem gatunków z rodziny traw, w przypadku gdy liczba gatunków określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w tym pasie kwietnym wynosi mniej niż 5;
- 7) koszenie 50% powierzchni pasa kwietnego raz w roku w terminie od 1 września do 31 października; w dwóch kolejnych latach należy pozostawić nieskoszony inny fragment pasa kwietnego; zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 14 dni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z powierzchni pasa;
- 8) w uzasadnionych przypadkach, w sytuacji rozwoju w obrębie pasa kwietnego roślin gatunków niepożądanych określonych w wykazie gatunków niepożądanych w wieloletnich pasach kwietnych, jeśli doradca rolnośrodowiskowy dopuści i uzasadni taką możliwość, jest możliwe dodatkowe jednorazowe koszenie przed dniem 1 września powierzchni, na której występują te gatunki z obowiązkiem usunięcia skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 14 dni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z powierzchni pasa kwietnego;
- 9) obowiązek zachowania istniejących drzew i krzewów w obrębie pasa kwietnego;
- 10) w obrębie pasa kwietnego zakazuje się:
 - a) przeorywania,
 - b) wypasu,
 - c) stosowania nawozów mineralnych i naturalnych,
 - d) stosowania osadów ściekowych,
 - e) stosowania środków ochrony roślin,
 - f) składowania obornika, siana, słomy lub odpadów,
 - g) wykorzystywania pasów kwietnych jako dróg dojazdowych,
 - h) pozostawiania maszyn i urządzeń rolniczych.

**WYKAZ GATUNKÓW NIEPOŻĄDANYCH W WIELOLETNICH PASACH
KWIETNYCH:**

Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Elymus repens</i>	Perz zwyczajny
<i>Akebia quinata</i>	Akebia pięciolistkowa
<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	Ambrosia bylicolistna
<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Barszcz mantegazziego
<i>Heracleum persicum</i>	Barszcz perski
<i>Heracleum sosnowskyi</i>	Barszcz sosnowskiego
<i>Ailanthus altissima</i>	Bożodrzew gruczołkowany
<i>Echinochloa crus-galli</i>	Chwastnica jednostronna
<i>Padus (Prunus) serotina</i>	Czeremcha amerykańska
<i>Cornus sericea</i>	Dereń rozłogowy
<i>Grindelia squarrosa</i>	Dogłędka nastroszona
<i>Fraxinus pennsylvanica</i>	Jesion pensylwański
<i>Acer negundo</i>	Klon jesionolistny
<i>Ulex europaeus</i>	Kolcolist zachodni
<i>Echinocystis lobata</i>	Kolczurka klapowana
<i>Phalaris arundinacea</i>	Mozga trzcinowata
<i>Solidago canadensis</i>	Nawłóć kanadyjska
<i>Solidago gigantea</i>	Nawłóć późna
<i>Solidago graminifolia</i>	Nawłóć wąskolistna
<i>Impatiens glandulifera</i>	Niecierpek gruczołowy
<i>Cirsium arvense</i>	Ostrożeń polny
<i>Avena fatua</i>	Owies głuchy
<i>Urtica dioica</i>	Pokrzywa zwyczajna
<i>Veronica persica</i>	Przetacznik perski
<i>Falopia sachalinensis 'Igniscum'</i>	Rdestowiec
<i>Falopia × bohemica</i>	Rdestowiec czeski
<i>Falopia japonica</i>	Rdestowiec ostrokończysty

Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Fallopia sachalinensis</i>	Rdestowiec sachaliński
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia akacjowa
<i>Rosa rugosa</i>	Róża pomarszczona
<i>Rudbeckia laciniata</i>	Rudbekia naga
<i>Galega orientalis</i>	Rutwica wschodnia
<i>Xanthium albinum</i>	Rzpień włoski
<i>Spartina alternifolia</i> (<i>Sporobolus alternifolus</i>)	Spartyna
<i>Spartina anglica</i> (<i>Sporobolus anglicus</i>)	Spartyna angielska
<i>Senecio inaequidens</i>	Starzec nierównozębny
<i>Bromus carinatus</i>	Stokłosa spłaszczona
<i>Amaranthus retroflexus</i>	Szarłat szorstki
<i>Deschampsia caespitosa</i>	Śmiełek darniowy
<i>Amelanchier spicata</i>	Świdośliwa kłosowa
<i>Amelanchier lamarckii</i>	Świdośliwa lamarca
<i>Spiraea tomentosa</i>	Tawuła kutnerowata
<i>Anthoxanthum aristatum</i>	Tomka oścista
<i>Asclepias syriaca</i>	Trojeść amerykańska
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Trybula leśna
<i>Phragmites australis</i>	Trzcina pospolita
<i>Calamagrostis epigeios</i>	Trzcinnik piaskowy
<i>Lysichiton americanus</i>	Tulejnik amerykański
<i>Setaria pumila</i>	Włośnica sina
<i>Setaria viridis</i>	Włośnica zielona
<i>Alopecurus myosuroides</i>	Wyczyniec polny
<i>Galinsnoga parviflora</i>	Żółtlica drobnokwiatowa
<i>Galinsnoga ciliata</i>	Żółtlica owłosiona

2. W ramach wariantu wymienionego w § 3 pkt 7 lit. b:

- 1) założenie i utrzymanie w okresie zobowiązania ogródka bioróżnorodności zawierającego co najmniej 20 gatunków roślin (w ramach jednego gatunku dopuszcza się uprawę kilku odmian lub form – populacji lub genotypów), przy czym:
 - a) przynajmniej jeden z uprawianych gatunków roślin to gatunek warzywny i jeden z uprawianych gatunków to gatunek zielarski,
 - b) przynajmniej 3 z uprawianych gatunków lub odmian roślin to:
 - odmiany regionalne lub amatorskie wpisane do krajowego rejestru lub
 - odmiany marginalne z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub
 - gatunki rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienione w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia,
 - c) powierzchnia uprawy któregośkolwiek z uprawianych gatunków lub odmian, nie może przekraczać 50% powierzchni ogródka bioróżnorodności;
- 2) w przypadku:
 - a) uprawy odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia:
 - w pierwszym i czwartym roku uprawy danej odmiany uprawa ta jest prowadzona z wykorzystaniem kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard; w drugim, trzecim i piątym roku dopuszczalna jest uprawa z materiału uzyskanego ze zbioru w poprzednim roku – w przypadku uprawy roślin jednorocznych i dwuletnich,
 - w pierwszym roku uprawy danej odmiany uprawa ta jest prowadzona z wykorzystaniem kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard – w przypadku uprawy bylin,
 - b) uprawy roślin z materiału pozyskanego z kolekcji banku genów, w pierwszym roku uprawa jest zakładana z tego materiału na podstawie protokołu przekazania przez bank genów;
- 3) w kolejnych latach realizacji zobowiązania dopuszcza się:
 - a) zmianę składu gatunkowego lub liczby uprawianych gatunków, przy zachowaniu minimalnej liczby 20 gatunków,
 - b) dodanie nowych odmian lub form (populacji lub genotypów);
- 4) zakaz stosowania herbicydów.

Załącznik nr 3

ZAWARTOŚĆ PLANU DZIAŁALNOŚCI ROLNOŚRODOWISKOWEJ

1. Część ogólna – dotyczy wszystkich interwencji i zawiera w szczególności:

- 1) dane rolnika lub zarządcy realizującego zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz jego podpis;
- 2) dane doradcy rolnośrodowiskowego, przy udziale którego został sporządzony plan działalności rolnośrodowiskowej, i jego podpis oraz – w przypadku gdy plan ten został sporządzony również przy udziale eksperta przyrodniczego – dane tego eksperta i jego podpis;
- 3) oświadczenie eksperta przyrodniczego o sporządzeniu dokumentacji przyrodniczej kiedy w ramach zobowiązania wymagane jest posiadanie dokumentacji przyrodniczej;
- 4) informację o czasie realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w formie wykazu;
- 5) informację o realizowanych przez rolnika lub zarządcę zobowiązaniach rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach interwencji lub wariantów interwencji, w formie wykazu;
- 6) oświadczenie rolnika lub zarządcy o przekazaniu pełnych i prawdziwych danych niezbędnych do sporządzenia planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 7) datę sporządzenia planu działalności rolnośrodowiskowej.

2. Część szczegółowa – dotyczy poszczególnych interwencji lub wariantów w ramach interwencji i zawiera informacje niezbędne do prawidłowej realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w tym informacje w zakresie:

- 1) działek rolnych lub działek przyrodniczych zlokalizowanych na określonych działkach referencyjnych i realizowanych na nich interwencjach lub wariantach interwencji w formie wykazu;
- 2) wymogów w ramach realizowanego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w tym także tych doprecyzowanych przez eksperta przyrodniczego lub doradcę rolnośrodowiskowego, które powinny odpowiadać stanowi faktycznemu i deklaracji zawartej we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

3. Załączniki do planu działalności rolnośrodowiskowej:

- 1) szkic gospodarstwa:
 - a) z naniesionymi oznaczeniami poszczególnych działek rolnych lub działek przyrodniczych, na których mają być realizowane interwencje lub warianty w ramach interwencji,
 - b) z zaznaczeniem miejsc na działce rolnej, w których są zasadzone poszczególne drzewa odmian wymienionych w ust. 2 załącznika nr 4 lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r. – w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 4,
 - c) z zaznaczoną częścią działki rolnej lub działki przyrodniczej, która ma pozostać nieskoszona w poszczególnych latach – w przypadku interwencji wymienionych w § 3 pkt 1–3 lub wariantu wymienionego w § 4 pkt 7 lit. a,
 - d) z zaznaczeniem istniejących drzew i krzewów w obrębie wieloletniego pasa kwietnego, podlegających obowiązkowi zachowania w ramach wariantu interwencji wymienionej w § 3 pkt 7 lit a;
- 2) oświadczenie eksperta przyrodniczego o tym, że wymogi realizowanego wariantu:
 - a) nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych – w przypadku interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 3,
 - b) są sprzeczne albo nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych – w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 1 i 3;
- 3) kopia pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 5 pkt 3, jeżeli wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych – w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 1;
- 4) kopia pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 6, jeżeli dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk lub obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, który nie jest jednocześnie obszarem specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, nie zostały ustanowione plan ochrony albo plan zadań ochronnych – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k;

- 5) kopia pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 7, w przypadku gdy zasięg występowania dubelta lub wodniczki wynikający z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska pokrywa się ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk lub obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. i – w zakresie ochrony siedlisk lub § 3 pkt 1 lit. j lęgowych dubelta ust. 1 pkt 1 lit. i lub lit. j;
- 6) oświadczenie doradcy rolnośrodowiskowego o tym, że wymogi realizowanej interwencji:
 - a) nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi – w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 3,
 - b) są sprzeczne albo nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych– w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 3;
- 7) kopia pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 14 ust. 2 pkt 2, jeżeli wymogi realizowanej interwencji są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych – w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 3;
- 8) kopia pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 14 ust. 3 rozporządzenia, jeżeli dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk lub obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, który nie jest jednocześnie obszarem specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, nie zostały ustanowione plan ochrony albo plan zadań ochronnych – w przypadku interwencji wymienionej w § 3 pkt 3 rozporządzenia.

**WYKAZ UPRAW, GRUP UPRAW, GATUNKÓW I ODMIAN ROŚLIN,
GATUNKÓW PTAKÓW, SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ RAS ZWIERZĄT
OBJĘTYCH PŁATNOŚCIĄ ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNĄ**

1. Interwencje wymienione w § 3 pkt 1 i 2:

- 1) Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych – typy siedlisk przyrodniczych:
 - a) warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. a i pkt 2 lit. a obejmują zbiorowiska związku Molinion oraz nawiązujące do nich, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków wskaźnikowych, zgodnie z metodyką sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3. Siedliska: 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe i siedliska nawiązujące,
 - b) warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. b i pkt 2 lit. b obejmują zbiorowiska ze związku Cnidion, zespół Sanguisorbo-Silaetum, zbiorowiska klas Asteretea tripolium i Thero-Salicornietea, zespół Potentillo-Festucetum i Scirpetum maritimi oraz nawiązujące do nich, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków wskaźnikowych, zgodnie z metodyką sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3. Siedliska: 6440 Łąki selernicowe, 1330 Solniska nadmorskie, 1310 Śródlądowe błotniste solniska z solirodem, 1340 Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary oraz siedliska nawiązujące do wymienionych powyżej,
 - c) warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. c i pkt 2 lit. c obejmują: zbiorowiska klas Festuco-Brometea, Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis, Nardo-Callunetea, zbiorowiska okrajkowe z klasy Trifolio-Geranietea oraz zbiorowiska nawiązujące do wymienionych jednostek, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków wskaźnikowych, zgodnie z metodyką sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3. Siedliska: 6120 ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe, 6210 murawy kserotermiczne, 6230 murawy bliźniczkowe, 2230 wydmy śródlądowe z murawami szczytlichowymi, 5130 zarośla jałowca na murawach lub na wrzosowiskach, 4030 suche wrzosowiska, murawy zawciągowe oraz siedliska nawiązujące do wymienionych powyżej,

- d) warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. d i pkt 2 lit. d obejmują zbiorowiska związku *Calthion* oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków wskaźnikowych, zgodnie z metodyką sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, z wyłączeniem zbiorowisk kadłubowych,
 - e) warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. e i pkt 2 lit. e obejmują bogate gatunkowo zbiorowiska związków *Arrhenatherion Cynosurion* i *Polygono-Trisetion* oraz zbiorowiska nawiązujące do wymienionych jednostek fitooscjologicznych, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków wskaźnikowych, zgodnie z metodyką sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3. Siedliska: 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, 6520 górskie łąki konietlicowe oraz siedliska nawiązujące do wymienionych powyżej,
 - f) warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. f i g i pkt 2 lit. f i g obejmują: zbiorowiska klas *Scheuzerio-Caricetea nigrae*, *Oxycocco-Sphagnetes*, wybrane zbiorowiska związku *Magnocaricion* (*Caricetum buxbaumii*, *Cladietum marisci*), *Cratoneurion commutati* oraz zbiorowiska nawiązujące do wymienionych jednostek, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków wskaźnikowych, zgodnie z metodyką sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3. Siedliska: 7110, 7120 torfowiska wysokie, 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska, 7150 obniżenia na podłożu torfowym, 7210 torfowiska nakredowe, 7230 torfowiska zasadowe, 4010 wilgotne wrzosowiska, 7220 źródliska wapienne oraz siedliska nawiązujące do wymienionych powyżej i inne mszyste zbiorowiska wielkoturzycowe;
- 2) warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. h–k i pkt 2 lit. h–k obejmują następujące gatunki:
- a) rycyk (*Limosa limosa*),
 - b) kszyc (*Gallinago gallinago*),
 - c) krwawodziób (*Tringa totanus*),
 - d) czajka (*Vanellus vanellus*),
 - e) dubelt (*Gallinago media*),
 - f) kulik wielki (*Numenius arquata*),
 - g) wodniczka (*Acrocephalus paludicola*),
 - h) derkacz (*Crex crex*).
2. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 4.

Gatunek	Odmiana
Jabłonie	<p>Ananas Berżenicki, Anis, Antonówka Półtorafuntowa (Antonówka Śmietankowa, Antonówka Biała, Śmietankowe, Antonówka Zwykła), Arkad Zimowy, Babuszkino, Bankroft, Beforest, Berlepsch, Berner Rosen (Różanka Berneńska), Bismark (Jabłko Bismarka), Blutroter Kardinal, Boiken, Boskoop, Brzeczka, Bukówka, Calville Blanc d'Hiver, Carpentin Cellini, Cesarz Aleksander (Aporta), Cesarz Wilhelm, Charłamowska, Cox's Pomona, Cukrówka Litewska (Białe Słodkie), Cyganka, Cytrynówka, Deans' Codlin, Dr. Oldenburg, Femause, Fiessers Erstling, Filippa, Freiherr von Hausen, Gaskońskie Szkarłatne, Gewürzluiken, Glogierówka (Pepinka Litewska), Gloria Mundi, Gołąbek Nathusiusa, Grafsztynek Czerwony, Grafsztynek Inflancki, Grafsztynek Prawdziwy, Grahama Jubileuszowe, Grochówka (Bohnapfel), Gruchoty, Jakub Lebel, James Grieve, Jonathan, Kalwila Aderslebeńska, Kalwila Czerwona Jesienna, Kalwila Letnia Fraas'a, Kandil Sinap, Kantówka Gdańska, Kardynalskie (Kardynalskie Płomieniste), Koksia Pomarańczowa (Cox's Orange Pippin), Kosztela (Kosztylka), Kronselska (Jaśnie Pańskie), Królowa, Krótkonóżka Królewska, Krzywonóżka Reńska, Książę Albert, Książę Albrecht Pruski, Książęca, Kuzynek Buraczek (Kuzynek Czerwony), Landsberska (Reneta Landsberska), Lord Lambourne, Luiken, Malinowa Oberlandzka, Mank's Küchenapfel, Niezrównane Peasgooda, Montwiłłówka, Niezrównane Peasgooda, Oliwka Czerwona, Oliwka Inflancka, Ontario, Panieńskie, Pepina Galloway, Pepina Linneusza, Pepina Parkera, Pepina Ribstona, Piękna z Barnaku, Piękna z Boskoop, Piękna z Herrnhut, Piękna z Rept, Pitmaston Pineapple, Rajewskie, Rarytas Śląski, Reders Goldrenette, Reneta Ananasowa, Reneta Baumana, Reneta Blenheim'ska, Reneta Brownlees, Reneta Gwiazdkowa, Reneta Harberta, Reneta Kanadyjska, Reneta Karmelicka, Reneta Kasselska, Reneta Kulona, Reneta Muszkatołowa (Muskatka), Reneta Orleańska, Reneta Sudecka, Reneta Szampańska, Reneta Szara, Reneta Złota (Królowa Renet), Reneta Zuccalmaglio, Roter Trier'scher Weinapfel, Różanka Polska, Różanka Wirgińska, Ryszard Żółty, Schieblers Taubenapfel, Signe Tillisch, St. Edmunds Russet, Starking, Suislepper, Sztetyna Czerwona, Sztetyna</p>

Gatunek	Odmiana
	Zielona, Tiefblüte, Titówka, Truskawkowe Nietschnera, Wealthy, Weisse Winter Tafetapfel, Weisskante, Złotka Kwidzyńska, Złota Szlachetna, Zorza, Żeleźniak (Żelazne Jabłko).
Grusze	Amanlisa, Bera Biała, Bera Boska (Kaiser Alexander, Apremontka), Bera Diela, Bera Liońska, Bergamota Letnia, Bergamota Złocista, Bergamota Żółta, Bera Szara, Bera Ulmska, Bergamota Czerwona Jesienna, Bojka, Bonkreta Wiliamsa (Bera Świętomichalska), Cytrynowka, Diuszesa Wczesna, Dobra Ludwika, Dobra Szara, Dr Jules Guyot, Dziekanka Jesienna Dziekanka Lipcowa, Flamandka (Topka Pękata), Jakubówka, Józefinka, Kalebasa Płocka, Klapsa (Faworytka), Komisówka, Konferencja, Kongresówka, Koźlarka Stuttgarecka, Król Sobieski, Królowna, Krzywka, Księżna Elza, Lipcówka Kolorowa, Marguerite Marillat, Nagewitzbirne, Napoleonka, Oliwierka, Panienka, Paryżanka, Patawinka, Patten, Petersbirne, Proboszczówka (Plebanka), Pstrągówka Jesienna, Pstrągówka Zimowa, Salisbury Princesse (Marianne), Solanka, Szarneza, Tongrówka (Beurré Durondeau Beurré), Urbanistka, Wczesna z Trevoux (Trewinka), Winiówka Francuska, Żyfardka.
Czereśnie	Bladoróżowa, Büttnera Czerwona (Poznańska), Czarna Późna, Czarna Późna z Turwi, Dönissena Żółta, Fromma Czarna, Germersdorfska, Hedelfińska, Kanarkowa, Kassina, Kunzego, Lotka Trzebnicka, Przybrodzka, Różowa Wielka, Schneidera Późna (Kasztany, Kasztanioki), Sercówka Nieszawska, Wczesna Riversa, Wolska.
Wiśnie	Gubeńska Czerecha, Hiszpanka, Hortensja, Książęca, Kerezer, Minister Podbielski, Nadwiślanka, Ostheimska, Pożóg 29, Sokówka Nowotomyska, Szklanka Polska, Szklanka Wielka, Wczesna Ludwika, wiśnie odroślowe lokalne, Włoszakowice, Wróble, Włodzimierska, Wołyńska.
Śliwy	Anna Späth, Biała Śliwa (Węgierka Biała), Brzoskwiniowa, Damacha, Fryga, Kirka, Królowa Wiktoria, Lowanka, Lubaszka, Mirabelka Flotowa, Mirabelka z Nancy, Opal, Renkloda Althana, Renkloda Ulena, Renkloda Zielona, Ruth Gerstetter, Węgierka Łowicka, Węgierka Wczesna, Węgierka Zwykła.

3. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 5 obejmuje następujące gatunki roślin:

1) gatunki roślin rolniczych:

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Roślina dwuletnia lub bylina
Rośliny zbożowe			
1	Owies szorstki (syn. owies owsik)	<i>Avena strigosa</i> Schreb.	
2	Proso zwyczajne	<i>Panicum miliaceum</i> L.	
3	Pszenica twarda	<i>Triticum turgidum</i> L. subsp. <i>durum</i> (Desf.) van Slageren	
Rośliny oleiste i włókniste			
1	Gorzycza sarepska	<i>Brassica juncea</i> L. Czern.	roślina dwuletnia
2	Kminek zwyczajny	<i>Carum carvi</i> L.	
3	Len zwyczajny – włóknisty	<i>Linum usitatissimum</i> L.	
4	Mak	<i>Papaver somniferum</i> L.	
5	Rzepak	<i>Brassica rapa</i> L. var. <i>silvestris</i> Lam. Briggs	roślina roczna oraz roślina dwuletnia
Rośliny pastewne			
Bobowate – Fabaceae (Leguminosae)			
1	Esparceta siewna	<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.	bylina
2	Komonica zwyczajna	<i>Lotus corniculatus</i> L.	bylina
3	Koniczyna białoróżowa (syn. koniczyna szwedzka)	<i>Trifolium hybridum</i> L.	bylina
4	Koniczyna perska	<i>Trifolium resupinatum</i> L.	bylina
5	Lucerna chmielowa	<i>Medicago lupulina</i> L.	

Wiechlinowate – Poaceae (Gramineae)			
1	Kostrzewa nitkowata	<i>Festuca filiformis</i> Pourr.	bylina
2	Kostrzewa owcza	<i>Festuca ovina</i> L.	bylina
3	Mietlica pospolita	<i>Agrostis capillaris</i> L.	bylina
4	Mietlica psia	<i>Agrostis canina</i> L.	bylina
5	Mietlica rozłogowa	<i>Agrostis stolonifera</i> L.	bylina
6	Rajgras wyniosły (syn. rajgras francuski)	<i>Arrhenatherum elatius</i> L. P. Beauv. ex J. Presl & C. Presl	bylina
7	Tymotka kolankowata	<i>Phleum nodosum</i> L.	bylina
8	Wiechlina błotna	<i>Poa palustris</i> L.	bylina
9	Wiechlina gajowa	<i>Poa nemoralis</i> L.	bylina
10	Wiechlina zwyczajna	<i>Poa trivialis</i> L.	bylina
11	Wyczyniec łąkowy	<i>Alopecurus pratensis</i> L.	bylina
Inne gatunki			
1	Brukiew	<i>Brassica napus</i> L. var. <i>napobrassica</i> (L.) Rchb.	roślina dwuletnia
2	Kapusta pastewna	<i>Brassica oleracea</i> L. convar. <i>acephala</i> (DC.) Alef. var. <i>medullosa</i> Thell. + var. <i>viridis</i> L.	roślina dwuletnia

2) gatunki rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych:

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Roślina dwuletnia
1	Pszenica płaskurka	<i>Triticum diccoccum</i> Schrank	
2	Pszenica samopsza	<i>Triticum monococcum</i> L.	

3	Żyto krzyca	<i>Secale cereale</i> var. <i>multicale</i> Metzg. ex Alef.	roślina dwuletnia
4	Lnianka siewna (lnicznik siewny)	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz	
5	Nostrzyk biały	<i>Melilotus alba</i> Medik.	roślina roczna oraz roślina dwuletnia
6	Przelot pospolity	<i>Anthylis vulneraria</i> L.	roślina dwuletnia
7	Komonica błotna	<i>Lotus uliginosus</i> Schkuhr	bylina
8	Gryka tatarska	<i>Fagopyrum tataricum</i> L. Gaertn.	
9	Lędźwian siewny	<i>Lathyrus sativus</i> L.	
10	Soczewica jadalna	<i>Lens culinaris</i> Medik.	
11	Pasternak zwyczajny	<i>Pastinaca sativa</i> L.	roślina dwuletnia
12	Sałata łądoga (głębiki krakowskie)	<i>Lactuca sativa</i> var. <i>Angustana</i>	roślina dwuletnia

3) gatunki rzadko uprawianych roślin zielarskich:

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Roślina dwuletnia lub bylina
1	Bukwica zwyczajna	<i>Betonica officinalis</i> L., syn. <i>Stachys officinalis</i> L.	bylina
2	Centuria pospolita (tysiącznik)	<i>Centaurium erythraea</i> Rafn.	roślina jednoroczna lub dwuletnia
3	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i> L.	bylina
4	Fiołek trójbarwny	<i>Viola tricolor</i> L.	roślina jednoroczna lub dwuletnia
5	Goryczka żółta	<i>Gentiana lutea</i> L.	bylina
6	Pierwiosnka lekarska	<i>Primula veris</i> L.	bylina
7	Różeniec górski	<i>Rhodiola rosea</i> L.	bylina
8	Turówka leśna	<i>Hierochloë australis</i> (Schr.) Roem. & Schult.	bylina
9	Turówka wonna	<i>Hierochloë odorata</i> (L.) P.	bylina

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Roślina dwuletnia lub bylina
		Beauv.	
10	Wiązówka bulwkowa	<i>Filipendula vulgaris</i> (Moench)	bylina
11	Arnika górską	<i>Arnica montana</i> L.	bylina
12	Arcydzięgiel (dzięgiel) litwor	<i>Angelica archangelica</i> L. (<i>Archangelica officinalis</i> Hoffm.)	roślina dwuletnia

4. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 6 obejmuje następujące gatunki zwierząt:

Gatunek	Rasa
Bydło	Bydło rasy polskiej czerwonej, bydło rasy białogrzbietej, bydło rasy polskiej czerwono-białej, bydło rasy polskiej czarno-białej.
Konie	Koniki polskie, konie huculskie, konie małopolskie, konie śląskie, konie wielkopolskie, konie zimnokrwiste w typie sokólskim, konie zimnokrwiste w typie sztumskim.
Owce	Owce rasy wrzosówka, owce rasy świniarka, owce olkuskie, polskie owce górskie odmiany barwnej, owce rasy merynos odmiany barwnej, owce uhruskie, owce wielkopolskie, owce żelaźnieńskie, owce rasy korideil (corriedale), owce kamienieckie, owce pomorskie, owce rasy cakiel podhalański, owce rasy merynos polski w starym typie, czarnogłówa, polskie owce pogórza, polska owca górską, białogłowa owca mięsna.
Świnie	Świnie rasy puławskiej, świnie rasy złotnickiej białej, świnie rasy złotnickiej pstrej.
Kozy	koza karpacka, koza kazimierzowska, koza sandomierska

5. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 7 obejmuje następujące gatunki i odmiany roślin:

1) wariant wymieniony w § 3 pkt 7 lit. a – wykaz gatunków roślin do wyboru do mieszanek:

Lp.	Gatunek rośliny	Forma życiowa			Kategorie użytkowe/Gatunki		
		Jednoroczna	Dwuletnia	Wieloletnia	Uprawne	Dzikorosnące	Trawy
	1	2	3	4	5	6	7
1	Babka lancetowata <i>Plantago lanceolata</i>			•	•		
2	Babka zwyczajna <i>Plantago major</i>			•		•	
3	Barszcz zwyczajny <i>Heracleum sphondylium</i>			•		•	
4	Bniec biały <i>Melandrium album</i>	•	•	•		•	
5	Bniec czerwony <i>Melandrium - rubrum</i>	•	•	•		•	
6	Bodziszek czerwony <i>Geranium sanguineum</i>			•		•	
7	Bodziszek łąkowy <i>Geranium pratense</i>			•		•	
8	Bylica piołun <i>Artemisia absinthium</i>			•		•	
9	Bylica <i>Artemisia vulgaris</i>			•		•	
10	Bukwica lekarska <i>Betonica officinalis</i>			•		•	
11	Chaber bławatek <i>Centaurea cyanus</i>	•				•	
12	Chaber driakiewnik <i>Centaurea scabiosa</i>			•		•	

13	Chaber łąkowy <i>Centaurea jacea</i>			•			•	
14	Chaber nadreński <i>Centaurea stoebe</i>		•	•			•	
15	Cieciorka pstra (topornica pstra) <i>Coronilla varia (Securigera varia)</i>			•			•	
16	Cykoria podróżnik <i>Cichorium intybus</i>			•			•	
17	Czarnuszka siewna <i>Nigella sativa</i>	•				•		
18	Czosnek winnicowy <i>Allium vineale</i>			•			•	
19	Czosnek zielonawy <i>Allium oleraceum</i>			•			•	
20	Czosnek szczypiorek <i>Allium schoenoprasum</i>		•		•			
21	Dziewanna drobnokwiatowa; Dziewanna firletkowa <i>Verbascum thapsus</i> , <i>Verbascum lychnitis</i> i inne dziewanny		•				•	
22	Dziewanna pospolita <i>Verbascum nigrum</i>		•				•	
23	Dziewanna wielkokwiatowa <i>Verbascum densiflorum</i>		•				•	
24	Dziurawiec zwyczajny <i>Hypericum perforatum</i>			•			•	
25	Dzwonek rozpierzchły <i>Campanula patula</i>			•			•	
26	Dzwonek skupiony <i>Campanula glomerata</i>			•			•	

27	Facelia błękitna <i>Phacelia tanacetifolia</i>	•			•		
28	Fiołek trójbarwny <i>Viola tricolor</i>	•	•			•	
29	Firletka poszarpana <i>Lychnis flos-cuculi</i>			•		•	
30	Głównienka pospolita <i>Prunella vulgaris</i>		•	•		•	
31	Gorzycza biała <i>Sinapis alba</i>	•			•		
32	Goździk katruzek <i>Dianthus carthusianorum</i>			•		•	
33	Groszek bulwiasty <i>Lathyrus tuberosus</i>			•		•	
34	Groszek łąkowy <i>Lathyrus pratensis</i>		•	•		•	
35	Gryka zwyczajna <i>Fagopyrum esculentum</i>	•			•		
36	Hyzop lekarski <i>Hyssopus officinalis</i>			•		•	
37	Jasnota różowa <i>Lamium amplexicaule</i>	•				•	
38	Jasnota purpurowa <i>Lamium purpureum</i>	•				•	
39	Jasnota plamista <i>Lamium maculatum</i>		•	•		•	
40	Jasieniec piaskowy <i>Jasione montana</i>	•	•	•		•	
41	Jastrun właściwy <i>Leucanthemum vulgare</i>			•		•	
42	Kąkol polny <i>Agrostemma githago</i>	•				•	
43	Kminek zwyczajny <i>Carum carvi</i>		•			•	

44	Kocimiętka właściwa <i>Nepeta cataria</i>			•		•	
45	Kolendra siewna <i>Coriandrum sativum</i>	•			•		
46	Komonica zwyczajna <i>Lotus corniculatus</i>			•	•		
47	Koniczyna biała <i>Trifolium repens</i>			•	•		
48	Koniczyna krwistoczerwona <i>Trifolium incarnatum</i>	•	•		•		
49	Koniczyna łąkowa <i>Trifolium pratense</i>			•	•		
50	Koniczyna polna <i>Trifolium arvense</i>	•	•			•	
51	Koper ogrodowy <i>Anethum graveoloens</i>	•			•		
52	Kostrzewa czerwona <i>Festuca rubra</i>			•			•
53	Kostrzewa łąkowa <i>Festuca pratensis</i>			•			•
54	Kostrzewa owcza <i>Festuca ovina</i>			•			•
55	Kozibród łąkowy <i>Tragopogon pratensis</i>		•			•	
56	Krwawnica pospolita <i>Lythrum salicaria</i>			•		•	
57	Krwawnik pospolity <i>Achillea millefolium</i>			•		•	
58	Krwiściąg mniejszy <i>Sanguisorba minor</i>			•		•	
59	Krwiściąg lekarski <i>Sanguisorba officinalis</i>		•	•		•	
60	Kuklik zwisły <i>Geum rivale</i>		•	•		•	•

61	Kupkówka pospolita <i>Dactylis glomerata</i>			•			•
62	Lebiodka pospolita <i>Origanum vulgare</i>			•			•
63	Lepnica rozdęta <i>Silene vulgaris</i>			•			•
64	Lnica pospolita <i>Linaria vulgaris</i>			•			•
65	Lnicznik siewny <i>Camelina sativa</i>	•			•		
66	Lucerna nerkowata (Lucerna chmielowa) <i>Medicago lupulina</i>	•			•		
67	Lucerna siewna <i>Medicago sativa</i>			•	•		
68	Łubin żółty <i>Lupinus luteus</i>	•			•		
69	Macierzanka piaskowa <i>Thymus serpyllum</i>			•			•
70	Macierzanka zwyczajna <i>Thymus pulegioides</i>			•			•
71	Mak piaskowy <i>Papaver argemone</i>	•					•
72	Mak wątpliwy <i>Papaver dubium</i>	•					•
73	Mak polny <i>Papaver rhoeas</i>	•					•
74	Marchew zwyczajna (dzika) <i>Daucus carota</i> subsp. <i>carota</i>		•				•
75	Mierznica czarna <i>Ballota nigra</i>			•			•
76	Mniszek pospolity <i>Taraxacum officinale</i> agg.			•			•
77	Mydlnica lekarska <i>Saponaria officinalis</i>			•			•
78	Nagietek lekarski <i>Calendula officinalis</i>	•			•		
79	Nostrzyk biały <i>Melilotus alba</i>	•	•				•
80	Nostrzyk żółty <i>Melilotus officinalis</i>	•	•				•
81	Ogórecznik lekarski <i>Borago</i>	•			•		

	<i>officinalis</i>						
82	Oman łąkowy <i>Inula britannica</i>		•	•		•	
83	Pasternak zwyczajny <i>Pastinaca sativa</i>		•			•	
84	Podbiał pospolity <i>Tussilago farfara</i>			•		•	
85	Prawoślaz lekarski <i>Althaea officinalis</i>			•		•	
86	Przelot pospolity <i>Anthyllis vulneraria</i>			•		•	
87	Przytulnia biała <i>Galium album</i>			•		•	
88	Przytulnia właściwa <i>Galium verum</i>			•		•	
89	Rumian polny <i>Anthemis arvensis</i>	•				•	
90	Rumianek pospolity <i>Matricaria chamomilla</i> (<i>Chamomilla recutita</i>)	•				•	
91	Rzepik pospolity <i>Agrimonia eupatoria</i>			•		•	
92	Rzeżucha łąkowa <i>Cardamine pratensis</i>		•	•		•	
93	Sadziec konopiasty <i>Eupatorium cannabinum</i>			•		•	
94	Słonecznik zwyczajny <i>Helianthus annuus</i>	•			•		
95	Smółka pospolita <i>Viscaria vulgaris</i>			•		•	
96	Sparceta siewna <i>Onobrychis viciifolia</i>			•	•		
97	Szałwia lekarska <i>Salvia officinalis</i>			•	•		
98	Szałwia łąkowa <i>Salvia pratensis</i>			•		•	
99	Szczaw polny <i>Rumex acetosella</i>			•		•	

100.	Szczaw zwyczajny <i>rumex acetosa</i>			•			•	
101	Śláz dziki <i>Malva sylvestris</i>		•	•			•	
102	Śláz zygmarek <i>Malva alcea</i>			•			•	
103	Świerzbica polna <i>Knautia arvensis</i>			•			•	
104	Trędownik bulwiasty <i>Scrophularia nodosa</i>			•			•	
105	Trybula ogrodowa <i>Anthriscus cerefolium</i>	•					•	
106	Wiązówka błotna <i>Filipendula ulmaria</i>			•			•	
107	Wiązówka bulwkowa <i>Filipendula vulgaris</i>		•	•			•	
108	Wiechlina łąkowa <i>Poa pratensis</i>			•				•
109	Wiesiołek dwuletni <i>Oenothera biennis s.l.</i>		•				•	
110	Wrotycz pospolity <i>Tanacetum vulgare</i>			•			•	
111	Wyczyniec łąkowy <i>Alopecurus pratensis</i>			•				•
112	Wyka siewna <i>Vicia sativa</i>	•				•		
113	Wyka drobnokwiatowa <i>Vicia hirsuta</i>	•					•	
114	Wyka płotowa <i>Vicia sepium</i>		•	•			•	
115	Złocień polny <i>Chrysanthemum (Glebionis) segetum</i>	•					•	
116	Żmijowiec zwyczajny <i>Echium vulgare</i>			•			•	

2) wariant wymieniony w § 3 pkt 7 lit. b:

a) gatunki roślin zielarskich:

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Roślina dwuletnia lub
-----	--------------	----------------	-----------------------

			bylina
1	Anyż (biedrzynek anyż)	<i>Pimpinella anisum</i> L.	
2	Arcydzięgiel litwor	<i>Archangelica officinalis</i> L.	bylina
3	Arnika łąkowa	<i>Arnica chamissonis</i> Less.	bylina
4	Babka lancetowata	<i>Plantago lanceolata</i> L.	bylina
5	Babka płesznik	<i>Plantago psyllium</i> L.	
6	Bazylika pospolita	<i>Ocimum basilicum</i> L.	
7	Bluszcz kurdybanek	<i>Glechoma hederacea</i> L.	bylina
8	Bukwica zwyczajna	<i>Betonica officinalis</i> L.	bylina
9	Bylica piołun	<i>Artemisia absinthium</i> L.	bylina
10	Bylica estragon	<i>Artemisia dracunculus</i> L.	bylina
11	centuria pospolita (tysiącznik)	<i>Centaurium erythraea</i> Rafn.	roślina jednoroczna lub dwuletnia
12	Czarnuszka siewna	<i>Nigella sativa</i> L.	
13	Cząber górski	<i>Satureja montana</i> L.	bylina
14	Cząber ogrodowy	<i>Satureja hortensis</i> L.	
15	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i> L.	bylina
16	Drapacz lekarski	<i>Cnicus benedictus</i> L.	
17	Dziewanna wielkokwiatowa	<i>Verbascum thapsiforme</i> Schrad.	roślina dwuletnia
18	Dziurawiec zwyczajny	<i>Hypericum perforatum</i> L.	bylina
19	Fiołek trójbarwny	<i>Viola tricolor</i> L.	roślina jednoroczna lub dwuletnia
20	Glistnik jaskółcze ziele	<i>Chelidonium majus</i> L.	bylina
21	Goryczka żółta	<i>Gentiana lutea</i> L.	bylina
22	Hyzop lekarski	<i>Hyssopus officinalis</i> L.	bylina
23	Jeżówka purpurowa	<i>Echinacea purpurea</i> (L.) Moench	bylina
24	Kocimiętka właściwa (K. cytrynowa)	<i>Nepeta cataria</i> L. (<i>N.</i> <i>cataria</i> L. var. <i>citriodora</i>)	bylina
25	Kolendra siewna	<i>Coriandrum sativum</i> L.	
26	Kozłek lekarski	<i>Valeriana officinalis</i> L.	bylina

27	Krwawnik pospolity	<i>Achillea millefolium</i> L.	bylina
28	Krwiściąg mniejszy	<i>Sanguisorba minor</i> Scop.	bylina
29	Kuklik pospolity	<i>Geum urbanum</i> L.	bylina
30	Kuklik zwisły	<i>Geum rivale</i> L.	bylina
31	Lebiodka pospolita	<i>Origanum vulgare</i> L.	bylina
32	Lnianka (lnica) pospolita	<i>Linaria vulgaris</i> Mill.	bylina
33	Lubczyk ogrodowy	<i>Levisticum officinalis</i> L.	bylina
34	Macierzanka zwyczajna	<i>Thymus pulegioides</i> L.	bylina
35	Majeranek ogrodowy	<i>Origanum majorana</i> L.	
36	Malwa czarna	<i>Althaea rosea</i> (L.) Cav. var. <i>nigra</i>)	roślina dwuletnia
37	Marchewnik anyżowy	<i>Myrrhis odorata</i> Scop.	roślina dwuletnia lub bylina
38	Melisa lekarska	<i>Melissa officinalis</i> L.	bylina
39	Mięta kędzierzawa	<i>Mentha spicata</i> L. var. <i>crispa</i>	bylina
40	Mięta pieprzowa	<i>Mentha piperita</i> L.	bylina
41	Mięta zielona	<i>Mentha spicata</i> L.	bylina
42	Nagietek lekarski	<i>Calendula officinalis</i> L.	
43	Nasturcja większa	<i>Tropaeolum majus</i> L.	bylina
44	Nostrzyk żółty (lekarski)	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	roślina jednoroczna lub dwuletnia
45	Ogórecznik lekarski	<i>Borago officinalis</i> L.	
46	Pierwiosnka lekarska	<i>Primula veris</i> L.	bylina
47	Prawoślaz lekarski	<i>Althaea officinalis</i> L.	bylina
48	Różeniec górski	<i>Rhodiola rosea</i> L.	bylina
49	Rumian szlachetny	<i>Chamaemelum nobile</i> (L.) All. syn. <i>Anthemis nobilis</i> L.	bylina
50	Rumianek pospolity	<i>Chamomilla recutita</i> (L.) Rauch.	
51	Ruta zwyczajna	<i>Ruta graveolens</i> L.	bylina

52	Rutwica lekarska	<i>Galega officinalis</i> L.	bylina
53	Serdecznik pospolity	<i>Leonurus cardiaca</i> L.	bylina
54	Szałwia lekarska	<i>Salvia officinalis</i> L.	bylina
55	Szanta zwyczajna	<i>Marrubium vulgare</i> L.	bylina
56	Ślaz dziki	<i>Malva sylvestris</i> L.	roślina dwuletnia lub bylina
57	Trybula ogrodowa	<i>Anthriscus cerefolium</i> Hoffm.	
58	Turówka leśna	<i>Hierochloë australis</i> (Schrad.) Roem. & Schult.	bylina
59	Turówka wonna	<i>Hierochloë odorata</i> (L.) P. Beauv.	bylina
60	Tymianek właściwy	<i>Thymus vulgaris</i> L.	bylina
61	Wiązówka bulwkowa	<i>Filipendula vulgaris</i> Moench	bylina
62	Wiesiołek dwuletni	<i>Oenothera biennis</i> L.	roślina dwuletnia
63	Wiesiołek dziwny	<i>Oenothera paradoxa</i> Hudziok	

b) gatunki roślin warzywnych:

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Roślina dwuletnia lub bylina
1	Bób	<i>Vicia faba</i> L.	
2	Burak	<i>Beta vulgaris</i> L.	roślina dwuletnia
3	Cebula	<i>Allium cepa</i> L.	roślina dwuletnia
4	Cebula siedmiolatka	<i>Allium fistulosum</i> L.	bylina
5	Cukinia	<i>Cucurbita pepo</i> L.	bylina
6	Cykoria liściowa	<i>Cichorium intybus</i> L.	
7	Dynia olbrzymia	<i>Cucurbita maxima</i> L.	
8	Dynia pizmowa	<i>Cucurbita pepo</i> L.	
9	Dynia zwyczajna	<i>Cucurbita pepo</i> L.	
10	Endywia	<i>Cichorium endivia</i> L.	roślina jednoroczna lub dwuletnia

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Roślina dwuletnia lub bylina
11	Fasola zwykła	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	
12	Groch siewny	<i>Pisum sativum</i> L. (partim)	
13	Jarmuż	<i>Brassica oleracea</i> L.	roślina dwuletnia
14	Kalafior	<i>Brassicca oleracea</i> L.	roślina dwuletnia
15	Kalarepa	<i>Brasica oleracea</i> L.	roślina dwuletnia
16	Kapusta biała	<i>Brassica oleracea</i> L.	roślina dwuletnia
17	Kapusta brukselska	<i>Brassica oleracea</i> L.	roślina dwuletnia
18	Kapusta czerwona	<i>Brassica oleracea</i> L.	roślina dwuletnia
19	Kapusta włoska	<i>Brassica oleracea</i> L.	roślina dwuletnia
20	Koper ogrodowy	<i>Anethum graveolens</i> L.	
21	Marchew jadalna	<i>Daucus carota</i> L.	roślina dwuletnia
22	Ogórek	<i>Cucumis sativus</i> L.	
23	Parpyka	<i>Capsicum annuum</i> L.	
24	Pietruszka	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) Nyman ex. A.W. Hill	roślina dwuletnia
25	Pomidor	<i>Solanum lycopersicum</i> L.	
26	Por	<i>Allium porrum</i> L.	roślina dwuletnia
27	Rokietta siewna /Rukola	<i>Eruca sativa</i> Mill.	
28	Roszponka warzywna	<i>Valerianella locusta</i>	roślina jednoroczna lub dwuletnia
29	Rzodkiewka	<i>Raphanus sativus</i> L.	roślina jednoroczna lub dwuletnia
30	Sałata	<i>Lactuca sativa</i> L.	roślina dwuletnia
31	Seler	<i>Apium graveolens</i> L.	roślina dwuletnia
32	Szczypiorek	<i>Allium schoenoprasum</i> L.	bylina
33	Szpinak warzywny	<i>Spinacia oleracea</i> L.	

**WYSOKOŚĆ STAWEK PŁATNOŚCI ROLNO-ŚRODOWISKOWO-
KLIMATYCZNEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH INTERWENCJI LUB WARIANTÓW
W RAMACH INTERWENCJI**

Lp.	Interwencja	Wariant	Stawki płatności
1.	1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000	Ochrona siedlisk przyrodniczych:	
		1.1. Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe	1568 zł/ha
		1.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla	1452 zł/ha
		1.3. Murawy	1612 zł/ha
		1.4. Półnaturalne łąki wilgotne	1115 zł/ha
		1.5. Półnaturalne łąki świeże	1497 zł/ha
		Torfowiska:	
		1.6.1 Torfowiska – wymogi kluczowe	912 zł/ha
		1.6.2 Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające	1536 zł/ha
		Ochrona siedlisk lęgowych ptaków:	
		1.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób i czajka)	1055 zł/ha
		1.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego	1347 zł/ha
		1.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki	1555 zł/ha
		1.10. Ochrona siedlisk lęgowych derkacza	1055 zł/ha
2.	2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000	Ochrona siedlisk przyrodniczych:	
		2.1. Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe	1568 zł/ha
		2.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla	1452 zł/ha
		2.3. Murawy	1612 zł/ha
		2.4. Półnaturalne łąki wilgotne	1115 zł/ha
		2.5. Półnaturalne łąki świeże	1497 zł/ha
		Torfowiska:	

Lp.	Interwencja	Wariant	Stawki płatności
		2.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe	912 zł/ha
		2.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające	1536 zł/ha
		Ochrona siedlisk lęgowych ptaków:	
		2.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób i czajka)	1055 zł/ha
		2.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego	1347 zł/ha
		2.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki	1555 zł/ha
		2.10. Ochrona siedlisk lęgowych derkacza	1055 zł/ha
3.	3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000		836 zł/ha
4.	4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych		2117 zł/ha
5.	5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin	1411 zł/ha
		5.2. Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin	1619 zł/ha
6.	6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne	2738 zł/szt.
		6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne	1752 zł/szt.
		6.2.1.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie małopolskie i wielkopolskie)	2669 zł/szt.
		6.2.1.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie małopolskie i wielkopolskie)	5925 zł/szt.
		6.2.2.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie śląskie)	2461 zł/szt.
		6.2.2.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie śląskie)	5275 zł/szt.
		6.2.3.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (koniki polskie i huculskie)	2395 zł/szt.

Lp.	Interwencja	Wariant	Stawki płatności
		6.2.3.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (koniki polskie i huculskie)	5130 zł/szt.
		6.2.4.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim)	2185 zł/szt.
		6.2.4.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim)	2513 zł/szt.
		6.3. Zachowanie lokalnych ras owiec	500 zł/szt.
		6.4. Zachowanie lokalnych ras świń	1335 zł/szt.
		6.5. Zachowanie lokalnych ras kóz	953 zł/szt.
7.	7. Bioróżnorodność na gruntach ornych	7.1. Wieloletnie pasy kwietne	3501 zł/ha
		7.2. Ogródki bioróżnorodności	2342 zł/ha

**KOSZTY TRANSAKCYJNE I WYSOKOŚĆ KWOTY PRZEZNACZONEJ NA
REFUNDACJĘ TYCH KOSZTÓW**

1. Koszty transakcyjne dla Interwencji wymienionych w § 3 pkt 1 i 2:

1) w związku z sporządzeniem dokumentacji przyrodniczej:

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczanej na refundację kosztów transakcyjnych
Koszty transakcyjne w związku ze sporządzeniem dokumentacji przyrodniczej dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków o powierzchni:	do 1 ha	400 zł
	powyżej 1 ha do 5 ha	917 zł
	powyżej 5 ha do 20 ha	1834 zł
	powyżej 20 ha do 50 ha	2751 zł
	powyżej 50 ha	3669 zł

2) w związku ze sporządzeniem szczegółowej części planu działalności rolnośrodowiskowej:

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczanej na refundację kosztów transakcyjnych
Koszty transakcyjne w związku ze sporządzeniem szczegółowej części planu działalności rolnośrodowiskowej dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków o powierzchni:	do 1 ha	100 zł
	powyżej 1 ha do 5 ha	393 zł
	powyżej 5 ha do 20 ha	786 zł
	powyżej 20 ha do 50 ha	1179 zł
	powyżej 50 ha	1572 zł

2. Koszty transakcyjne dla wariantu wymienionego w § 3 pkt 5 lit. b:

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczonej na refundację kosztów transakcyjnych
1. Koszt wykonania oceny wytworzonych nasion w laboratoriach urzędowych lub akredytowanych w przypadku wytwarzania nasion gatunków roślin wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia	za jeden z następujących gatunków roślin: lnianka siewna (Inicznik siewny) (<i>Camelina sativa</i> L.) Crantz), nostryk biały (<i>Melilotus alba</i> Medik.), lędźwian siewny (<i>Lathyrus sativus</i> L.), soczewica jadalna (<i>Lens culinaris</i> Medik.), pasternak zwyczajny (<i>Pastinaca sativa</i> L.), przelot pospolity (<i>Anthylis vulneraria</i> L.)	330 zł
	za jeden z następujących gatunków roślin: pszenica płaskurka (<i>Triticum diccocom</i> Schrank), pszenica samopsza (<i>Triticum monococcum</i> L.), żyto krzyca (<i>Secale cereale</i> var. <i>multicale</i> Metzg. ex Alef.), gryka tatarska (<i>Fagopyrum tataricum</i> L. Gaertn.)	295 zł
2. Koszt wykonania oceny wytworzonego materiału siewnego w laboratoriach urzędowych lub akredytowanych w przypadku wytwarzania materiału siewnego roślin odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do	za każdą odmianę rośliny	322 zł

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczanej na refundację kosztów transakcyjnych
krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia		

**WYSOKOŚĆ WSPÓLCZYNNIKÓW DOTKLIWOŚCI UCHYBIENIA ORAZ
WSPÓLCZYNNIKÓW TRWAŁOŚCI UCHYBIENIA STOSOWANYCH DO
DOKONYWANIA ZMNIEJSZEŃ PŁATNOŚCI ROLNO-ŚRODOWISKOWO-
KLIMATYCZNYCH**

Lp.	Rodzaj uchybienia	Współczynnik dotkliwości uchybienia	Współczynnik trwałości uchybienia			Iloczyn współczynników dotkliwości uchybienia i trwałości uchybienia
			Odwracalna krótkotrwała	Odwracalna długotrwała	Nieodwracalna	
				1,25	1,5	
I. Interwencje wymienione w § 3 pkt 1 i 2.						
Warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. a-g i pkt 2 lit. a-g:						
1	Zastosowanie wałowania	50%	-	1,5	-	75%
2	Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	25%	-	1,5	-	38%
3	Zastosowanie podsiewu bez uprawy powierzchniowej gleby	25%	-	1,5	-	38%
4	Zastosowanie podsiewu z zastosowaniem uprawy powierzchniowej gleby	33%	-	1,5	-	50%
5	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przyorywanie	50%	-	1,5	-	75%

6	<p>Zastosowanie włókowania w okresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września na obszarach nizinnych (do 300 m n.p.m.), – od dnia 15 kwietnia do dnia 1 września na obszarach wyżynnych i górskich (powyżej 300 m n.p.m.) 	20%	-	1,5	-	30%
7	<p>Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia niepożądanych gatunków roślin określonych w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, w szczególności inwazyjnych, z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych)</p>	15%	-	1,5	-	23%
8	<p>Utworzenie nowych urządzeń melioracji wodnych oraz rozbudowa, przebudowa i odtworzenie istniejących urządzeń melioracji wodnych, chyba, że takie działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nie są zakazane w ramach planu ochrony albo planu zadań ochronnych ustanowionego dla danego obszaru Natura 2000 lub 	57%	-	-	1,75	100%

	- dotyczą dostosowania tych urządzeń do potrzeb związanych z utrzymaniem lub poprawą warunków siedliskowych gatunków lub siedlisk, jeżeli takie działania zostaną dopuszczone, szczegółowo określone i uzasadnione przez eksperta przyrodniczego					
9	Składowanie biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu (położonych na działkach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych)	10%	1,25	-	-	13%
Warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. a i pkt 2 lit. a:						
10	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
11	Zastosowanie kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
12	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%

13	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
14	Niezłożenie skoszonej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce	33%	-	1,5	-	50%
15	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
16	Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	5%	1,25	-	-	6%
17	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
18	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że	25%	1,25	-	-	31%

	tak określił ekspert przyrodniczy					
19	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
20	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
21	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
22	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	15%
Wariant wymieniony w § 3 pkt 1 lit. b i pkt 2 lit. b:						
23	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
24	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%

25	Niezłożenie skoszonej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
26	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
27	Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	5%	1,25	-	-	6%
28	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
29	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	25%	1,25	-	-	31%
30	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
31	Pozostawienie nieskoszonej	10%	1,25	-	-	13%

	niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej					
32	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
33	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	1,25	-	-	13%
Użytkowanie pastwiskowe						
34	Niewypasanie lub wypasw nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
35	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	20%	-	1,5	-	30%
36	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
37	Niezłożenie skoszonej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy	33%	-	1,5	-	50%

	balotowe stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy z niedojadów					
38	Nieusunięcie z działki rolnej lub działce przyrodniczej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant wymieniony w § 3 pkt 1 lit. c i pkt 2 lit. c:						
39	Zastosowanie kośnego lub kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
40	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	13%
Użytkowanie pastwiskowe						
41	Niewypasanie lub wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
42	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	20%	-	1,5	-	30%

43	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż określona częstotliwości lub innej niż określona przez eksperta przyrodniczego lub w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
44	Niezłożenie skoszonej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce	33%	-	1,5	-	50%
45	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Użytkowanie kośne i kośno- pastwiskowe						
46	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%

47	Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	5%	1,25	-	-	6%
48	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
49	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	25%	1,25	-	-	31%
50	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
51	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
52	Niezłożenie skoszonej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce	33%	-	1,5	-	50%
53	Nieusunięcie z działki do dnia	25%	1,25	-	-	31%

	1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi					
54	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
55	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	13%
Wariant wymieniony w § 3 pkt 1 lit. d i pkt 2 lit. d:						
56	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
57	Zastosowanie kośno— pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
58	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	13%
59	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	20%	-	1,5	-	30%
60	Zastosowanie wapnowania	10%	-	1,5	-	13%
61	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub niewykoszenie lub wykoszenie w	33%	-	1,5	-	50%

	nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego					
62	Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	5%	1,25	-	-	6%
63	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
64	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	25%	1,25	-	-	31%
65	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
66	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
67	Niezłożenie skoszonej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w	33%	-	1,5	-	50%

	odpowiednim terminie lub pozostawienie na działczerozdrobionej biomasy					
68	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
69	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
70	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	15%
Wariant wymieniony w § 3 pkt 1 lit. e i pkt 2 lit. e:						
71	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
72	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
73	Zastosowanie wapnowania bez wykonania niezbędnych w tym zakresie analiz gleby lub jeżeli ekspert przyrodniczy nie dopuścił i nie uzasadnił takiej możliwości	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
74	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości	33%	-	1,5	-	50%

	koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego					
75	Niezłożenie skoszonej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
76	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
77	Pozostawienie mniejszej niż 5%, nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	5%	1,25	-	-	6%
78	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
79	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	25%	1,25	-	-	31%

80	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
81	Pozostawienie powierzchni nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
82	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
83	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	13%
Użytkowanie pastwiskowe						
84	Niewypasanie lub wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
85	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	20%	-	1,5	-	30%
86	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie lub	5%	1,25	-	-	6%

	w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego					
87	Niezłożenie skoszonej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
88	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. f i g i pkt 2 lit. f i g:						
89	Wydobycie torfu	57%	-	-	1,75	100%
90	Zalesienie	57%	-	-	1,75	100%
91	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	57%	-	-	1,75	100%
92	Wykorzystanie sprzętu mechanicznego powodującego naruszenie wierzchniej warstwy gleby	50%	-	1,5	-	75%
93	Pozostawienie rozdrobnionej biomasy	30%	-	-	1,75	53%
94	Nieusunięcie odpadów pochodzenia antropogenicznego	20%	-	-	1,75	35%

95	Niewycięcie wskazanych przez eksperta przyrodniczego lub wycięcie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego zarośli i podrostu drzew	25%		1,5	-	38%
96	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości wycinania odrośli drzew i krzewów	15%	-	1,5	-	23%
97	Niewykoszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów lub nieusuwanie odrośli drzew i krzewów lub koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego lub usuwanie tych odrośli w nieodpowiednim terminie lub terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	48%	1,25	-	-	60%
98	Niezłożenie wyciętej lub skoszonej biomasy w pryzmy,	33%	-	1,5	-	50%

	w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy					
99	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Warianty wymienione w § 3 pkt. 1 lit. f i pkt 2 lit. f:						
100	Zastosowanie pastwiskowego lub kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
101	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub niekoszenie lub koszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
102	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonych powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
103	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonych powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert	25%	1,25	-	-	31%

	przyrodniczy					
104	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
105	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
106	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
107	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Warianty wymienione w § 3 pkt 1 h-k i pkt 2 lit. h-k:						
108	Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	25%	-	1,5	-	38%
109	Zastosowanie podsiewu bez uprawy powierzchniowej gleby	25%	-	1,5	-	38%
110	Zastosowanie podsiewu – z zastosowaniem uprawy powierzchniowej gleby	33%	-	1,5	-	50%

111	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie i przyorywanie	50%	-	1,5	-	75%
112	Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia niepożądanych gatunków roślin określonych w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, w szczególności inwazyjnych, z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych)	15%	-	1,5	-	23%
113	Utworzenie nowych urządzeń melioracji wodnych oraz rozbudowa, przebudowa i odtworzenie istniejących urządzeń melioracji wodnych, chyba, że takie działania: – nie są zakazane w ramach planu ochrony albo planu zadań ochronnych ustanowionego dla danego obszaru Natura 2000 lub –dotyczą dostosowania tych urządzeń do potrzeb związanych z utrzymaniem lub poprawą warunków siedliskowych gatunków lub siedlisk, jeżeli takie działania	57%	-	-	1,75	100%

	zostaną dopuszczone, szczególnie określone i uzasadnione przez eksperta przyrodniczego					
114	Składowanie biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu (położonych na działkach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej)	10%	1,25	-	-	13%
Wariant wymieniony w § 3 pkt 1 lit. h i pkt 2 lit. h:						
Wszystkie typy użytkowania						
115	Zastosowanie wałowania, włókania lub gnojowicy w okresie od 1 marca do 1 sierpnia	50%	-	1,5	-	75%
116	Zastosowanie innej niż wskazana dawki nawożenia azotowego w przypadku użytkowania kośnego	10%	-	1,5	-	15%
117	Zastosowanie nawożenia azotowego w przypadku użytkowania innego niż kośne lub w przypadku użytkowania kośnego na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
118	Zastosowanie innych zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych niż	10%	-	1,5	-	75%

	wałowanie, włókovanie lub stosowanie gnojowicy w terminie od 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub do 15 czerwca w przypadku użytkowania pastwiskowego					
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
119	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
120	Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak ekspert przyrodniczy	5%	1,25	-	-	6%
121	Pozostawienie większej niż 10%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
122	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak ekspert przyrodniczy	15%	1,25	-	-	31%
123	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%

124	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki , w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
125	Niełożenie skoszonej biomasy, w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
126	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
127	Wypasa w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
128	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	1,5	-	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe						
129	Niewypasanie lub wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta	33%	-	1,5	-	50%

	przyrodniczego					
130	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	20%	-	1,5	-	30%
131	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż określona częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
132	Niezłożenie skoszonej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%		1,5	-	50%
133	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant wymieniony w § 3 pkt 1 lit. i oraz pkt 2 lit. i:						
134	Zastosowanie wałowania, włókania lub gnojowicy w	50%	-	1,5	-	75%

	okresie od 1 marca do 1 sierpnia					
135	Zastosowanie innej niż wskazana dawki nawożenia azotowego w przypadku użytkowania kośnego	10%	-	1,5	-	15%
136	Zastosowanie nawożenia azotowego w przypadku użytkowania innego niż kośne lub w przypadku użytkowania kośnego na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
137	Zastosowanie innych zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych niż wałowanie, włókowanie lub stosowanie gnojowicy w terminie od 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub do 10 lipca w przypadku użytkowania pastwiskowego	10%	-	1,5	-	75%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
138	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
139	Pozostawienie mniejszej niż	5%	1,25	-	-	6%

	5% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy					
140	Pozostawienie większej niż 10 %, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
141	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak ekspert przyrodniczy	15%	1,25	-	-	31%
142	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
143	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
144	Niezłożenie skoszonej biomasy, w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
145	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy,	25%	1,25	-	-	31%

	w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi					
146	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
147	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe						
148	Niewypasanie lub wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
149	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	20%	-	1,5	-	30%
150	Niewykaszenie niedojadów lub wykaszanie ich z zastosowaniem innej niż określona częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
151	Niezłożenie skoszonej biomasy z niedojadów w	33%	-	1,5	-	50%

	przmy, w tym przmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy z niedojadów					
152	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przmy, w tym przmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. j i pkt 2 lit. j:						
153	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
154	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
155	Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 marca do terminu pierwszego pokosu	20%	-	1,5	-	30%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
156	Zastosowanie innej niż określona przez eksperta przyrodniczego częstotliwości koszenia lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
157	Pozostawienie mniejszej niż	5%	1,25	-	-	6%

	15% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy					
158	Pozostawienie większej niż 85 % nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	25%	1,25	-	-	31%
159	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
160	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
161	Niezłożenie skoszonej biomasy, w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
162	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
163	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym	15%	1,25	-	-	19%

	niż określony przez eksperta przyrodniczego					
164	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	15%
Warianty wymienione w § 3 pkt 1 lit. k i pkt 2 lit. k:						
165	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
166	Zastosowanie wałowania, włókania lub gnojowicy okresie od 1 marca do 1 września	50%	-	1,5	-	75%
167	Zastosowanie innej niż wskazana dawki nawożenia azotowego w przypadku użytkowania kośnego	10%	-	1,5	-	15%
168	Zastosowanie nawożenia azotowego w przypadku użytkowania innego niż kośne lub w przypadku użytkowania kośnego na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
169	Zastosowanie innych zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych niż wałowanie, włókanie lub stosowanie gnojowicy w terminie od 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu	10%	-	1,5	-	75%

Użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe						
170	Wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
171	Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	5%	1,25	-	-	6%
172	Pozostawienie większej niż 10%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	10%	1,25	-	-	13%
173	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki chyba że tak określił ekspert przyrodniczy	25%	1,25	-	-	31%
174	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez eksperta przyrodniczego	10%	1,25	-	-	13%
175	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
176	Niezłożenie skoszonej biomasy, w przyzmy, w tym	33%	-	1,5	-	50%

	pryzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy					
177	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
178	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
179	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	15%
II. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 3.						
Wymogi obowiązkowe dla wszystkich typów użytkowania:						
1	Zastosowanie wałowania	50%	-	1,5	-	75%
2	Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	25%	-	1,5	-	38%
3	Zastosowanie podsiewu bez uprawy powierzchniowej gleby	25%	-	1,5	-	38%
4	Zastosowanie podsiewu z zastosowaniem uprawy powierzchniowej gleby	33%	-	1,5	-	50%
5	Mechaniczne zniszczenie	50%	-	1,5	-	75%

	struktury gleby, w tym przez bronowanie i przyorywanie					
6	Zastosowanie włókowania – od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września na obszarach nizinnych (do 300 m n.p.m.), – od dnia 15 kwietnia do dnia 1 września na obszarach wyżynnych i górskich (powyżej 300 m n.p.m.)	20%	-	1,5	-	30%
7	Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia niepożądanych gatunków roślin określonych w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 3, w szczególności inwazyjnych, z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych)	15%	-	1,5	-	23%
8	Stworzenie nowych urządzeń melioracji wodnych oraz rozbudowa, przebudowa i odtworzenie istniejących urządzeń melioracji wodnych, chyba że takie działania: – nie są zakazane w ramach planu ochrony albo planu zadań ochronnych ustanowionego dla danego	57%	-	-	1,75	100%

	obszaru Natura 2000 lub – dotyczą dostosowania tych urządzeń do potrzeb związanych z poprawą warunków siedliskowych gatunków lub siedlisk, jeżeli takie działania zostały dopuszczone i uzasadnione przez doradcę rolnośrodowiskowego					
9	Składowanie biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu (położonych na działkach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolno- środowiskowo-klimatycznej)	10%	1,25	-	-	13%
10	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	1,25	-	-	13%
11	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	1,25	-	-	13%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
12	Zastosowanie innej niż wskazana częstotliwości koszenia lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	33%	-	1,5	-	50%
13	Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskoszonej powierzchni	5%	1,25	-	-	6%

	działki, chyba że tak określił doradca rolnośrodowiskowy					
14	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił doradca rolnośrodowiskowy	10%	1,25	-	-	13%
15	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki, chyba że tak określił doradca rolnośrodowiskowy	15%	1,25	-	-	31%
16	Pozostawienie innej wielkości nieskoszonej powierzchni działki niż określona przez doradcę rolnośrodowiskowego	10%	1,25	-	-	13%
17	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki, w szczególności innej niż zaznaczona we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej	10%	1,25	-	-	13%
18	Niezłożenie skoszonej biomasy, w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
19	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku	25%	1,25	-	-	31%

	biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi					
20	Wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	15%	1,25	-	-	19%
21	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe						
22	Niewypasanie lub wypas w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	33%	-	1,5	-	50%
23	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia gruntów objętych pomocą	20%	-	1,5	-	30%
24	Niewykaszenie niedojadów lub wykaszanie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie lub terminie innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	5%	1,25	-	-	6%
25	Niezłożenie skoszonej	33%		1,5	-	50%

	biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rozdrobnionej biomasy z niedojadów					
26	Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
III. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 4.						
1	Prowadzenie sadu niezgodnie z wymogami, o których mowa w części III pkt 1–4 załącznika nr 2 do rozporządzenia	57%	-	-	1,75	100%
2	Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym	5%	1,25	-	-	6%
3	Niewykonanie któregoś z podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie określonych przez doradcę rolnośrodowiskowego lub wykonanie któregoś z tych zabiegów niezgodnie z tym jak określił to ten doradca	5%	1,25	-	-	6%

4	Niewykonanie żadnego z określonych przez doradcę rolnośrodowiskowego podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie lub wykonanie ich niezgodnie z tym jak określił to ten doradca	20%	1,25	-	-	25%
5	Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub niewypasanie lub wypas poza okresem wegetacyjnym	5%	1,25	-	-	6%
6	Niezłożenie skoszonej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, chyba że na działce pozostawiono rozdrobnioną biomasę	10%	1,25	-	-	13%
IV. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 5.						
Wariant wymieniony w § 3 pkt 5 lit. a:						
1	W przypadku uprawy roślin odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru lub odmian marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w pierwszym i czwartym roku uprawy danej odmiany uprawa	50%	-	-	1,75	88%

	ta nie jest prowadzona z wykorzystaniem kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard – w przypadku uprawy w roślin jednorocznych i dwuletnich, — w pierwszym roku uprawy danej odmiany uprawa ta nie jest prowadzona z wykorzystaniem kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard – w przypadku uprawy bylin					
V. Interwencja wymieniona w § 3 pkt 7:						
Wariant wymieniony w § 3 pkt 7 lit. a:						
1	Wysiew mieszanki wykorzystanej do założenia pasa kwietnego w terminie po dniu 15 maja (w pierwszym roku realizacji zobowiązania) lecz do dnia 31 maja	20%	1,25	-	-	25%
2	Wysiew mieszanki wykorzystanej do założenia pasa kwietnego w terminie po dniu 31 października (w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania) lub po dniu 31 maja (w pierwszym roku realizacji zobowiązania)	57%	-	-	1,75	100%

3	Wysiew mieszanki wykorzystanej do założenia pasa kwietnego w terminie przed dniem 15 sierpnia (w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania) lecz nie wcześniej niż 1 sierpnia	20%	1,25	-	-	25%
4	Wysiew mieszanki wykorzystanej do założenia pasa kwietnego w terminie przed dniem 1 sierpnia (w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania) lub przed dniem 1 kwietnia (w pierwszym roku realizacji zobowiązania)	57%	-	-	1,75	100%
5	Założenie pasa kwietnego o szerokości mniejszej niż 3 m	57%	-	-	1,75	100%
6	Założenie pasa kwietnego o szerokości większej niż 10 m, ale mniejszej niż 12 m	32%			1,75	56%
7	Założenie pasa kwietnego o szerokości większej niż 12 m	57%	-	-	1,75	100%
8	Mieszanka wykorzystana do założenia pasa kwietnego zawiera mniej niż 10 gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia	57%	-	-	1,75	100%
9	W pierwszym roku realizacji	40%	-	1,5	-	60%

	zobowiązania liczba gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pasie kwietnym jest mniejsza niż 7, ale większa niż 3 lub równa 3					
10	W pierwszym roku realizacji zobowiązania liczba gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pasie kwietnym jest mniejsza niż 3	57%	-	-	1,75	100%
11	W drugim lub kolejnych latach realizacji zobowiązania liczba gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pasie kwietnym jest mniejsza niż 5, ale większa niż 3 lub równa 3	20%	-	1,5	-	30%
12	W drugim lub kolejnych latach realizacji zobowiązania liczba gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pasie kwietnym jest mniejsza niż 3	57%	-	-	1,75	100%
13	Mieszanka wykorzystana do założenia pasa kwietnego zawiera mniej niż 6 wieloletnich gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1	57%	-	-	1,75	100%

	załącznika nr 4 do rozporządzenia					
14	Liczba wieloletnich gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pasie kwietnym jest mniejsza niż 4, ale większa niż 2 lub równa 2	40%	-	1,5	-	60%
15	Liczba wieloletnich gatunków roślin określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pasie kwietnym jest mniejsza niż 2	57%	-	-	1,75	100%
16	Mieszanka wykorzystana do założenia pasa kwietnego nie zawiera gatunków uprawnych lub dziko rosnących, wieloletnich i dwuletnich	57%	-	-	1,75	100%
17	Mieszanka wykorzystana do założenia pasa kwietnego zawiera gatunki niepożądane w wieloletnich pasach kwietnych wskazane w części V ust. 1 pkt 10 załącznika nr 2	57%	-	-	1,75	100%
18	Udział powierzchniowy roślin z gatunków z rodziny traw wymienionych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pierwszym roku realizacji zobowiązania wynosi więcej niż 20%, ale nie więcej niż 50% lub równo	30%	-	-	1,75	53%

	50%					
19	Udział powierzchniowy roślin z gatunków z rodziny traw wymienionych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pierwszym roku realizacji zobowiązania wynosi więcej niż 50%	50%	-	1,5	-	75%
20	Udział powierzchniowy roślin z gatunków z rodziny traw wymienionych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w pierwszym roku realizacji zobowiązania wynosi więcej niż 20%, ale nie więcej niż 50% lub równo 50%					
21	W przypadku zakładania i utrzymywania na gruntach ornych więcej niż jednego pasa, odległość między położonymi najbliżej siebie punktami znajdującymi się na granicach tych pasów jest mniejsza niż 50 m	12%	-	-	1,75	21%
22	Zastosowanie niewłaściwej częstotliwości koszenia lub częstotliwości innej niż określona przez doradcę rolniostowiskowego lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub	33%	-	1,5	-	50%

	innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego					
23	Pozostawienie mniejszej niż 45 % lecz nie mniejszej niż 30% (chyba że tak określił doradca rolnośrodowiskowy w związku z występowaniem w pasie gatunków niepożądanych) lub większej niż 55% lecz nie większej niż 70% nieskoszonej powierzchni pasa kwietnego	25%	-	1,5	-	38%
24	Pozostawienie mniejszej niż 30% (chyba że tak określił doradca rolnośrodowiskowy w związku z występowaniem w pasie gatunków niepożądanych) lub większej niż 70% nieskoszonej powierzchni pasa kwietnego	50%	-	1,5	-	75%
25	W dwóch kolejnych latach realizacji pozostawienie nieskoszonego tego samego fragmentu pasa kwietnego	33%	-	1,5	-	50%
26	Nieusunięcie z powierzchni pasa kwietnego skoszonej biomasy w terminie do 14 dni po pokosie	25%	1,25	-	-	31%
27	Brak podsiewu w przypadku gdy liczba gatunków określonych w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do	40%	1,25	-	-	50%

	rozporządzeniaw tym pasie kwietnym wynosi mniej niż 5 lub podsiew pasa kwietnego gatunkami innymi niż rośliny określone w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub podsiew gatunkami z rodziny traw					
28	Niezachowanie istniejących drzew i krzewów w obrębie pasa	20%	-	-	1,25	25%
29	Przeoranie	57%	-	-	1,75	100%
30	Wypasanie zwierząt w obrębie pasa	15%	1,25	-	-	19%
31	Zastosowanie nawożenia mineralnego lub naturalnego	50%	-	1,5	-	75%
32	Zastosowanie osadów ściekowych	50%	-	1,5	-	75%
33	Zastosowanie środków ochrony roślin	57%	-	-	1,75	100%
34	Składowanie w obrębie pasa obornika, siana, słomy,	24%	1,25	-	-	30%
35	Wykorzystywanie pasów jako dróg dojazdowych	40%	1,25	-	-	50%
36	Pozostawienie maszyn i urządzeń rolniczych w obrębie pasa	40%	1,25	-	-	50%
Wariant wymieniony w § 3 pkt 7 lit. b:						
37	Założenie lub utrzymanie w okresie zobowiązania ogródka bioróżnorodności zawierającego mniej niż 20	80%	1,25	-	-	100%

	gatunków roślin					
38	W ogródku bioróżnorodności żaden z uprawianych gatunków nie jest gatunkiem warzywnym lub zielarskim	56%	1,25	-	-	70%
39	W ogródku bioróżnorodności uprawiane są mniej niż 3 gatunki lub odmiany roślin będące: – odmianami regionalnymi lub amatorskimi wpisanymi do krajowego rejestru lub – odmianami marginalnych z gatunków roślin rolniczych, wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub – gatunkami rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienionymi w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia	56%	1,25	-	-	70%
40	Powierzchnia uprawy któregośkolwiek z uprawianych gatunków lub odmian przekracza 50% powierzchni ogródka bioróżnorodności	56%	1,25	-	-	70%
41	W przypadku uprawy roślin odmian regionalnych lub amatorskich wpisanymi do krajowego rejestru lub odmian	25%	1,25	-	-	31%

	<p>marginalnych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w pierwszym i czwartym roku uprawy danej odmiany uprawa ta nie jest prowadzona z wykorzystaniem kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard – w przypadku uprawy w roślin jednorocznych i dwuletnich, – w pierwszym roku uprawy danej odmiany uprawa ta nie jest prowadzona z wykorzystaniem kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard – w przypadku uprawy bylin</p>					
42	<p>W przypadku uprawy roślin z materiału pozyskanego z kolekcji banku genów, w pierwszym roku uprawa ta nie jest założona na podstawie protokołu przekazania tego materiału przez bank genów</p>	15%	1,25	-	-	19%
43	<p>Zastosowanie herbicydu</p>	15%	-	1,5	-	23%

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Ustawa ta jest aktem prawnym określającym interwencje ujęte w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS 2023–2027), wdrażane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz ogólne warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej w zakresie nieokreślonym w przepisach Unii Europejskiej oraz przewidzianym w tych przepisach do określenia przez państwo członkowskie Unii Europejskiej. Ustawa ustanawia również ramy przyznawania pomocy i zawiera upoważnienia do wydania przepisów szczegółowych, koniecznych do wdrożenia interwencji PS 2023–2027.

Charakter rozporządzenia jest zdeterminowany regulacjami wspólnotowymi, przede wszystkim rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającym przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającym rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 335 z 6.12.2021), zwanym dalej „rozporządzeniem 2021/2115” oraz aktami prawnymi wydanymi na jego podstawie, jak również innymi przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi tego zakresu spraw.

Ogólne warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych zostały określone w zatwierdzonym 31 sierpnia 2022 r. przez Komisję Europejską, decyzją wykonawczą numer: 2014PL06RDNP001, Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Opracowanie rozporządzenia podyktowane jest koniecznością stworzenia przepisów krajowych niezbędnych dla wdrożenia interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach PS 2023-2027.

Przepisy rozporządzenia określają szczegółowe warunki i szczegółowy tryb przyznawania i wypłaty płatności dla interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych i ich wariantów:

- 1) Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000
 - a) Wariant 1.1. Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe,
 - b) Wariant 1.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla,
 - c) Wariant 1.3. Murawy,
 - d) Wariant 1.4. Półnaturalne łąki wilgotne,
 - e) Wariant 1.5. Półnaturalne łąki świeże,
 - f) Wariant 1.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe,
 - g) Wariant 1.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające,
 - h) Wariant 1.7. Ochrona siedlisk łągowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób i czajka),
 - i) Wariant 1.8. Ochrona siedlisk łągowych dubelta i kulika wielkiego,
 - j) Wariant 1.9. Ochrona siedlisk łągowych wodniczki,
 - k) Wariant 1.10. Ochrona siedlisk łągowych derkacza;
- 2) Interwencja 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000
 - a) Wariant 2.1. Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe,
 - b) Wariant 2.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla,
 - c) Wariant 2.3. Murawy,
 - d) Wariant 2.4. Półnaturalne łąki wilgotne,
 - e) Wariant 2.5. Półnaturalne łąki świeże,
 - f) Wariant 2.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe,
 - g) Wariant 6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające,
 - h) Wariant 2.7. Ochrona siedlisk łągowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób i czajka),
 - i) Wariant 2.8. Ochrona siedlisk łągowych dubelta i kulika wielkiego,
 - j) Wariant 2.9. Ochrona siedlisk łągowych wodniczki,
 - k) Wariant 2.10. Ochrona siedlisk łągowych derkacza;
- 3) Interwencja 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000;
- 4) Interwencja 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych;
- 5) Interwencja 5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie
 - a) Wariant 5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin,
 - b) Wariant 5.2. Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin;

- 6) Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie
 - a) Wariant 6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne,
 - b) Wariant 6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne,
 - c) Wariant 6.2.1.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie małopolskie i wielkopolskie),
 - d) Wariant 6.2.1.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie małopolskie i wielkopolskie),
 - e) Wariant 6.2.2.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie śląskie),
 - f) Wariant 6.2.2.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie śląskie),
 - g) Wariant 6.2.3.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (koniki polskie i huculskie),
 - h) Wariant 6.2.3.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (koniki polskie i huculskie),
 - i) Wariant 6.2.4.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
 - j) Wariant 6.2.4.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
 - k) Wariant 6.3. Zachowanie lokalnych ras owiec,
 - l) Wariant 6.4. Zachowanie lokalnych ras świń,
 - ł) Wariant 6.5. Zachowanie lokalnych ras kóz;
- 7) Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych
 - a) Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne,
 - b) Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności.

Projektowane rozporządzenie ustanawia regulacje prawne w zakresie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych podobne do tych jakie obowiązywały w latach 2014–2020 w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Różnice wynikają ze zmian w przepisach unijnych, doświadczeń wyniesionych z poprzedniego okresu programowania oraz konieczności realizacji dodatkowych potrzeb środowiskowo-klimatycznych i z zakresu ochrony zasobów genetycznych. Do istotnych różnic należą:

1) zwiększenie od 2023 r. stawek płatności we wszystkich rodzajach interwencji w stosunku do obecnie obowiązujących (w stosunku do 2022 r. stawki płatności zostaną, co do zasady, zwiększone średnio o ok. 16%). Ponadto, w przypadku Interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie – stawki płatności zostaną zróżnicowane ze

względu na użytkowość zwierząt, np. w wariantach dot. zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne i mięsne, wprowadzona zostanie płatność dodatkowa do buhajów (jednorazowa do danej szt.); w wariantach dot. zachowanie lokalnych ras koni – zostaną wydzielone rasy, tj.: konie małopolskie i wielkopolskie, konie śląskie, koniki polskie i huculskie oraz konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim.

2) wdrożenie od 2023 r. nowych instrumentów wsparcia, tj. interwencji dedykowanej ekstensywnemu użytkowaniu rolnictwu na trwałych użytkach zielonych na obszarach Natura 2000 – Interwencja 3. Ekstensywne TUZ na obszarach Natura 2000 oraz interwencji mającej na celu wzmocnienie ochrony bioróżnorodności gruntów ornych na obszarach wiejskich – Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych (z wariantami: Wariant 1. Wieloletnie pasy kwietne i Wariant 2. Ogródki bioróżnorodności);

3) w Interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000 wsparcie będzie obejmowało również na ochronę zagrożonych gatunków ptaków;

4) rezygnacja ze sporządzania planu działalności rolnośrodowiskowej dla Interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie;

5) w przypadku interwencji: 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 oraz 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000 – brak konieczności sporządzania inwentaryzacji przyrodniczych w sytuacji, gdy siedliska przyrodnicze/gatunki ptaków (wodniczka, dubelt) będą wskazane w obowiązujących planach ochrony/planach zadań ochronnych lub w warstwach GIS wynikających z monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ);

W projekcie rozporządzenia wskazano kto może być beneficjentem płatności w ramach interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych. Zgodnie z art. 70 ust. 2 rozporządzenia UE 2021/2115 płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne przyznaje się rolnikowi lub innemu beneficjentowi, zwanemu w projekcie rozporządzenia „zarządcą”.

Aby płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna mogła zostać przyznana, rolnik lub zarządcą musi spełniać nie tylko warunki określone w ustawie o PS 2023-2027, ale także szczegółowe warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach określonych interwencji lub ich wariantów określone w projekcie rozporządzenia. Przede wszystkim rolnik lub zarządcą muszą realizować 5-letnie zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, które obejmuje określone wymogi w ramach interwencji lub ich wariantów. W

rozporządzeniu wskazano czym jest zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne określając je jako realizowanie określonych wymogów w ramach jednego wariantu albo jednej interwencji – w przypadku gdy interwencja nie obejmuje wariantu. Tak więc jeśli rolnik lub zarządca realizuje kilka wariantów (lub interwencji, jeśli interwencja nie składa się z wariantów) realizuje równocześnie kilka zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych. W przypadku interwencji Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie zobowiązanie realizowane jest w ramach jednej rasy lokalnej zwierząt. Każde z tych zobowiązań ma swój 5-cio letni okres realizacji.

Ponadto, interwencja rolno-środowiskowo-klimatyczna (lub jej wariant) jest realizowana, jeżeli jej wymogi wykraczają ponad podstawowe wymagania, w ramach określonej interwencji (lub w jej wariacie). tzw. poziom bazowy, o czym mowa w art. 70 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, zwanego dalej „rozporządzeniem 2021/2115”. W załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia określono odnośne minimalne wymogi, o których mowa w art. 70 ust. 3 lit b rozporządzenia nr 2021/2115, dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz inne odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego.

Projektowane rozporządzenie dopuszcza realizację jednocześnie więcej niż jednego takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego (tj. w ramach tego samego wariantu lub interwencji jeśli nie ma ona wariantów) pod warunkiem, że zostały podjęte w różnych latach. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy beneficjent kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania podjętego przez innego rolnika lub zarządcę – wówczas takie same zobowiązania mogą być realizowane, mimo że zostały podjęte w tym samym roku.

Zgodnie z projektem rozporządzenia, takie same zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne mogą być realizowane w ramach wariantów Interwencji 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 oraz Interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000, a także Interwencji 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000, Interwencji 4. Zachowanie

sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych oraz Interwencji 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych. W przypadku gdy rolnik kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika –możliwa będzie realizacja takich samych zobowiązań również w ramach wariantów Interwencji 5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie i Interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

W przypadku interwencji Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie rolnik nie może realizować zobowiązania w ramach danego wariantu w ramach danej rasy lokalnej zwierząt, jeżeli realizuje jednocześnie analogiczne zobowiązanie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020). Wyjątkiem jest m.in. sytuacja kiedy rolnik kontynuuje realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub realizuje zobowiązanie PROW 2014-2020 w ramach danej rasy krów lub loch i podejmie się realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, którym będą objęte wyłącznie samce tej samej rasy.

Rolnik lub zarządca podejmując się realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, poza realizacją szczegółowych wymogów określonego zobowiązania, które zostały określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia, zobowiązany jest także do wypełniania wymogów wspólnych, do których należą:

- 1) posiadanie planu działalności rolnośrodowiskowej (w przypadku wszystkich interwencji za wyjątkiem Interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie); plan działalności rolnośrodowiskowej sporządza się odpowiednio przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego lub eksperta przyrodniczego (w zależności jakich wymogów dotyczy zobowiązanie) w terminie do 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo klimatycznej. Plan ten sporządza się na formularzu udostępnionym przez Agencję Restrukturyzacji Modernizacji Rolnictwa, zwaną dalej „Agencją”, który zawiera m.in. elementy określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia,
- 2) prowadzenie rejestru działalności rolnośrodowiskowej (w przypadku wszystkich interwencji za wyjątkiem Interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie), który zawiera wykaz działań agrotechnicznych, w tym zastosowania nawozów i wykonania zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin oraz

wykaz wypasów zwierząt – w przypadku prowadzenia wypasu; rejestr działalności rolnośrodowiskowej prowadzi się na formularzu udostępnionym przez Agencję,

- 3) posiadanie dokumentacji przyrodniczej stanowiącej szczegółową charakterystykę danego siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, sporządzonej przez eksperta przyrodniczego, na formularzu udostępnionym przez Agencję, zgodnie z metodyką sporządzania takiej dokumentacji udostępnioną przez Agencję, zwaną dalej „dokumentacją przyrodniczą”, w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia lub w roku rozpoczęcia realizacji danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego - w przypadku Interwencji 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 oraz Interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000.

Posiadanie dokumentacji nie jest wymagane, gdy:

- 1) informacja o zasięgu występowania wodniczki i dubelta wynika z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ);
- 2) plany ochrony (PO) lub plany zadań ochronnych (PZO) wskazują na danej działce działania ochronne dla konkretnego siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętego pomocą w ramach wariantów ww. interwencji.

Ponadto, rolnik lub zarządca są obowiązani przestrzegać również wymogów określonych:

- 1) przez doradcę rolnośrodowiskowego w planie działalności rolnośrodowiskowej w przypadku Interwencji 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000, Interwencji 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych; Interwencji 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych: Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne
- 2) eksperta przyrodniczego w planie działalności rolnośrodowiskowej w przypadku Interwencji 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 oraz Interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000.

W przypadku gdy rolnik realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne i jednocześnie zobowiązanie ekologiczne w ramach Planu Strategicznego lub PROW 2014-2020 lub zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW 2014-2020, rejestry działalności

rolnośrodowiskowej mogą być prowadzone na jednym formularzu z rejestrami działalności ekologicznej.

Wskazano również przedmiot zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w odniesieniu zarówno do powierzchni jak i do zwierząt gospodarskich ras lokalnych.

Zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne realizowane jest od dnia 15 marca roku, w którym beneficjent złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej. Jest ono kontynuowane w kolejnych latach nawet w przypadku, gdy m.in. beneficjent nie złożył wniosku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

Rozporządzenia wskazuje, że co do zasady, wielkość obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym oraz miejsce realizacji tego zobowiązania nie podlega zmianie w trakcie jego realizacji, z wyjątkiem interwencji Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie, gdzie możliwa jest zmiana wielkości obszaru lub miejsca oraz interwencji Bioróżnorodność na gruntach ornym – Wariant Ogródki bioróżnorodności, gdzie możliwa jest zmiana miejsca realizacji zobowiązania. W przypadku wariantów interwencji Zachowanie zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie zmiana zobowiązania w ramach danej rasy lokalnej zwierząt może polegać jedynie na zastąpieniu zwierząt danej rasy lokalnej objętych tym zobowiązaniem zwierzętami tej samej rasy, jeżeli te zwierzęta spełniają warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach tego wariantu, którym były objęte zwierzęta zastępowane. Wspomniane zmiany nie są dopuszczalne w przypadku interwencji Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych, Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000, Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000 oraz Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000, gdyż w ramach ww. zobowiązań uprawiane są rośliny trwałe. Zmiany zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego zgłasza się kierownikowi biura powiatowego Agencji we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za rok, w którym rolnik lub zarządca realizuje zmienione zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne.

Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do tego samego obszaru może być przyznana z tytułu realizacji tylko jednego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Oznacza to brak możliwości realizacji na jednym obszarze (jednej działce rolnej) kilku zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych. Biorąc jednak pod uwagę potencjalną możliwość

wnioskowania przez rolnika lub zarządcę o realizację dwóch zobowiązań na jednym obszarze, wskazano, że w przypadku gdy rolnik lub zarządca ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do tego samego obszaru z tytułu realizacji więcej niż jednego zobowiązania – zostanie mu przyznana płatność z tytułu realizacji zobowiązania, w ramach którego przewidziano wyższą stawkę płatności do 1 ha. To rozwiązanie pozwoli w jednoznaczny sposób rozstrzygać przypadki deklarowania kilku zobowiązań do jednego obszaru.

Ponadto, jeżeli na danym obszarze jest realizowane zobowiązanie ekologiczne w ramach PS, zobowiązanie ekologiczne PROW 2014-2020 lub zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW 2014-2020 to do tego obszaru nie przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna. Określono także wyjątki od tej reguły. Regulacja ta ma na celu uniknięcie podwójnego finansowania utraconych korzyści związanych z realizacją tych zobowiązań.

Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do powierzchni działki rolnej lub powierzchni jednostki gruntu nierolniczego będącego obszarem kwalifikującym się do przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, czyli „działki przyrodniczej” o powierzchni co najmniej 0,1 ha lub do sztuk zwierząt (w przypadku Interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie).

Uregulowano również kwestie odnoszące się do działki rolnej, dotyczące sytuacji, kiedy występują na niej określone elementy krajobrazu lub drzewa.

Projekt rozporządzenia określa rodzaje użytków rolnych i obszarów przyrodniczych, które mogą być objęte konkretnym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym oraz wskazano dodatkowe warunki jakie muszą zostać spełnione, aby możliwym było przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach konkretnego zobowiązania.

Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach Interwencji 1. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 może zostać przyznana do:

- 1) trwałych użytków zielonych, na których występują siedliska przyrodnicze, których typy są wymienione w załączniku nr 4 do rozporządzenia i jeżeli są one położone na specjalnym obszarze ochrony siedlisk albo na obszarze specjalnej ochrony ptaków albo obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty, w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. h–k rozporządzenia;

- 2) obszarów przyrodniczych jeżeli są położone na specjalnym obszarze ochrony siedlisk lub na obszarze specjalnej ochrony ptaków, lub na obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody – w przypadku wariantów wymienionych w § 3 pkt 1 lit. b, c, f, g lub h–k rozporządzenia.

W sytuacji, gdy w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 określono działania ochronne dla danego siedliska lub danego gatunku ptaka objętego pomocą w ramach wariantów interwencji Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000, zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne może być realizowane wyłącznie w zakresie wariantu, w ramach którego to siedlisko lub ten gatunek ptaka jest objęty pomocą. W przypadku gdy zasięg występowania dubelta lub wodniczki wynikający z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska pokrywa się z obszarem specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu przepisów o ochronie przyrody, dla którego w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 określono działania ochronne dla innego gatunku ptaka objętego pomocą w ramach wariantów ww. interwencji niż dubelt lub wodniczka, zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne może być realizowane w ramach wariantu 1.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego – w zakresie ochrony siedlisk lęgowych dubelta, lub Wariantu 1.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki lub wariantu, w ramach którego jest objęty pomocą gatunek, dla którego ustanowiono te działania ochronne. Ponadto, w przypadku interwencji Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 koniecznym było uwzględnienie sytuacji, kiedy dla danego obszaru Natura 2000 został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych, ponieważ jest to związane z realizacją wymogów określonych w planach, które mogą być inne niż wymogi określone dla poszczególnych wariantów.

W przypadku wariantów Interwencji 2. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków poza obszarami Natura 2000 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do położonych poza obszarem Natura 2000 trwałych użytków zielonych, na których występują siedliska przyrodnicze lub siedliska lęgowe ptaków wymienione załączniku nr 4 do rozporządzenia oraz do obszarów przyrodniczych – w zależności od wariantu interwencji.

W przypadku Interwencji 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do trwałych użytków zielonych położonych na obszarze Natura 2000, jeżeli wymogi określone dla tej interwencji nie

są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo planie zadań ochronnych ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 w ich brzmieniu obowiązującym w pierwszym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego oraz jeżeli w planie zadań ochronnych albo planie ochrony ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000 lub warstwach cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez GIOŚ w zakresie występowania dubelta i wodniczki nie wskazano siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętych pomocą w ramach interwencji Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000.

Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach Interwencji 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych będzie przyznawana do gruntów, na których są uprawiane drzewa owocowe odmian wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r.

Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach interwencji Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie przyznawana jest do gruntów ornych, na których są uprawiane:

- 1) rośliny odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do rejestru odmian prowadzonego na podstawie przepisów o nasiennictwie, zwanego dalej „krajowym rejestrem”,
- 2) odmiany marginalne wpisane do krajowego rejestru lub zarejestrowane we Wspólnym katalogu odmian roślin rolniczych z gatunków roślin rolniczych wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia,
- 3) gatunki rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienione w załączniku nr 4 do rozporządzenia;
- 4) gatunki rzadko uprawianych roślin zielarskich wymienione w załączniku nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantu dot. uprawy.

Określono, że w przypadku wariantu nasiennego płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów ornych, których łączna wielkość powierzchni wynosi nie mniej niż wielkość powierzchni plantacji nasiennych roślin odmian regionalnych i amatorskich wpisanych do krajowego rejestru, lub odmian gatunków marginalnych roślin z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia określona dla wytwarzania materiału siewnego kategorii kwalifikowany w przepisach o nasiennictwie.

Jednocześnie, w projekcie rozporządzenia wskazano, że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach Interwencji 5. Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie przysługuje do maksymalnej powierzchni 5 ha dla poszczególnych gatunków lub odmian roślin uprawnych - łącznie dla obu wariantów. W przypadku gdy rolnik ubiega się o przyznanie płatności do powierzchni uprawy rośliny danego gatunku lub danej odmiany większej niż 5 ha, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w danym roku jest przyznawana w pierwszej kolejności do powierzchni uprawy zadeklarowanej w ramach wariantu 1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin, jednak nie większej niż 5 ha, a w następnej kolejności do powierzchni uprawy zadeklarowanej w ramach wariantu 2. Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin, jednak nie większej niż powierzchnia uprawy, która stanowi różnicę między powierzchnią 5 ha, a powierzchnią uprawy, do której jest przyznawana płatność w ramach wariantu dot. wytwarzania materiału nasiennego.

Zgodnie z proponowanymi w projekcie rozporządzenia przepisami, w ramach Interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna będzie przyznawana jeżeli rolnik utrzymuje wpisane do księgi hodowlanej i objęte programem ochrony zasobów genetycznych bydło domowe, konie domowe, świnie, samice owiec domowych lub samice kóz domowych ras wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia. W przypadku Interwencji 6. Zagrożone zasoby genetyczne zwierząt w rolnictwie określone zostały minimalne liczebności krów, kłaczy, ogierów, loch, owiec samic lub kóz samic w stadzie, dla których możliwe jest przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu. Wskazano również maksymalne liczby krów, loch i kłaczy, do jakich przysługuje płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna. Należy wskazać, że wspomniane minimalne liczby zwierząt w stadzie i maksymalne liczby zwierząt objętych wsparciem określono zgodnie z propozycją Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego, podmiotu upoważnionego na podstawie ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 36) do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych.

W przypadku wariantu 1. Wieloletnie pasy kwietne Interwencji 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna będzie przyznawana m.in. jeżeli łączna powierzchnia posiadanych przez rolnika gruntów ornych stanowi co najmniej 50% posiadanych przez tego rolnika użytków rolnych. W przypadku tego wariantu płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do powierzchni gruntów ornych, na których

utrzymywane są wieloletnie pasy kwietne założone z wykorzystaniem mieszanki zawierającej gatunki wymienione w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

W przypadku wariantu 2. Ogródki bioróżnorodności Interwencji 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do powierzchni gruntów ornych, na których utrzymywane są ogródki bioróżnorodności założone z roślin:

- 1) gatunków lub odmian przewidzianych do wsparcia w ramach wariantu 1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin Interwencji 5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie (wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia),
- 2) gatunków zielarskich wymienionych (wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia),
- 3) gatunków warzywnych wymienionych (wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia),
- 4) gatunków, odmian, form lub genotypów uprawianych dawniej na terenie Polski, a współcześnie nieuprawianych, których materiał siewny został pozyskany z kolekcji banków genów.

Maksymalna wielkość ogródka, do której przyznawana jest płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna to 0,5 ha. Rolnik może założyć i równocześnie utrzymywać co do zasady maksymalnie dwa ogródki bioróżnorodności.

W projekcie rozporządzenia została określona wysokość stawek płatności dla poszczególnych interwencji i ich wariantów (załącznik nr 5) oraz wysokości refundacji kosztów transakcyjnych (załącznik nr 6) poniesionych z tytułu sporządzenia dokumentacji przyrodniczej, części szczegółowej planu działalności rolnośrodowiskowej oraz wykonania oceny wytworzonego materiału siewnego.

Określono także przedziały powierzchniowe dla Interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000 w ramach mechanizmu degresywności stawek płatności. Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach jednego wariantu tej interwencji będzie przyznawana za realizację danego zobowiązania w wysokości:

- 1) 100 % stawki płatności – za powierzchnię gruntów od 0,1 ha do 50 ha;
- 2) 75 % stawki płatności – za powierzchnię gruntów powyżej 50 ha do 100 ha;
- 3) 60 % stawki płatności – za powierzchnię gruntów powyżej 100 ha.

Zgodnie z projektem rozporządzenia, do powierzchni obszarów przyrodniczych, na których jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów

Interwencji 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 oraz Interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000 (z wyłączeniem wariantów 1.3 i 2.3 Murawy), może zostać przyznana dodatkowa płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do powierzchni zalanej lub podtopionej, w wysokości 280 zł/ha. Zalanie lub podtopienie jest rozumiane jako stan wysycenia profilu glebowego wodą na poziomie przynajmniej 80% co najmniej przez 12 następujących po sobie dni w okresie od dnia 1 maja do dnia 30 września. Stan ten musi występować na zwartym obszarze, tzn. w jednym fragmencie, a nie kilku, wynoszącym co najmniej 0,1 ha.

Potwierdzeniem wystąpienia na danej powierzchni zalania lub podtopienia będą dane sporządzane corocznie przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, które będą udostępniane Agencji.

Zgodnie z projektem rozporządzenia, rolnikowi realizującemu zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów 6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne lub 6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne interwencji Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie może zostać przyznana dodatkowa płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do buhaja, który w okresie realizacji tego zobowiązania był objęty tym zobowiązaniem i został udostępniony do centrum pozyskiwania nasienia, w celu pozyskania od niego nasienia. Płatność ta jest przyznawana do danej sztuki zwierzęcia jednorazowo. Aby otrzymać płatność rolnik musi złożyć do kierownika biura powiatowego Agencji, w terminie do 30 września roku, w którym ten rolnik ubiega się o przyznanie tej dodatkowej płatności, zaświadczenie wydane przez podmiot upoważniony do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych potwierdzające, że nasienie zostało pobrane. W przypadku, gdy buhaj został udostępniony do centrum pozyskiwania nasienia, jednakże nie było możliwe pozyskanie od niego nasienia, płatność ta jest wypłacona w wysokości 60% pełnej stawki.

Mając na względzie, że podstawą przyznania płatności w ramach interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych jest złożenie przez rolnika lub zarządcę odpowiedniego wniosku o przyznanie płatności, w rozporządzeniu określono elementy jakie powinien zawierać wniosek o przyznanie takiej płatności oraz dokumenty które podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy musi dołączyć do ww. wniosku.

Wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, poza elementami podania określonymi w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyłączeniem

adresu, zawiera m.in.: oświadczenie o położeniu działek referencyjnych, sposobie użytkowania działek referencyjnych w ramach zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, oświadczenia i zobowiązania rolnika lub zarządcy związane z realizacją zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, a także informacje o załącznikach. Ponadto, rolnik lub zarządca będzie zobowiązany do złożenia oświadczenia, że grunt, do którego ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, posiada na podstawie tytułu prawnego na dzień 31 maja roku, w którym ubiega się o przeżyznianie tej płatności.

W projekcie rozporządzenia określono także, jakie wymagania powinien spełnić rolnik lub zarządca, jeżeli nie zamierza ubiegać się w danym roku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do określonych gruntów lub zwierząt objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym. W takiej sytuacji, rolnik lub zarządca, składa, na formularzu udostępnionym przez Agencję, w terminie składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, informację o tych gruntach lub zwierzętach oraz o interwencji lub wariacie interwencji realizowanym na tych gruntach lub w odniesieniu do tych zwierząt, wskazując położenie tych gruntów i ich powierzchnię.

Biorąc pod uwagę, że rolnik lub zarządca składa na jednym formularzu wniosek o wsparcie w ramach różnych systemów płatności, koniecznym było wskazanie specyficznych dokumentów dla interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, jakie będą dołączane przez rolnika lub zarządcę do wniosku o przyznanie pierwszej lub kolejnych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych oraz innych dokumentów składanych w toku postępowania w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej..

W projektowanym rozporządzeniu określono: (i) przypadki, w których następcy prawnemu beneficjenta interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych może być przyznana pomoc oraz warunki i tryb przyznania tej pomocy, (ii) przypadki w których następca prawny może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce ubiegającego o pomoc podmiotu oraz warunki i tryb wstąpienia do tego postępowania. Określone zostały warunki i tryb wstąpienia do toczącego się postępowania w sprawie przyznania pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na miejsce rolnika lub zarządcy w sytuacji jego śmierci w toku tego postępowania, rozwiązania albo przekształcenia lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistniało następstwo prawne oraz przeniesienia, w wyniku umowy sprzedaży, dzierżawy lub innej umowy, posiadania gruntów lub stada. Projektowane w tym zakresie przepisy określają odrębne reguły przyznawania płatności w zależności od momentu,

w którym miało miejsce zdarzenie prawne (śmierć rolnika lub zarządcy, następstwo prawne, przekazanie gospodarstwa). Różnicują one tryb postępowania, w zależności od tego, czy dane zdarzenie prawne miało miejsce przed doręczeniem decyzji o przyznaniu pierwszej czy kolejnych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, czy też już po doręczeniu tych decyzji jednakże przed dokonaniem płatności.

Projekt rozporządzenia określa również skutki w postaci kar, jakie wiążą się z przede wszystkim z niespełnianiem warunków przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, z nieprzestrzeganiem przez rolnika lub zarządcę wymogów w ramach poszczególnych interwencji i ich wariantów oraz z dokonaniem niedopuszczalnej zmiany zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, czy też przedeklarowaniem. Wysokość tych kar oraz sposób ich stosowania zostały określone w załączniku nr 1 i nr 7 do projektu rozporządzenia oraz w jego przepisach szczegółowych. Wysokość kar związanych z nieprzestrzeganiem przez beneficjenta zobowiązań lub innych obowiązków zależna będzie od dotkliwości, zasięgu, trwałości i powtarzalności niezgodności dotyczącej warunków przyznania wsparcia. Regulacje te są niezbędne do wykonania przepisów wspólnotowych, określających konieczność stworzenia przez państwa członkowskie skutecznego systemu kontroli i sankcjonowania stwierdzonych uchybień i zaniedbań.

Uregulowano m.in. konsekwencje sytuacji, gdy rolnik lub zarządca nie prowadzi rejestru działalności rolnośrodowiskowej, nie posiada planu działalności rolnośrodowiskowej, nie posiada dokumentacji przyrodniczej oraz konsekwencje popełniania uchybienia w przestrzeganiu odnośnych minimalnych wymogów dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz innych odpowiednich obowiązkowych wymogów ustanowionych na mocy prawa krajowego, wskazanych w załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia.

Uregulowana została również kwestia powtarzalności stwierdzonych tych samych uchybień w kolejnych latach realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.

W projekcie rozporządzenia określono również sposób w tym kolejność naliczania kar w odniesieniu do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 15 marca 2023 r. Proponowany termin wejścia w życie przepisów projektowanego rozporządzenia wynika z tego, że z dniem 15 marca rozpoczyna się termin składania wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Biorąc pod uwagę, że rozporządzenie wprowadza nowe rozwiązania

umożliwiający rolnikom skorzystanie ze wsparcia współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, proponowana regulacja jest korzystna dla dużej grupy podmiotów. Wobec tego oraz mając na uwadze, że rozporządzenie nie nakłada nowych obowiązków, a jedynie umożliwia skorzystanie ze środków Unii Europejskiej, jego wejście w życie bez zachowania *vacatio legis* nie jest sprzeczne z zasadami demokratycznego państwa prawa.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia go organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu w trybie § 27 ust. 4 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, dlatego też nie podlega notyfikacji, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia wraz z dokumentami dotyczącymi prac nad tym projektem zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.). Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania podjęciem prac nad projektem w trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

<p>Nazwa projektu</p> <p>Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące</p> <p>Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu</p> <p>Pan Krzysztof Cieciora – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu</p> <p>Pani Anna Jobda – Naczelnik Wydziału Działań Rolnośrodowiskowych w Departamencie Płatności Bezpośrednich, tel. 22 623 17 79, e-mail: Anna.Jobda@minrol.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia</p> <p>22.02.2023 r.</p> <p>Źródło:</p> <p>Upoważnienie ustawowe art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 8 lutego o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. poz.)</p> <p>Nr w wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>461 (na dzień 30.12.2022 r.)</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak krajowych przepisów wykonawczych pozwalających na realizację interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych określonych w Planie Strategicznym dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027 oraz będących wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. poz.), które określa interwencje ujęte w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, wdrażane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Utworzenie na gruncie prawa krajowego przepisów wykonawczych pozwalających na wdrożenie i realizację interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych określonych w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Oczekiwany efekt to stworzenie regulacji prawnych zapewniających powstanie sprawnego i efektywnego systemu wdrażania tych interwencji, w szczególności poprzez określenie ogólnych warunków i trybu przyznawania, wypłaty pomocy finansowej.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Inne państwa członkowskie UE są obecnie na etapie przygotowywania wewnętrznych przepisów prawa w oparciu o postanowienia zawarte w tych planach.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Beneficjenci (rolnicy lub zarządcy)		Na podstawie danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) oraz szacunków własnych.	Stworzenie podstawy prawnej do realizacji przez rolników zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach PS WPR 2023-2027
Agencja Płatnicza – ARiMR	1	Konsultacje z ARiMR w ramach prac nad projektem rozporządzenia	Wykonuje zadania agencji płatniczej
Podmioty prowadzące działalność w zakresie doradztwa przy sporządzaniu dokumentacji niezbędnej do uzyskania płatności rolno-	2 135 doradców rolnośrodowiskowych 793 ekspertów przyrodniczych	Lista doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych prowadzona przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie – stan na dzień 16.12.2022 r. (https://doradca.cdr.gov.pl/)	Konieczność doradzania w zakresie przedmiotowych przepisów

środowiskowo- klimatycznej			
5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji			
<p>Projekt rozporządzenia zostanie umieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).</p> <p>Projekt rozporządzenia zostanie przekazany do konsultacji z organizacjami i instytucjami takimi jak:</p> <p>Rada Dialogu Społecznego;</p> <p>Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;</p> <p>Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych;</p> <p>Sekretariat Rolnictwa Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”;</p> <p>Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”;</p> <p>Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”;</p> <p>Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych;</p> <p>Polska Federacja Rolna;</p> <p>Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników;</p> <p>Krajowa Rada Izb Rolniczych;</p> <p>Krajowa Izba Gospodarcza – Komitet Rolnictwa i Obrotu Rolnego;</p> <p>Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich;</p> <p>Federacja Przedsiębiorców Polskich;</p> <p>Krajowa Rada Spółdzielcza;</p> <p>Związek Zawodowy Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni”;</p> <p>Związek Zawodowy Rolników „OJCZYŻNA”;</p> <p>Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w RP;</p> <p>Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”;</p> <p>Związek Zawodowy Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”;</p> <p>Polski Związek Zawodowy Rolników;</p> <p>Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych;</p> <p>Krajowy Związek Plantatorów Buraka Cukrowego;</p>			

Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych;
Stowarzyszenie Krajowa Unia Producentów Soków;
Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi „EKOLAND”;
Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych św. Franciszka z Asyżu;
Business Centre Club;
Forum Związków Zawodowych;
Konfederacja LEWIATAN;
Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
Związek Rzemiosła Polskiego;
Krajowy Związek Grup Producentów Rolnych – Izba Gospodarcza;
Polski Związek Hodowców Koni;
Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka;
Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”;
Polski Związek Ogrodnicy;
Polski Związek Owczarski;
Polska Izba Nasienna;
Polska Izba Ogrodnicza;
Polski Karp Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością – Organizacja Producentów;
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu;
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie;
Polskie Stowarzyszenie Rolnictwa Zrównoważonego „ASAP”;
Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Rolnictwa;
Lubelskie Towarzystwo Pszczelnicze;
Związek Polski Przemysł Futrzarski;
Izba Pracodawców Polskich;
Federacja Przedsiębiorców Polskich;
Ogólnopolska Federacja Przedsiębiorców i Pracodawców Przedsiębiorcy.pl;
Naczelna Organizacja Techniczna;
Polskie Towarzystwo Gospodarcze;
Krajowe Stowarzyszenie Przemysłu Tytoniowego;
Izba Gospodarcza Handlowców, Przetwórców Zbóż i Producentów Pasz. Izba Zbożowo-Paszowa;
Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców;
Związek Polskie Mięso;

Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania	<p>Środki finansowe na realizację interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych zostały zapewnione w ramach budżetu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 przewidzianego na te interwencje.</p> <p>Projekt nie ma wpływu na dochody budżetu państwa, jednostek samorządu terytorialnego ani pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.</p> <p>Projekt nie ma wpływu na wydatki jednostek samorządu terytorialnego ani pozostałych jednostek sektora finansów publicznych. Projekt nie ma wpływu na sektor finansów, a tym samym nie spowoduje zmniejszenia dochodów lub zwiększenia wydatków budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego bądź pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.</p>											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń												
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe												
Skutki												
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)					
W ujęciu	duże	0	0	0	0	0	0					

pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	przedsiębiorst wa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorst w	0	0	0	0	0	0	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	
W ujęciu niepieniężny m	duże przedsiębiorst wa	Brak wpływu						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorst w	Brak wpływu						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne poprawią sytuację dochodową rodzin i gospodarstw domowych, jeżeli członek rodziny lub gospodarstwa domowego podejmie się realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.						
Niemierzaln e								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowane rozporządzenie nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, zatem nie wymaga odrębnej oceny w tym zakresie.							
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z								

projektu		
nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	tak nie nie dotyczy	
zmniejszenie liczby dokumentów zmniejszenie liczby procedur skrócenie czasu na załatwienie sprawy inne:	zwiększenie liczby dokumentów zwiększenie liczby procedur wydłużenie czasu na załatwienie sprawy inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	tak nie nie dotyczy	
Komentarz: Projekt rozporządzenia nie przewiduje wprowadzenia obciążeń regulacyjnych wykraczających poza wymagane przepisami UE.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało zasadniczego wpływu na rynek pracy. W dalszej perspektywie wejście w życie rozporządzenia może przyczynić się do poprawy stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz walorów przyrodniczych, co jako istotny zasób gospodarczy kraju, może być źródłem przewagi konkurencyjnej społeczności zamieszkującej te obszary.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
środowisko naturalne sytuacja i rozwój regionalny sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	demografia mienie państwowe inne:	informatyzacja zdrowie
Omówienie wpływu	Wsparcie interwencji będących przedmiotem tej regulacji przyczyniać się będzie do bardziej zrównoważonego rozwoju i efektywnego zarządzania zasobami naturalnymi, zatrzymania i odwrócenia procesu utraty bioróżnorodności oraz	

	wzmocnienia usług ekosystemowych, a także do łagodzenia zmian klimatu.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Projektowane rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 marca 2023 r.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Monitorowanie i ocena efektów wdrażania planu, w tym przedmiotowych interwencji, będą realizowane przez określone w Planie Strategicznym wskaźniki produktu i rezultatu.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak	